DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT

Høringsnotat 2

NY FORSKRIFT OM OFFENTLIGE ANSKAFFELSER

1 Innledning

Nytt direktiv om offentlige anskaffelser, direktiv 2014/24/EU, avløser dagens anskaffelsesdirektiv 2004/18/EF. Direktivet ble vedtatt 26. februar 2014.[1] Dette høringsnotatet omtaler departementets forslag til gjennomføring i form av en ny forskrift om offentlige anskaffelser, som skal avløse dagens forskrift av 7. april 2006 nr. 402.

EU-kommisjonen har uttalt at målene med endringene er enklere og mer fleksible regler, å redusere administrative byrder for både oppdragsgivere og leverandører, større rettslig klarhet, å legge bedre til rette for små og mellomstore bedrifter på markedet for offentlige anskaffelser og å legge bedre til rette for at offentlige oppdragsgivere kan ivareta hensyn til miljø, sosiale hensyn, innovasjon og andre samfunnshensyn gjennom sine anskaffelser. Revisjonen av anskaffelsesdirektivene er en del av EUs handlingsplan for det indre marked (Single Market Act), som skal bidra til økt økonomisk vekst gjennom en revitalisering av det indre markedet. Den er også et virkemiddel for å fremme målene i Europa 2020-strategien for "smart, sustainable and inclusive growth".

Direktivet inneholder en rekke nye bestemmelser som skal bidra til å nå disse målene. Det innføres nye regler om elektronisk kommunikasjon: Medlemslandene pålegges å bruke elektronisk kommunikasjon for anskaffelsesprosessen frem til inngåelse av kontrakt. Det stilles blant annet krav om at konkurransegrunnlaget gjøres tilgjengelig elektronisk og at leverandører innleverer forespørsler om å delta og tilbud elektronisk. Dette er et betydelig forenklingsgrep som vil bidra til reduserte transaksjonskonstnadene for både oppdragsgivere og leverandører.

Kravene til dokumentasjon fra leverandørene forenkles, blant annet legges det i større grad opp til bruk av egenerklæringer som foreløpig bevis. Oppdragsgiver er kun forpliktet til å kreve at den leverandøren som har vunnet konkurransen, fremlegger den etterspurte dokumentasjonen. Videre reduseres tidsfristene.

Det åpnes opp for større adgang til å velge konkurranse med forhandlinger og

[1] Direktivteksten finnes her: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32014L0024

Postadresse	Besøksadresse	Telefon*	Konkurransepolitisk avdeling	Saksbehandler
Postboks 8004 Dep	Akersg. 59	22 24 90 90		Liv Lunde 22 24 46
N-0030 OSLO		Org.nr. 912 660 680	Telefaks	45postmottak@nfd.dep.nowww.nfd.dep.no

konkurransepreget dialog, og det innføres en helt ny kontraktstype som skal bidra til innovasjon; innovasjonspartnerskap. Det åpnes også for at ikke-statlige myndigheter kan kunngjøre konkurranse ved hjelp av en forhåndskunngjøring.

Skillet mellom prioriterte tjenester (tjenester som i dag fullt ut er omfattet av direktivets prosedyreregler) og uprioriterte tjenester (tjenester som i dag bare i begrenset grad er regulert av direktivet, som for eksempel helse- og sosialtjenester, juridiske tjenester, visse transporttjenester, kultur- og sportstjenester mv.) oppheves. Blant tjenester som i dag er uprioriterte, får vi tre kategorier:

- Noen tjenester blir underlagt direktivet fullt ut. Dette gjelder utvelgelse og rekruttering av personell, transport på vann og støtte- og hjelpetjenester i forbindelse med transport.
- Andre tjenester blir helt unntatt, bl.a. visse juridiske tjenester, offentlig transport med jernbane og t-bane, lån og enkelte sivilforsvars-, beredskaps- og forebyggingstjenester som ytes av ideelle organisasjoner.
- Hoveddelen av dagens uprioriterte tjenester, blant annet helse- og sosialtjenester og kultur- og utdanningstjenester, blir omfattet av egne og mer fleksible regler enn andre tjenester som er underlagt direktivet fullt ut. Terskelverdien for disse tjenestene er 6 millioner kroner. Disse reglene innebærer ikke omfattende prosedyrekrav, men at det stilles visse grunnleggende krav til gjennomsiktighet og likebehandling, herunder krav om kunngjøring. Forenklingsutvalget har foreslått regler som gjennomfører disse bestemmelsene, se NOU 2014: 4 kapittel 27. Departementet har ikke tatt stilling til hvordan dette forslaget skal følges opp ennå. Forslaget er derfor ikke nærmere omtalt i dette høringsnotatet.

For å bedre adgangen til offentlige oppdrag for små og mellomstore bedrifter pålegges oppdragsgiver å gi en begrunnelse dersom kontrakter ikke deles opp. Videre angis det hvilke maksimumskrav oppdragsgiver kan stille til leverandørenes omsetning. Kravene til årlig omsetning kan ikke overstige to ganger kontraktens verdi.

Unntaket for samarbeid mellom offentlige enheter reguleres. Dette gjelder både såkalt vertikalt samarbeid (dvs. utvidet egenregi) og horisontalt samarbeid (samarbeid mellom flere organer der det ikke etableres et eget rettssubjekt). Reglene innebærer i all hovedsak en kodifisering av rettspraksis, men med enkelte justeringer og klargjøringer.

Medlemslandene skal treffe egnede tiltak for å sikre at leverandørene etterlever gjeldende nasjonale og internasjonale regelverk om miljø, grunnleggende menneskerettigheter og arbeidsrettigheter i forbindelse med gjennomføring av offentlige kontrakter.

Adgangen til å legge vekt på forhold ved produksjonsprosessen utover aspekter som påvirker egenskaper ved det som anskaffes, klargjøres. Det blir også en større og tydeligere adgang til å trekke inn livssykluskostnader i tildelingsfasen.

Det innføres noen nye avvisningsgrunner, bl.a. ved påviste brudd på gjeldende nasjonale og internasjonale regelverk om miljø, grunnleggende menneskerettigheter og arbeidsrettigheter. Det innføres også en ny obligatorisk avvisningsregel for barnearbeid og andre former for menneskehandel og for deltakelse i terrorist-aktiviteter eller -finansiering. Dessuten reguleres adgangen til såkalt "self cleaning", dvs. bestemmelser om hvordan en leverandør som kan eller skal avvises, kan gjøre opp for seg slik at han likevel kan delta i konkurranser om offentlige kontrakter.

Det innføres regler om endring av kontrakt, som i hovedsak er en kodifisering av rettspraksis.

Endelig inneholder direktivet nye bestemmelser om forvaltning av anskaffelses-regelverket. Det skal tilbys gratis informasjon og veiledning om tolkning og anvendelse av regelverket, og oppdragsgivere skal få støtte til planlegging og gjennomføring av anskaffelsesprosessene. Videre innføres krav om å overvåke at anskaffelsesreglene etterleves, og at resultatet av overvåkningen offentliggjøres og rapporteres til EFTAs Overvåkningsorgan (ESA). Disse bestemmelsene vil bli gjennomført på annen måte enn ved regulering i lov og forskrift.

Departementets forslag til gjennomføring av det nye direktivet er beskrevet i det følgende. Det følger av Justisdepartementets veiledning om lov- og forskriftsarbeid "Lovteknikk og lovforberedelse" at forskriftsverket bør ha en struktur som sikrer at reglene når best mulig frem til dem de angår. Dette har også vært departementets hovedmål i arbeidet med ny forskrift om offentlige anskaffelser. Forskriften bør være lett å finne frem i både for erfarne og uerfarne innkjøpere og leverandører. Departementet ber om høringsinstansenes syn på om departementet har oppnådd denne målsettingen med sitt forslag til ny forskrift.

2 Alminnelige bestemmelser

2.1 Virkeområde

Det foreslås enkelte endringer i ordlyden i gjeldende §§ 1-2 og 1-3 om virkeområde, se forslag til ny §§ 1-1 og 1-2. Endringene innebærer ikke materielle endringer, med ett unntak: Bestemmelsen som fastslår at forskriften også gjelder når oppdragsgivere subsidierer kontrakter om bygge- og anleggsarbeider og tilhørende tjenester med mer enn 50 prosent, flyttes fra bestemelsen om omfattede oppdragsgivere til virkeområde. Dermed fremgår det klart at pliktsubjektet etter foa også i disse tilfellene er offentlige oppdragsgivere som definert i § 1-2, ikke støttemottakeren. Departementet mener at dette er en mer korrekt gjennomføring av direktivets artikkel 13.

2.2 Unntak

Det nye direktivet inneholder omfattende unntaksbestemmelser. I hovedsak viderefører eller videreutvikler direktivet unntakene i direktiv 2004/18/EF. Noen nye unntaksbestemmelser er kommet til, først og fremst som følge av at skillet mellom prioriterte og uprioriterte tjenester oppheves. Noen tjenester som tidligere var uprioriterte, er nå uttrykkelig unntatt fra direktivets virkeområde. Det dreier seg blant annet om:

- kontrakter om visse juridiske tjenester
- lånekontrakter
- kontrakter om offentlig persontransport med jernbane og t-bane
- kontrakter om enkelte sivilforsvars-, beredskaps- og forebyggingstjenester som ytes av ideelle organisasjoner

Direktivet inneholder også unntaksbestemmelser for kontrakter som er underlagt annet regelverk. Formålet er å fjerne tvil om hvilket regelverk som faktisk gjelder for disse kontraktene.

Forenklingsutvalget har fremmet forslag til gjennomføring av direktivets unntaksregler i norsk rett. Det vises til omtalen i kapittel 2 i høringsnotatet til endringer i anskaffelsesloven. Som det fremgår der, vurderer departementet det som lite hensiktsmessig å legge unntaksbestemmelsene direkte inn i loven som foreslått av utvalget. Departementet foreslår derfor å presisere uttrykkelig i forskriftsteksten om en regel gir unntak fra både loven og forskriften, eller bare fra forskriften. I tillegg foreslår departementet å fordele unntaksreglene over flere bestemmelser for å tydeliggjøre innholdet i den enkelte regel.

Forslag til gjennomføring av direktivets unntaksbestemmelser fremgår av forslag til ny forskrift §§ 2-1 til 2-7.

2.3 Unntak for samarbeid i offentlig sektor

Det offentlige står fritt til å organisere sin virksomhet på den måte som det finner mest hensiktsmessig for å løse sine oppgaver. Det betyr at offentlige oppdragsgivere står fritt til å bestemme om de vil dekke sin etterspørsel av eksterne leverandører, eller om de vil ta i bruk egne ressurser (egenregi).

Dersom en ytelse leveres i egenregi, foreligger det ingen kontrakt i anskaffelsesrettslig forstand, og anskaffelsesregelverket kommer ikke til anvendelse. Dersom det inngås en gjensidig bebyrdende avtale mellom to separate, selvstendige rettssubjekter, kommer som utgangspunkt anskaffelsesregelverket til anvendelse. EU-domstolen har imidlertid akseptert at visse typer samarbeid mellom offentlige organer kan likestilles med egenregitilfellene og dermed unntas fra anskaffelsesregelverket. Det nye direktivet inneholder regulering av dette unntaket. Både utvidet egenregi (vertikalt samarbeid) og samarbeidsavtaler (horisontalt samarbeid) blir regulert. Bestemmelsene er dels en

kodifisering av rettspraksis, dels en klargjøring av spørsmål som til nå har vært uavklarte. Enkelte elementer må også anses som en endring fra dagens rettstilstand.

Når det gjelder utvidet egenregi, er ny bestemmelse langt på vei en kodifisering av Teckal-kriteriene, jf. EU-domstolens avgjørelse i sak C-107/98. Hovedkriteriene er at den offentlige eieren skal ha samme kontroll med selskapet som med egne avdelinger (kontrollkriteriet), og at selskapets aktivitet primært skal være å utføre oppgaver for eieren (aktivitetskriteriet). Nytt er at aktivitetskriteriet uttrykkelig blir satt til 80 prosent, dvs. at minimum 80 prosent av aktiviteten til leverandøren må være knyttet til den kontrollerende oppdragsgiveren. Direktivet inneholder også en bestemmelse om beregningsmåten for oppfyllelsen av dette aktivitetskriteriet.

Dersom det er direkte privat kapital i det kontrollerte selskapet, er det utelukket å bruke unntaket for egenregi. Når den private kapitalen kommer inn *indirekte* gjennom den kontrollerende enhetens eierskap, slik situasjonen ofte vil være for offentligrettslige organer, vil unntaket for utvidet egenregi likevel kunne benyttes.

I den nye bestemmelsen er det likevel tatt et forbehold som ikke følger av rettspraksis i dag: Forbudet mot privat kapital gjelder ikke der det foreligger private eierandeler som ikke medfører verken positiv eller negativ kontroll, når de private eierandeler er pålagt etter nasjonal lovgivning. Det fremgår av fortalen at bestemmelsen tar sikte på offentlige organer med obligatorisk medlemskap, slik som organisasjoner som er ansvarlig for å styre eller utøve visse offentlige tjenester. Departementet er usikker på hvilken verdi denne reservasjonen kan ha i Norge, dvs. om det finnes slike nasjonale ordninger med lovpålagt privat eierskap. Foreløpig er derfor denne bestemmelsen ikke tatt med i utkastet til forskriftsbestemmelser. Departementet ber likevel om høringsinstansenes vurdering av om man kan se for seg et praktisk anvendelsesområde for et slikt forbehold i Norge.

Med utvidet egenregi tenker man normalt på situasjonen der leverandøren er kontrollert av oppdragsgiver. Men direktivet innfører en konserntankegang. Det innebærer at unntaket kan brukes ved tildelinger av kontrakt mellom virksomheter i samme konsern – uavhengig av hvem som kontrollerer hvem. Det åpnes således uttrykkelig for omvendt egenregi – dvs. at et underliggende organ foretar en anskaffelse fra et overordnet organ. Direktivet åpner også for egenregi mellom søsterrettssubjekter. Det betyr at en virksomhet kan tildele en kontrakt til en annen virksomhet som er kontrollert av samme felles eier. Situasjonen med indirekte kontroll – altså kontraktstildelinger mellom mormor og datterdatter – er også anerkjent i direktivet.

Rettspraksis har allerede slått fast at oppdragsgivere kan utøve kontroll i fellesskap med andre offentlige oppdragsgivere, og vilkårene for dette er også regulert i de nye bestemmelsene.

Mange offentlige organer har behov for å samarbeide om å løse felles oppgaver på et mer uformelt grunnlag, uten å opprette felleseide organer. EU-domstolen har – først ved den såkalte Hamburg-dommen (sak C-480/06) – anerkjent at slike vertikale samarbeidsformer kan unntas fra direktivenes virkeområde på visse vilkår. Dette unntaket er også nedfelt i det nye direktivet.

Departementets forslag til gjennomføring av de nye direktivbestemmelsene om samarbeid mellom offentlige enheter fremgår av forslag til ny forskrift §§ 2-8 til 2-11.

2.4 Terskelverdier

Det er ikke gjort endringer i størrelsen på EØS-terskelverdiene. Reglene om beregning av anskaffelsens anslåtte verdi videreføres også uten materielle endringer. Departementets forslag til bestemmelser om dette fremgår av §§ 4-2 og 4-3.

Forenklingsutvalget drøfter om det skal gjøres endringer i den nasjonale terskelverdien, samt hvilken terskelverdi som skal gjelder for særlige tjenester. Departementet har ikke tatt stilling til disse spørsmålene ennå.

2.5 Blandede anskaffelser

Direktivets bestemmelser om blandede anskaffelser, for eksempel en kontrakt som omfatter både varer og tjenester, er delvis en videreføring av någjeldende bestemmelser, delvis kodifisering av praksis fra EU-domstolen og delvis nye bestemmelser. De nye bestemmelsene forsøker å klargjøre hvilket regelsett som skal gjelde når oppdragsgiver foretar en blandet anskaffelse og ytelsene delvis faller under virkeområdet til klassisk direktiv og delvis faller utenfor.

Departementets forslag til gjennomføring av de nye direktivbestemmelsene om blandede anskaffelser fremgår av forslag til ny forskrift §§ 4-4 til 4-8.

2.6 Regler som gjelder for alle anskaffelser

2.6.1 Generelt

Forenklingsutvalget har foreslått å fjerne flere av bestemmelsene i dagens kapittel 3 om alminnelige regler. Det gjelder bestemmelsene om grunnleggende krav til alle anskaffelser, skatteattest, HMS-egenerklæring, språkkrav, og bruk av kontraktsstandarder, lærlingeklausuler og antikontraktørklausuler. Med unntak av bestemmelsen om lærlingeklausuler, jf. punkt 2.6.3, har ikke departementet tatt stilling til disse forslagene ennå.

Utvalget har også foreslått å erstatte dagens bestemmelse om protokollføring i del I med en bestemmelse om skriftlighet i del II. Dette foreslaget har departementet heller ikke tatt stilling til ennå, men forslaget må ses i sammenheng med direktivets bestemmelser om protokollplikt, jf. punkt 3.6.

Videre har utvalget foreslått å flytte bestemmelsen om fristberegning fra del I til del II. Ettersom denne reglen får anvendelse for frister i alle forskriftens deler, foreslår imidlertid departementet å beholde regelen i del I, jf. forslag til § 5-6.

I tillegg har departementet foreslått at offentlighet, taushetsplikt, habilitet og pålegg reguleres uttømmende i loven, se høringsnotat til anskaffelsesloven punkt 4. Bestemmelsen om rådgiverhabilitet og innkjøpssentraler foreslås foreløpig tatt i inn i del III, se hhv. punkt 3.2.1 og 3.11. Departementet ønsker innspill på om disse bestemmelsene heller bør plasseres i del I.

2.6.2 Kontraktsvilkår

Det nye anskaffelsesdirektivet viderefører i artikkel 70 en bestemmelse om kontraktsvilkår uten materielle endringer, men det gjøres noen mindre presiseringer og endringer i ordlyden.

Departementets forslag til gjennomføring av den nye direktivbestemmelsen om kontraktsvilkår fremgår av forslag til ny forskrift § 5-7.

Dagens bestemmelse gjelder "særlige" vilkår for gjennomføring av kontrakten. Det kan være noe usikkerhet knyttet til hvilke kontraktsvilkår dette omfatter. Departementet foreslår å utvide bestemmelsen til å gjelde alle kontraktsvilkår, både standardvilkår og spesielle kontraktsvilkår. Det er åpenbart at kravet om tilknytning til leveransen vil gjelde for alle typer kontraktsvilkår. Når det gjelder kravet om at kontraktsvilkår skal angis i kunngjøringen eller konkurransegrunnlaget, innebærer en slik utvidelse at oppdragsgivere fremover blir forpliktet til å angi både eventuelle standardvilkår og spesielle kontraktsvilkår. Dette vil sikre gjennomsiktigheten om vilkårene som ligger til grunn for konkurransen, og gi større forutsigbarhet for leverandørene. Departementet ønsker særlig innspill på denne utvidelsen av bestemmelsen.

2.6.3 Lærlingklausul

Det fremgår av dagens foa § 3-11 tredje ledd at oppdragsgiver, for arbeid som skal utføres i Norge, kan sette som betingelse for gjennomføring av kontrakten at norske leverandører skal være tilknyttet en offentlig godkjent lærlingordning dersom det er et klart definert behov for lærlingplasser i den aktuelle bransje. Flertallet i utvalget foreslår å fjerne bestemmelsen, siden oppdragsgivere har anledning til å stille et slikt krav uavhengig av en slik bestemmelse. Mindretallet vil beholde bestemmelsen, men foreslår at den endres ved at begrensningen til norske leverandører fjernes samt at oppdragsgiver også skal kunne stille krav til at lærlinger deltar i utførelsen av den konkrete kontrakten.

Departementet foreslår å videreføre bestemmelsen, men i en endret form. Bestemmelsen foreslås tatt inn i anskaffelsesloven. Det vises til omtale av dette i høringsnotatet til anskaffelsesloven punkt 3.5.

I påvente av lovendringen er det besluttet at dagens forskriftsbestemmelse endres ved at begrensningen til norske leverandører fjernes, samt at det klargjøres at det skal stille krav til at lærling(er) deltar i oppfyllelsen av kontrakten. Dette ligger innenfor rammene av det forslaget som allerede har vært på høring, se NOU 2014: 4 punkt 11.5.4.1. Det tas sikte på at disse endringene trer i kraft fra sommeren 2015.

2.6.4 Reserverte kontrakter

Virksomheter med ansatte som har en funksjonshemming eller er vanskeligstilte

Dagens forskrift § 3-12 slår fast at oppdragsgiver kan begrense konkurransen til virksomheter hvor flertallet av de berørte ansatte er funksjonshemmede, og arten eller omfanget av deres handikap innebærer at de ansatte ikke kan utøve arbeid på ordinære vilkår. Virkeområdet til denne bestemmelsen utvides kraftig i det nye direktivet. For det første utvides den til å gjelde virksomheter med ansatte som har en funksjonshemming eller er vanskeligstilte. For det andre er det nå tilstrekkelig at dette gjelder minst 30 prosent av de ansatte.

"Vanskeligstilte" personer er et upresist begrep. Fortalen til direktivet nevner at blant annet arbeidsledige, medlemmer av minoritetsgrupper eller andre sosialt marginaliserte grupper kan omfattes av dette begrepet. Kommisjonens forordning nr. 651/2014, som gjelder offentlig støtte, benytter samme begreper og definerer disse. Selv om disse definisjonene ikke er bindende for forståelsen av anskaffelsesdirektivets bestemmelse om reserverte kontrakter, kan de gi viktig veiledning.

Departementets forslag til gjennomføring av bestemmelsen fremgår av forslag til ny forskrift § 5-8.

Reserverte kontrakter for særlige tjenester

Etter nytt direktiv artikkel 77 nr. 1 kan medlemslandene gi oppdragsgiver adgang til å reservere konkurransen om bestemte helse-, sosial- og kulturtjenester til visse særlige organisasjoner. Listen over tjenester omfatter noen av de særlige tjenestene som er underlagt egne prosedyreregler, jf. Forenklingsutvalgets forslag inntatt i NOU 2014: 4 kapittel 27, men ikke alle.

Organisasjonene som oppdragsgiver kan reservere konkurransen for, må oppfylle nærmere vilkår knyttet til organisasjonens formål og organisering. Vilkårene er ment å skulle favne virksomheter som står for sosialt entreprenørskap. Definisjonen er ikke sammenfallende med begrepet ideelle organisasjoner, slik dette er forstått i den særnorske unntaksbestemmelsen i dagens foa § 2-1 tredje ledd, men det er et visst overlapp mellom disse begrepene. For nærmere beskrivelse av begrepet sosialt entreprenørskap og eksempler på virksomhet som slike aktører står for, se NOU 2011: 11 Innovasjon i omsorg punkt 5.4.4.

Det er et vilkår for å bli tildelt kontrakt etter en reservert konkurranse at organisasjonen ikke har blitt tildelt kontrakt for de samme tjenestene av den samme oppdragsgiveren i løpet av de siste tre årene. Kontrakten skal dessuten ikke ha varighet

på mer enn tre år. Bestemmelsen er altså utformet for å kunne ivareta visse virksomheter i en overgangsperiode, men kan ikke benyttes for ivareta slike organisasjoners behov for kontinuitet.

Forenklingsutvalget omtaler bestemmelsen i NOU 2014: 4 punkt 27.4.7, men overlater til departementet å vurdere om et slikt unntak bør innføres i norsk rett. Departementet har forslått innført en slik bestemmelse i forskriftens del II, foreløpig kalt § 6-x. Selv om en del høringsinstanser allerede har uttalt seg om spørsmålet, ber departementet om innspill på om en slik bestemmelse bør innføres på bakgrunn av oppdatert omtale av bestemmelsens virkeområde og utkast til konkret forskriftsbestemmelse.

3 Anskaffelser over EØS-terskelverdiene

3.1 Strukturen til forskriftens del III

Departementet foreslår å strukturere forskriftens del III på en ny måte. Det foreslås at rekkefølgen på kapitlene og bestemmelsene følger anskaffelsesprosessens løp. Først kommer bestemmelsene som gjelder planleggingen av anskaffelsen, deretter gjennomføringen av konkurransen, gjennomføring av kontrakten og avslutningsvis sanksjonene. Planleggingsfasen omfatter etter departementets syn bestemmelsene i kapitlene 7 til 14 (prosessen frem til anskaffelsen er kunngjort). Dette omfatter temaer som oppdragsgiver bør ha tenkt igjennom og ha på plass før han kunngjør anskaffelsen.

Dette er departementets overordnede tilnærming. Det er imidlertid ikke mulig å skille skarpt mellom de ulike fasene. Flere bestemmelser gjelder flere faser, men ofte vil det ikke være naturlig å dele dem opp, ettersom de gjelder det samme temaet. Plasseringen av bestemmelsene i forskriften vil derfor variere mellom hvilken fase i anskaffelsesprosessen de regulerer og tilhørigheten til et bestemt tema.

Departementet har også i enkelte kapitler foreslått å ta inn underoverskrifter for å gjøre det lettere å finne frem i forskriften.

Vi ber om høringsinstansenes tilbakemelding på departementets forslag til rekkefølge på bestemmelser og inndeling i kapitler og underoverskrifter i del III.

3.2 Planlegging av anskaffelsen

3.2.1 Dialog med markedet før konkurranse

Det nye direktivet har bestemmelser om forberedende markedsundersøkelser i artikkel 40 og om rådgiverhabilitet i artikkel 41.

Det kan være praktisk, og i visse tilfeller nødvendig, for oppdragsgiver å henvende seg til enkelte leverandører i forkant av en anskaffelse for å få informasjon om hva som kan tilbys i markedet og for å sikre seg at konkurransegrunnlaget utformes på en måte som

gir et godt grunnlag for å gi tilbud. Dette er særlig en anbefalt metode dersom man ønsker mer innovative anskaffelser.

Dagens direktiv har ikke noen bestemmelse om forberedende markedsundersøkelser, men det nye direktivet regulerer dette i artikkel 40. Departementets forslag til gjennomføring av bestemmelsen fremgår av forslag til ny forskrift § 7-1.

Bruk av forberedende markedsundersøkelser reiser gjerne spørsmål om rådgiver-habilitet. Det fremgår av dagens foa § 3-8 at oppdragsgiver ikke skal søke eller motta råd som kan bli benyttet under utarbeidelsen av spesifikasjoner for en bestemt anskaffelse fra noen som kan ha økonomisk interesse i anskaffelsen, når dette skjer på en måte som vil kunne utelukke konkurranse. Bestemmelsen har medført at mange oppdragsgivere ikke har villet ha kontakt med aktuelle leverandører i forkant av konkurranser i redsel for at vedkommende leverandører må avvises fra konkurransen senere, jf. foa §§ 11-10 bokstav f og 20-12 bokstav f.

Mens tidligere bestemmelse var formulert som en forbudsbestemmelse, viser det nye direktivets artikkel 41 i stedet til hvilke tiltak som oppdragsgiver skal gjennomføre for å sikre at konkurransen ikke blir vridd. Formålet med bestemmelsen er å sikre likebehandling av leverandørene, samtidig som det ikke skal legge unødvendige begrensninger på mulighetene til dialog med markedet og innhenting av råd. Departementets forslag til gjennomføring av bestemmelsen fremgår av forslag til ny forskrift § 7-2.

3.2.2 Konkurransegrunnlag

Departementet foreslår at dagens bestemmelse om at oppdragsgiver skal utarbeide et konkurransegrunnlag endres, slik at oppdragsgiver plikter å utarbeide et konkurranse-grunnlag med mindre han angir samtlige opplysninger som er av betydning for utarbeidelsen av forespørselen om deltakelse eller tilbudet i kunngjøringen. Videre foreslår departementet at bestemmelsen forenkles kraftig. I stedet for å prøve å gi en fullstendig liste over samtlige opplysninger som oppdragsgiver skal fastsette i konkurransegrunnlaget, foreslås at oppdragsgiver skal angi visse overordnede opplysninger. Under de ulike overordnede punktene vises det til de ulike kapitlene i forskriften slik at bestemmelsen fungerer som en veileder for oppdragsgiver når han skal planlegge anskaffelsen og utarbeide konkurransegrunnlaget. Departementets forslag til gjennomføring av bestemmelsen fremgår av forslag til ny forskrift § 8-1.

Det foreslås videre at dagens bestemmelse om kvalifikasjonsgrunnlag i § 17-5 fjernes. Departementet kan ikke se behovet for en egen bestemmelse om dette. Opplysningene som skal fremgå av kvalifikasjonsgrunnlaget, er de samme opplysningene som skal fremgå av konkurransegrunnlaget når det gjelder prekvalifiseringen av leverandørene. Det følger videre av det nye direktivet at hele konkurransegrunnlaget skal være tilgjengelig fra kunngjøringstidspunktet, jf. punkt 3.2.4, noe som vil hindre at oppdragsgiver bare lager et kvalifikasjonsgrunnlag i første omgang.

3.2.3 Rettelse, supplering eller endring av konkurransegrunnlaget

Departementet foreslår å videreføre dagens regler om rettelse, supplering eller endring av konkurransegrunnlaget med noen mindre endringer, se forslag til § 8-2.

3.2.4 Elektronisk tilgang til konkurransegrunnlaget

Det nye direktivet gjør det obligatorisk for oppdragsgiver å gi potensielle leverandører gratis, direkte og ubegrenset tilgang til konkurransegrunnlaget fra kunngjørings-tidpunktet. Dette bryter med dagens praksis hvor det har vært frivillig for oppdragsgiver å gi tilgang til konkurransegrunnlaget på denne måten, men oppdragsgiver har kunnet forkorte fristene dersom han sikret slik elektronisk tilgang. Etter det nye direktivet må oppdragsgiver imidlertid forlenge fristene dersom det *ikke* gis elektronisk tilgang til konkurransegrunnlaget i henhold til nærmere definerte unntak. Videre er det nytt at konkurransegrunnlaget skal være tilgjengelig fra kunngjøringstidspunktet i alle konkurranser, også der oppdragsgiver benytter en totrinnsprosedyre. Departementets forslag fremgår av § 8-3.

3.2.5 Valg av anskaffelsesprosedyre

Hvilke anskaffelsesprosedyrer som er tillatt ved anskaffelser over EØS-terskelverdiene, er i dag regulert i foa § 14-1. Hovedregelen er at åpen eller begrenset anbuds-konkurranse skal benyttes. Oppdragsgiver står fritt til å velge mellom disse prosedyrene. Konkurransepreget dialog kan kun benyttes ved tildeling av særlig komplekse kontrakter, jf. § 14-2. Konkurranse med forhandling kan kun benyttes i unntakstilfellene beskrevet i § 14-3 (med forutgående kunngjøring) og § 14-4 (uten forutgående kunngjøring).

Artikkel 26 i nytt direktiv videreføre dagens hovedregel om at oppdragsgiver alltid kan benytte anskaffelsesprosedyrene åpen eller begrenset anbudskonkurranse.

Direktivet gir videre nye regler for når prosedyrene konkurranse med forhandling med forutgående kunngjøring og konkurransepreget dialog kan benyttes. Adgangen til å benytte disse prosedyrene har blitt utvidet og harmonisert slik at oppdragsgiver fritt kan velge mellom disse to prosedyrene, dersom de angitte vilkårene er oppfylt. Prosedyrene kan benyttes når oppdragsgivers behov ikke kan oppfylles med mindre det foretas tilpasninger i tilgjengelige løsninger, når anskaffelsen omfatter design eller innovative løsninger, når anskaffelsens karakter, kompleksitet, rettslige eller finansielle sammensetning eller tilknyttede risiko gjør det nødvendig eller når de tekniske spesifikasjonene ikke kan beskrives tilstrekkelig presist ved referanse til en standard, en europeisk teknisk bedømmelse, en felles teknisk spesifikasjon eller en teknisk referanse. I tillegg åpnes det for at oppdragsgiver kan benytte prosedyrene dersom han i en forutgående anbudskonkurranse bare mottok uakseptable tilbud.

Departementet antar at vilkårene vil omfatte de aller fleste anskaffelser der oppdragsgiver vil ha et legitimt behov for å gjennomføre forhandlinger, dvs. hvor forhandlinger er nødvendig for å sikre at oppdragsgivers behov blir oppfylt.

Prosedyrene kan ikke benyttes ved anskaffelser av standardvarer eller -tjenester som er generelt tilgjengelige på markedet og tilbys av mange ulike leverandører.

I tillegg innfører direktivet det som kalles en ny prosedyre; innovasjonspartnerskap. Etter departements oppfatning er dette å anse som en ny kontraktstype, ikke en ny prosedyre. Det vises til omtalen i punkt 3.7.2.

Konkurranse med forhandling uten forutgående kunngjøring er en bestemmelse som medlemsstatene ikke er pålagt å gjennomføre, men som finnes i foa § 14-4 i dag. I det nye direktivet er det foretatt mindre endringer i vilkårene for når prosedyren kan benyttes. Departementets oppfatning er at hensynet til effektiv ressursbruk tilsier at prosedyren bør videreføres.

Selv om tittelen på direktivbestemmelsen synes å indikere at det skal holdes en konkurranse med forhandlinger, så gjelder flere av alternativene tilfeller der det kun vil være en leverandør som reelt kan utføre anskaffelsen. Konkurranse er da utelukket. Dette skaper etter departementets oppfatning unødvendig forvirring for oppdragsgivere og leverandører: Det foreslås derfor en egen bestemmelse for tilfeller der oppdragsgiver kan gå direkte til kun én leverandør for å gjennomføre anskaffelsen, i tillegg til en bestemmelse som gjelder situasjoner der oppdragsgiver kan gjennomføre en konkurranse med forhandling uten forutgående kunngjøring. Vi ber om høringsinstansenes syn på om departementets tilnærming er hensiktsmessig.

Forslag til bestemmelser om valg av anskaffelsesprosedyre følger av §§ 9-1 til 9-4.

3.2.6 Frister

Det nye direktivet inneholder minimumsfrister for gjennomføringen av de ulike anskaffelsesprosedyrene. Minimumsfristene har gjennomgående blitt redusert for å sikre større fleksibilitet for oppdragsgiver.

Departementets forslag er å redusere minimumsfristene i forskriftens del III i samsvar med de nye minimumsfristene i direktivet. Kortere frister vil gi oppdragsgiverne større fleksibilitet til å gjennomføre raskere anskaffelser der dette er mulig og hensiktsmessig.

Departementet foreslår en egen bestemmelse om fastsettelse av frister som gjelder generelt for alle prosedyrene. Ved fastsettelse av frister for mottak av forespørsler om deltakelse og tilbud skal oppdragsgiver ta hensyn til kontraktens kompleksitet og tiden det tar for leverandørene å utarbeide slike forespørsler. Denne bestemmelsen vil gjelde for alle de ulike prosedyrene, uavhengig av de angitte minimumsfristene.

Direktivet åpner i tillegg for at medlemsstatene kan gi alle eller visse kategorier av ikke-statlige oppdragsgivere mulighet til å fastsette tilbudsfristen for prosedyrene begrenset anbudskonkurranse og konkurranse med forhandlinger i samarbeid med leverandørene. Dersom oppdragsgiver og leverandørene ikke blir enige, skal tilbudsfristen settes til minst 10 dager fra den dagen invitasjon til å levere tilbud ble

sendt. Departementet foreslår å innføre en slik bestemmelse, og ber om hørings-instansenes syn på dette forslaget.

Departementets forslag til gjennomføring av bestemmelsene om frister fremgår av forslag til ny forskrift §§ 10-1 til 10-7.

3.2.7 Kravspesifikasjoner

Dagens foa har bestemmelser om tekniske spesifikasjoner (kravspesifikasjoner) i § 17-3. Det nye direktivet har bestemmelser om dette i artikkel 42 som i all hovedsak er en videreføring av dagens rettstilstand.

Det som er nytt, er at kravspesifikasjonene kan omfatte krav til alle faser av et produkts livssyklus, slik som produksjonsprosessen, leveransen m.m. Dette gjelder selv om slike faktorer ikke påvirker produktets egenskaper.

I tillegg skal oppdragsgiver benytte kravspesifikasjoner som tar hensyn til universell utforming ved anskaffelser som skal brukes av personer, enten av offentligheten eller ansatte hos oppdragsgiver, med mindre unntak kan særskilt begrunnes. Det kan være krevende for oppdragsgiver å ta stilling til når og hvordan det skal stilles krav til universell utforming. Forskriften bør derfor gi mest mulig konkret informasjon om hva som ligger i kravene til universell utforming innen ulike sektorer. Vi foreslår derfor at kravspesifikasjonene skal vise til krav til universell utforming som er fastsatt i lov eller forskrift. I tillegg bør forskriften vise til andre områder der det er særlig relevant å stille krav til universell utforming, men hvor det ikke nødvendigvis er stilt krav om universell utforming i lov eller forskrift, for eksempel ved andre anskaffelser innen arbeidsliv, skole og utdanning. Vi ber om innspill fra høringsinstansene på denne listen. Det vil bli utarbeidet veiledning knyttet til oppfyllelsen av kravet til universell utforming.

Departementets forslag til gjennomføring av bestemmelsene fremgår av forslag til ny forskrift §§ 11-1 og § 11-2. Departementet har valgt å bruke samlebetegnelsen kravspesifikasjoner fremfor tekniske spesifikasjoner.

3.2.8 Merkeordninger

Direktivets artikkel 43 om merkeordninger inneholder flere materielle endringer fra dagens bestemmelse. Oppdragsgiver kan nå henvise direkte til tredjeparts sertifiserte merkeordninger og kan kreve disse fremlagt som dokumentasjon under visse forutsetninger. Blant annet er det en forutsetning at samtlige underliggende merkekrav er knyttet til leveransen. Merkeordningene kan være knyttet til enten miljømessige egenskaper eller sosiale og andre egenskaper. I tillegg er bruken av slike merkeordninger regulert både for kravspesifikasjoner, tildelingskriterier og kontraktskrav. Hva som skal til for at leverandører kan levere inn annen dokumentasjon enn miljømerker, er også regulert. Kravene til sertifisering er endret noe.

Departementets forslag til gjennomføring av bestemmelsen fremgår av forslag til ny forskrift § 11-3.

3.2.9 Kvalifikasjonskrav

Reglene om hvilke kvalifikasjonskrav som oppdragsgiver kan stille, er regulert i artikkel 58 i det nye direktivet. Reglene viderefører stort sett gjeldende direktivbestemmelser, men inneholder også noen nye regler og noen presiseringer.

Den viktigste nye regelen er at det settes et tak på hvilke krav oppdragsgiver kan stille til leverandørens omsetning. Kravet til leverandørens årlig omsetning kan som hovedregel ikke overstige to ganger verdien av kontrakten. Bestemmelsen er gitt for å bedre små og mellomstore bedrifters muligheter til å konkurrere om offentlige kontrakter.

Direktivet presiserer at alle kvalifikasjonskrav skal være relatert til og proporsjonale med leveransen. Formålet er å redusere faren for at leverandørene møter unødvendig høye krav, og på den måten sikre tilgang til offentlige anskaffelser også for små og mellomstore bedrifter. Videre er det et uttalt mål å unngå overdrevne administrative byrder og unødvendig risiko for avvisning.

Når oppdragsgiver oppstiller kvalifikasjonskrav, må leverandørene dokumentere at de har de etterspurte kvalifikasjonene. Det gis egne regler i nytt direktiv artikkel 60 om hvilke dokumentasjonsbevis oppdragsgiver kan etterspørre. Dette gjelder også dokumentasjonsbevis for fravær av avvisningsgrunner. Disse viderefører dagens regler med noen endringer.

Det nye direktivet innfører i artikkel 59 en ny bestemmelse om "the European Single Procurement Document" som består av en egenerklæring som foreløpig bevis for at leverandøren oppfyller kvalifikasjonskrav og utvelgelseskriterier og for fravær av avvisningsgrunner. Skjemaet skal foreligge i elektronisk versjon.

Kommisjonen anser dette som et av de viktigste forenklingstiltakene i det nye direktivet. Egenerklæringsskjemaet skal være likt i de ulike medlemsstatene, og skal bestå av en oppdatert egenerklæring som foreløpig bevis for at leverandøren oppfyller kvalifikasjonskravene eller utvelgelseskriteriene eller for fravær av avvisningsgrunner. Egenerklæringsskjemaet vil bli fastsatt i form av en egen forordning, men denne er ikke vedtatt ennå. Den endelige utformingen av bestemmelsen, og hvor stort forenklingstiltak dette vil være i praksis, vil avhenge av den endelige utformingen av skjemaet.

I forkant av tildeling av kontrakt skal oppdragsgiver kreve at leverandøren som har blitt tildelt kontrakten, fremlegger støttedokumentene for å kontrollere om egenerklæringen er korrekt. En oppdragsgiver kan også på ethvert tidligere tidspunkt i løpet av prosedyren be leverandørene om å fremlegge alle eller deler av støtte-dokumentene hvor dette er nødvendig for å sikre en korrekt gjennomføring av prosedyren. Det er først og fremst aktuelt ved prosedyrer som foregår i flere trinn, som

begrenset anbudskonkurranse og konkurranse med forhandling, der oppdragsgiver vil forsikre seg om at kun kvalifiserte leverandører får levere tilbud og forhandle.

Det legges opp til at egenerklæringsskjemaet skal kunne gjenbrukes i etterfølgende anskaffelsesprosedyrer, forutsatt at leverandøren kan bekrefte at opplysningene i dokumentet fortsatt er korrekt.

Departementets forslag til gjennomføring av bestemmelsene om kvalifikasjonskrav og dokumentasjonskrav fremgår av forslag til ny forskrift §§ 12-1 til 12-12.

3.2.10 Tildelingskriterier

Tildelingskriterier er de parameterne som oppdragsgiver skal vurdere tilbudene etter. Den leverandøren som har levert det tilbudet som etter oppdragsgivers vurdering scorer best på disse parameterne, skal tildeles kontrakten.

I det nye anskaffelsesdirektivet har det skjedd en rekke endringer i bestemmelsene om tildelingskriterier. Begrepet "det mest økonomisk fordelaktige tilbudet" benyttes i det nye direktivet som et overordnet kriterium for tildelingen av kontrakt, ettersom alle vinnende tilbud burde bli valgt i samsvar med det som den individuelle oppdragsgiver anser for å være den økonomisk mest fordelaktige løsningen blant de som er tilbudt, jf. fortalens premiss 89.

Det økonomisk mest fordelaktige tilbudet fra oppdragsgivers synspunkt skal identifiseres på grunnlag av tildelingskriteriene laveste pris, laveste kostnad eller beste forhold mellom pris og kvalitet.

Det er angitt i direktivets artikkel 67 at laveste kostnad kan finnes ved å benytte en kostnadseffektivitetstilnærming. Hva som ligger i dette, er ikke nærmere angitt i direktivet, men artikkelen viser til artikkel 68 om livssykluskostnader, se nærmere omtale om livssykluskostnader i punkt 3.2.11 nedenfor.

Tildelingskriteriet beste forhold mellom pris og kvalitet er i realiteten en videreføring av det nåværende begrepet "det økonomisk mest fordelaktige tilbudet". Det fremgår av fortalen til direktivet at dette tildelingskriteriet bør tolkes i samsvar med relevant rettspraksis knyttet til begrepet "det økonomisk mest fordelaktige tilbud" under tidligere direktiver. Ved vurderingen av beste forhold mellom pris og kvalitet kan oppdragsgiver evaluere kvalitative, miljømessige og sosiale sider ved tilbudet, i tillegg til enten pris eller kostnad. Direktivet lister opp eksempler på slike kriterier som kan trekkes inn, blant annet universell utforming, innovative egenskaper eller rettferdig handel.

EU-domstolens avgjørelse i sak C-532/06 *Lianakis* har gitt opphav til en omfattende diskusjon om adgangen til å vektlegge forhold ved leverandørene i tildelingsfasen. Avgjørelsen synes å fastslå at forhold ved leverandørene ikke kan vektlegges i tildelingsfasen. Klagenemnda om offentlige anskaffelser (KOFA) har behandlet en lang

rekke saker vedrørende temaet, og har lagt til grunn at *Lianakis*-dommen ikke kan tolkes på en slik måte. KOFA mener oppdragsgiver under visse forutsetninger må ha adgang til å legge vekt på forhold ved leverandøren i tildelingsfasen. Det nye direktivet tydeliggjør at organiseringen av, og kvalifikasjonene og erfaringene til, de ansatte som er satt til å gjennomføre kontrakten, kan benyttes som tildelingskriterier. Forutsetningen er at de ansattes kvalifikasjoner og erfaring kan heve nivået på gjennomføringen av kontrakten betydelig. Hva som ligger i en slik terskel er noe uklart, men terskelen for når et slikt kriterium kan tas i bruk kan neppe være særlig høy i praksis. I de fleste tjeneste- og bygge- og anleggskontrakter vil den tilbudte bemanningens organisering, kompetanse og erfaringer være av vesentlig betydning for kontraktens gjennomføring. Fortalen nevner intellektuelle tjenester som konsulent-tjenester eller arkitekturtjenester som aktuelle eksempler på kontrakter hvor dette kriteriet er aktuelt.

Det er et vilkår at tildelingskriteriene skal være knyttet til leveransen, og direktivet inneholder en ny og utvidet presisering av når dette vilkåret er oppfylt. Oppdragsgiver kan etter det nye direktivet ta hensyn til alle fasene av varenes, tjenestenes og byggene eller anleggenes livssyklus, for eksempel forhold under produksjonsprosessen. Dette gjelder selv om slike faktorer ikke påvirker deres egenskaper.

Det nye anskaffelsesdirektivet åpner for at medlemslandene kan nekte oppdragsgiver å benytte laveste pris eller laveste kostnad som evalueringsmodell i visse tilfeller. Ut fra et prinsipp om at oppdragsgiver er nærmest til å vurdere hvilken tildelingsmodell som er mest effektiv og som gir det beste resultatet, foreslår departementet ingen slik begrensning i oppdragsgivers valgfrihet.

Forslag til gjennomføring av bestemmelser om tildelingskriterier fremgår av forslag til ny forskrift § 13-1.

3.2.11 Beregning av livssykluskostnader

Det er ikke noe nytt at livssykluskostnader kan trekkes inn som et tildelingskriterium, men det nye direktivet tydeliggjør og utvider denne muligheten. Som beskrevet i punkt 3.2.10. ovenfor, fremgår det av artikkel 67 nr. 2 at oppdragsgiver kan tildele kontrakt på grunnlag av laveste kostnad, basert på beregning av livssykluskostnader.

Det nye direktivet benytter en mer vidtrekkende definisjon av begrepet livssyklus-kostnader enn det vi hittil har operert med i Norge. Hittil har kun kostnader på oppdragsgivers hånd vært ansett relevante, men etter det nye direktivet kan også kostnader som andre må bære, inkludert samfunnsmessige omkostninger som økte miljøbelastninger, vektlegges. Livssykluskostnader omfatter kostnader som oppstår i hele varens, tjenestens eller bygge- og anleggsarbeidets levetid.

Artikkel 68 regulerer hvordan livssykluskostnadene skal beregnes. Kostnadene skal kunne tallfestes ved hjelp av en objektiv og ikke-diskriminerende metode som er utarbeidet og gjort kjent på forhånd. Dersom det er utarbeidet felles metoder for

beregning av livssykluskostnader, skal disse benyttes. Disse metodene er listet opp i vedlegg 4 til forskriften. Foreløpig består vedlegget kun av en rettsakt, men listen vil kunne utvides.

Forslag til gjennomføring av bestemmelser om livssykluskostnader fremgår av forslag til ny forskrift § 3-5 bokstav d (definisjon) og § 13-2 (beregning av livssykluskostnader).

3.2.12 Oppdeling av kontrakt

Nytt direktiv innfører i artikkel 46 en bestemmelse om oppdeling av kontrakt i delkontrakter. Formålet med bestemmelsen er å gjøre det lettere for små og mellomstore bedrifter å delta i konkurranser om offentlige kontrakter. Det overlates til oppdragsgivere å vurdere om en kontrakt skal deles opp, og i så fall i hvilke delkontrakter. En slik adgang har oppdragsgiver allerede i dag. Det som er nytt, er at oppdragsgiver får en plikt til å vurdere oppdeling, og at han må gi en begrunnelse dersom han velger ikke å dele opp kontrakten. Det er ikke adgang til å få overprøvd oppdragsgivers begrunnelse, verken av KOFA eller domstolene.

Direktivet åpner for at medlemsstatene kan gjøre det obligatorisk å dele opp en kontrakt. En slik plikt kan begrenses for eksempel til visse kontrakter, visse oppdragsgivere eller over visse terskelverdier. I mange tilfeller vil det være positivt for små og mellomstore bedrifter at kontrakten deles opp. I noen tilfeller vil det imidlertid kunne få uheldige konsekvenser hvis oppdragsgiver tvinges til å dele opp kontrakten. Eksempelvis ville oppdeling kunne påvirke det juridiske ansvaret og risikofordelingen når ansvaret plasseres på flere leverandører. Det vil også kunne kreve mer personell og ressurser for teknisk og økonomisk koordinering og oppfølgning av gjennomføringen av kontrakten, og det vil kunne gjøre det vanskeligere å anvende funksjonskrav. Departementet foreslår derfor ikke å innføre en plikt for oppdragsgiver til å dele opp kontrakter.

Medlemsstatene kan innføre en bestemmelse som gir oppdragsgiver adgang til å forbeholde seg retten til å tildele en samlet kontrakt til én leverandør, selv om han har delt opp kontrakten i delkontrakter. Dette forutsetter at en samlet kontrakt totalt sett vil oppfylle tildelingskriteriene bedre enn ved tildeling av en rekke delkontrakter. Det vil således også være mulig å tildele en samlet kontrakt til en leverandør som ikke var vurdert som den beste for hver enkelt delkontrakt, når det samlede tilbudet fra denne leverandøren totalt sett er bedre. Departementet foreslår å innføre en slik bestemmelse i forskriften.

Departementets forslag til gjennomføring av bestemmelsene om oppdeling av kontrakt fremgår av forslag til ny forskrift § 14-1.

3.2.13 Bruk av underleverandører

Nytt direktiv inneholder i artikkel 71 bestemmelser om bruk av underleverandører. Dette er delvis videreføring av dagens bestemmelse og delvis nye bestemmelser.

Artikkel 71 nr 1 slår fast at nasjonale tilsynsmyndigheter skal føre tilsyn med at underleverandører overholder miljø-, sosial- eller arbeidsrettslige krav som følger av nasjonale regler, EØS-regler, tariffavtaler eller visse internasjonale avtaler. Tilsynsmyndigheten skal handle innenfor sitt kompetanseområde, dvs. innenfor det geografiske området som ligger naturlig innenfor deres myndighet. Dette betyr at norske myndigheter skal føre tilsyn med at kravene overholdes for arbeid som utføres i Norge. I tillegg til alminnelig tilsyn etter arbeidsmiljøloven, har Arbeidstilsynet fått i oppdrag å føre tilsyn med at oppdragsgivere overholder forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter . Det føres også forskjellige former for tilsyn på miljøområdet.

Medlemslandene kan også innføre ytterligere tiltak for å sikre at underleverandører overholder slike krav, se direktivets artikkel 71 nr 6. Medlemslandene har her stort nasjonalt handlingsrom.

Det er allerede innført en rekke slike tiltak i Norge. Eksempelvis gjelder dagens forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter allerede for underleverandører. Videre gjelder det regler om solidaransvar for "oppdragsgivere" etter allmenngjøringsloven. Solidaransvar innebærer at den som setter ut et oppdrag (oppdragsgiver), skal være ansvarlig for de forpliktelsene oppdragstakerne nedover i en kontraktskjede har til å betale lønn etter allmenngjøringsforskrifter. Dette innebærer at alle oppdragsgivere i en kontraktskjede (dvs. både oppdragsgiver i henhold til anskaffelsesregelverket, hovedleverandøren og underleverandører i kjeden) hefter "en for alle og alle for en" overfor arbeidstaker lengst ned i kjeden som ikke får utbetalt allmenngjort lønn fra sin arbeidsgiver.

En annen måte å sikre at underleverandørene oppfyller sine forpliktelser på, er å innføre bestemmelser om utskiftning av straffedømte underleverandører. Departementet forslår slike nye bestemmelser, jf. omtalen i punkt 3.4.3.

Departementet viser også til at det i NOU 2014: 4 er stilt forslag fra mindretallet om å innføre begrensninger i antall ledd i leverandørkjeden, jf. kapittel 15.7.4. Regjeringen har i forbindelse med sin strategi mot arbeidslivskriminalitet besluttet at det skal innføres en forskriftsbestemmelse som gir oppdragsgiver adgang til å sette et tak på maksimalt antall ledd i leverandørkjeden. Dette vil også kunne være et relevant tiltak i henhold til artikkel 71. Dette ligger innenfor rammen av forslaget som allerede har vært på høring.

Som noe nytt innføres det en plikt for oppdragsgivere å etterspørre visse opplysninger om de underleverandørene som skal medvirke ved utførelsen av bygge- og anleggsarbeider og tjenester som skal leveres på steder som er under oppdragsgivers direkte tilsyn. Dette skal sikre en viss grad av gjennomsiktighet i leverandørkjeden og kan være et virkemiddel for å bekjempe arbeidslivskriminalitet. Oppdragsgiver vil da få den nødvendige oversikten over hvilke leverandører som faktisk vil være til stede på

byggeplassen eller på det stedet tjenestene skal leveres. Det er bare obligatorisk å kreve slike opplysninger fra første ledd i underleverandørkjeden, dvs. ikke for underleverandørenes underleverandører osv. Oppdragsgiver kan imidlertid velge å etterspørre slike opplysninger også for underleverandører lenger ned i kjeden eller for underleverandører av varer eller andre tjenester. Det er mulig for medlemsstatene også å gjøre dette obligatorisk. Departementet mener imidlertid at det bør overlates til den enkelte oppdragsgiver å vurdere når det er hensiktsmessig å innhente slike opplysninger. Departementet foreslår derfor ikke å innføre slike plikter som går lengre enn det direktivet krever.

Direktivet inneholder i artikkel 63 (støtte fra andre virksomheter) en bestemmelse som gir oppdragsgiver mulighet til å kreve at bestemte kritiske oppgaver utføres av leverandøren selv. Bestemmelsen gjelder ved anskaffelser av varer som inkluderer monterings- og installasjonsarbeid, tjenester og bygge- og anleggsarbeider. Dette forstår departementet slik at oppdragsgiver kan hindre leverandørens bruk av underleverandører ved slike anskaffelser. Det er derfor departementets vurdering av bestemmelsen hører mest naturlig hjemme i bestemmelsen om underleverandører.

Departementets forslag til gjennomføring av bestemmelsene om underleverandører fremgår av forslag til ny forskrift § 14-2.

Direktivet inneholder videre frivillige bestemmelser som åpner for å innføre regler om direkte betaling til underleverandører eller om ansvarsregler for hovedleverandøren. Formålet med disse bestemmelser er å lette små og mellomstore bedrifters adgang til offentlige kontrakter. Departementet foreslår ikke å innføre slike bestemmelser i forskriften. Særlig bestemmelser om direkte betaling til underleverandører vil kunne forstyrre de alminnelige kontraktsinsentiver og vil kunne gjøre det vanskeligere for hovedleverandøren å sikre at underleverandørene oppfyller kontraktene.

3.2.14 Krav om bruk av elektronisk kommunikasjon

I nytt direktiv artikkel 22 er det gitt nye regler om kommunikasjon. Hovedendringen fra gjeldende rett er at all informasjonsutveksling som hovedregel nå *skal* skje ved bruk av elektroniske kommunikasjonsmidler i henhold til direktivets krav. Oppdragsgiver kan altså ikke lenger fritt velge post eller telefaks i stedet. Med dette løftes elektronisk kommunikasjon frem som den primære kommunikasjonsform mellom oppdragsgiver og leverandører frem til og med inngåelse av kontrakt.

Det er gjort visse unntak fra oppdragsgivers plikt til å kreve bruk av elektronisk kommunikasjon ved innlevering. I disse tilfellene skal tilbud leveres med post eller på annen egnet forsendelsesmåte. Oppdragsgiver og leverandører kan også kommunisere muntlig om ikke-vesentlige elementer i anskaffelsesprosessen. Muntlig kommunikasjon skal dokumenteres i tilstrekkelig grad.

Direktivet stiller en rekke krav til de kommunikasjonsmidlene som skal benyttes til elektronisk kommunikasjon. Blant annet er gjeldende krav om å sikre tilbudenes fortrolighet videreført i en noe endret form.

Direktivet stiller ikke krav om at de elektroniske løsningene som etableres, skal være basert på utveksling av strukturerte data som kan behandles automatisk. Elektroniske kommunikasjonsløsninger kan derfor være begrenset til utveksling av tradisjonelle elektroniske dokumenter, såfremt de nærmere kravene i artikkel 22 og vedlegg IV blir ivaretatt.

Reglene om elektronisk kommunikasjon i artikkel 22 skal være gjennomført innen 18. oktober 2018, jf. artikkel 90 nr. 2. For innkjøpssentraler er fristen 18. april 2017. Departementet legger imidlertid foreløpig opp til at disse reglene skal tre i kraft sammen med øvrig regelverk.

Kunngjøring skjer elektronisk på Doffin allerede i dag. Via Doffin er det også mulig å gi elektronisk tilgang til konkurransegrunnlaget. Departementet tar også sikte på å etablere en sentralisert løsning for elektronisk kommunikasjon ved offentlige anskaffelser som omfatter innlevering av søknader om deltakelse og tilbud. Oppdragsgiver kan også velge å benytte andre løsninger som oppfyller direktivets krav.

Departementets forslag til gjennomføring av bestemmelsen om bruk av elektronisk kommunikasjon fremgår av forslag til ny forskrift §§ 15-1 til 15-4.

3.2.15 Bruk av elektroniske signaturer mv.

I utkastet til ny forskrift er det ikke foreslått noe ubetinget krav om bruk av elektronisk signatur når det benyttes elektroniske kommunikasjonsmidler, i motsetning til det som gjelder etter dagens forskrift § 16-3 første ledd bokstav a. Hvilke sikkerhetstiltak som benyttes, skal nå avgjøres basert på en risikovurdering, jf. direktivet artikkel 22 nr. 6 bokstav b. Dette er også tilnærmingen for elektronisk kommunikasjon med forvaltningen ellers, se eforvaltningsforskriften § 4.

Det skal ikke stilles krav om registrering e.l. for å få tilgang til konkurransegrunnlag. Det er heller ingen grunn til å stille sikkerhetskrav til en melding om interesse for en konkurranse. Ved innsending av dokumenter skal imidlertid oppdragsgiver stille krav og benytte løsninger som gir en tilfredsstillende grad av sikkerhet for at oppdragsgiver kan sannsynliggjøre hvem innsenderen er og knytte denne til innholdet i dokumentene. Ved konkurranser over terskelverdiene står det verdier på spill for alle involverte parter, både når det gjelder det arbeid som legges ned i konkurransen, og når det gjelder resultatet. Oppdragsgiver må derfor ha en tilfredsstillende grad av sikkerhet for hvem avsenderen er og for at avsenderen kan knyttes til innhold i tilbudet. Hva som er "tilfredsstillende", kan variere bl.a. med anskaffelsens omfang og kompleksitet.

Departementets forslag til gjennomføring av bestemmelsen om elektronisk signatur fremgår av forslag til ny forskrift § 15-5. Her foreslås det at oppdragsgiver kan stille

krav om bruk av elektronisk signatur, elektronisk segl eller visse elektroniske identitetsbevis eller midlertidige adgangstegn.

3.2.16 Kunngjøring

Reglene om kunngjøring videreføres i all hovedsak fra tidligere. For ikke-statlige oppdragsgivere, dvs. kommunale og fylkeskommunale myndigheter og offentlig-rettslige organer, innføres imidlertid en ny mulighet. Direktivet åpner for at medlems-statene kan tillate at disse oppdragsgivere kan kunngjøre konkurranse ved hjelp av en forhåndskunngjøring, dersom de benytter prosedyrene begrenset anbudskonkurranse og konkurranse med forhandling. Direktivet bruker begrepet veiledende kunngjøring også når denne brukes til å kunngjøre konkurransen, men departementet foreslår å skille mellom begrepene veiledende kunngjøring og forhåndskunngjøring. En forhånds-kunngjøring skiller seg fra en veiledende kunngjøring ved at forhåndskunngjøringen kan brukes som eneste kunngjøring.

En forhåndskunngjøring gir noe mer fleksibilitet for oppdragsgiver, blant annet ved at han kan kunngjøre flere planlagte anskaffelser i en tid fremover samlet. Det blir ikke stilt like høye krav til hvilke opplysninger som må med i en forhåndskunngjøring som til en alminnelig kunngjøring av konkurransen. Blant annet er det kun krav om at oppdrags-giver oppgir tildelingskriteriene hvis de allerede er fastsatt. Forhåndskunngjøringer skal skje i egne skjemaer.

For at forhåndskunngjøringen kan brukes som (eneste) kunngjøring, må varen, tjenesten eller bygge- og anleggsarbeidet være klart definert i kunngjøringen, det må fremgå at kontrakten ikke blir kunngjort igjen og den må være kunngjort tidligst 12 måneder og senest 35 dager før fristen for å levere tilbud.

Departementet foreslår å innføre bestemmelser om forhåndskunngjøring for å utnytte fleksibiliteten i det nye direktivet. Videre foreslår departementet at de forskjellige måter å kunngjøre konkurransen på, samles i samme bestemmelse. Dette kan altså skje ved en alminnelig kunngjøring, som i dag, og ved en forhåndskunngjøring.

Etter dagens regler må oppdragsgiver kunngjøre inngåtte kontrakter. Det gjelder imidlertid et unntak for rammeavtaler med en leverandør eller med flere leverandør, der det ikke skjer gjenåpning av konkurransen. Plikten til å kunngjøre inngåtte kontrakter videreføres, men unntaket utvides til å gjelde alle kontrakter under en rammeavtale. Departementet foreslår å ta inn også dette unntaket fra kunngjørings-plikten.

Departementets forslag til bestemmelser om kunngjøring fremgår av §§ 16-1 til 16-6.

3.3 Gjennomføring av konkurransen

3.3.1 Fremgangsmåte ved valg av leverandører og tildeling av kontrakt

I direktivets artikkel 56 gis det generelle prinsipper for valg av leverandører og tildeling av kontrakt. Bestemmelsen er hovedsakelig en videreføring av artikkel 44 nr. 1 i direktiv 2004/18 som er gjennomført i forskriftens § 20-1, men inneholder noen nye regler.

En av de nye reglene er at oppdragsgiver i gjennomføringen av en åpen anbuds-konkurranse kan evaluere tilbudene før han kontrollerer om kvalifikasjonskravene er oppfylt eller om det foreligger grunner for avvisning. Medlemsstatene kan la være å gjennomføre sistnevnte regel eller begrense den til visse typer anskaffelser eller visse særskilte tilfeller. Departementet mener det bør være opp til oppdragsgivers skjønn å finne den fremgangsmåten som er mest hensiktsmessig ved gjennomføringen av ulike konkurranser, og forelår derfor å innføre bestemmelsen uten slike begrensninger.

Forslag til gjennomføring av bestemmelsen fremgår av forslag til ny forskrift § 17-1.

3.3.2 Invitasjon til å gi tilbud eller bekrefte interesse

Ved bruk av en totrinns anskaffelsesprosedyre skal oppdragsgiver invitere kvalifiserte leverandører til å gi tilbud. Når oppdragsgiver bruker en forhåndskunngjøring, jf. punkt 3.2.16, skal han invitere leverandører som har meldt sin interesse, til å bekrefte denne interessen. Det nye direktivet inneholder i artikkel 54 krav til utsendelsen og innholdet i slike invitasjoner. Forslag til gjennomføring av bestemmelsen fremgår av forslag til ny forskrift § 17-2

3.3.3 Tilbudet

Dagens foa inneholder en rekke bestemmelser om krav til tilbudets utforming og innhold samt til oppdragsgivers håndtering av tilbudet som både finnes i del II og III. Dette er særnorske bestemmelser som ikke følger av direktivet. Forenklingsutvalget har foreslått at følgende av disse bestemmelsene oppheves i del II: Avvik (§ 20-3), tilbakekall og endring av tilbud (§ 20-5), registering av innkomne tilbud (§ 20-6) og tilbudsåpning (§ 20-7). Videre har utvalget foreslått å endre dagens bestemmelse om tilbudets utforming (§ 20-2).

Departementet har ikke tatt stilling til disse forslagene ennå. Det vil imidlertid være naturlig å velge samme løsning i del II og del III for disse bestemmelsene, uavhengig av om dette blir å oppheve eller videreføre bestemmelsene.

3.3.4 Alternative tilbud

Oppdragsgiver kan spesifisere anskaffelsen ved hjelp av ulike tekniske standarder eller ved ytelses- eller funksjonskrav. Et tilbud som ikke oppfyller disse standardene eller kravene, vil i utgangspunktet være å anse som et alternativt tilbud. Eksempelvis vil leverandøren kunne foreslå bruk av annet materiale, annen design eller annen konstruksjonsform enn oppdragsgiver har lagt opp til i konkurransegrunnlaget.

Forenklingsutvalget har omtalt direktivbestemmelsene om alternative tilbud i NOU 2014: 4, kapittel 24.2.5. Her ønsker utvalget like regler i forskriftens del II og III, og det overlates til departementet å utforme disse bestemmelsene. Samtidig anbefaler utvalget at departementet fastsetter en mer passende definisjon enn den som fremgår av dagens forskrift, og at det klargjøres om minstekravene til alternative tilbud kan være (noen av) de samme som minstekravene til "normaltilbud".

Det nye anskaffelsesdirektivet viderefører langt på vei dagens bestemmelse om alternative tilbud, jf. ny artikkel 45. Det gjøres likevel noen endringer og presiseringer. Regelen om at alternative tilbud bare kan tillates når tildelingskriteriet "det økonomisk mest fordelaktige tilbudet" anvendes, har blitt opphevet. Det vil nå også være mulig å tillate alternative tilbud ved en ren pris- eller kostnadskonkurranse. Noe annet som er nytt er at det nå fremgår av bestemmelsen at oppdragsgiver kan kreve at leverandørene avgir alternative tilbud, eller at en leverandør skal gi et "normaltilbud" sammen med et alternativt tilbud. Videre presiseres det at alternative tilbud skal ha tilknytning til leveransen, og at oppdragsgiver må sørge for at de valgte tildelingskriteriene kan anvendes både for alternative tilbud og "normaltilbud".

Det er fortsatt et krav at oppdragsgivere som tillater eller krever alternative tilbud, skal angi i konkurransegrunnlaget hvilke minstekrav alternative tilbud skal oppfylle og hvilke spesifikke krav som stilles til utformingen av alternative tilbud. Oppdragsgiver kan bare ta i betraktning alternative tilbud som oppfyller minstekravene.

Departementets forslag til gjennomføring av bestemmelsen om alternative tilbud fremgår av forslag til ny forskrift § 17-5. I tråd med Forenklingsutvalgets anbefaling har departementet også foreslått en ny definisjon, jf. § 3-5 bokstav g.

Departementet foreslår videre å gå bort fra begrepet "alternative minstekrav" som benyttes i dagens bestemmelse. Dette begrepet gir inntrykk av at det er krav som bare stilles til alternative tilbud. Slik departementet forstår bestemmelsen er dette imidlertid krav som samtlige tilbud skal oppfylle, også normaltilbudene. Dette er nødvendig for at alternative tilbud skal kunne sammenlignes med normaltilbud og at de samme tildelingskriterier skal kunne brukes for alle tilbud.

3.3.5 Ettersending av opplysninger og dokumentasjon

Direktivet innfører en ny regel som betraktelig utvider oppdragsgivers rett til å be om at dokumentasjon ettersendes. Det følger av artikkel 56 nr. 3 at oppdragsgiver kan anmode leverandørene om å ettersende, supplere, klargjøre eller utfylle relevante opplysninger og dokumentasjon innen en rimelig tilleggsfrist, dersom de innleverte opplysningene eller dokumentasjonen er, eller synes å være, mangelfulle eller ukorrekte, eller dersom spesifikke dokumenter mangler. Bestemmelsen gir imidlertid ikke mulighet for leverandørene til å endre tilbudet.

Oppdragsgivers rett til å be leverandørene om å ettersende opplysninger er ikke begrenset til kun å gjelde dokumentasjon på at leverandøren oppfyller

kvalifikasjonskravene. Bestemmelsen gir også oppdragsgiver mulighet til å ettersende dokumentasjon som mangler i selve tilbudsdokumentasjonen. Dette har oppdragsgivere som hovedregel ikke anledning til etter dagens regelverk dersom de benytter prosedyrene åpen eller begrenset anbudskonkurranse. Innføring av den nye regelen vil kunne føre til færre avvisninger på grunn av manglende innlevert dokumentasjon og uklarheter i tilbudet.

Etter dagens forskrift er det ved åpen eller begrenset anbudskonkurranse ikke anledning til å forhandle med leverandørene om tilbudene, jf. foa § 21-1. Det er herunder ikke tillatt å endre pris, leveringstid eller andre forutsetninger som har betydning for konkurranseforholdet. Det er anledning til å gjøre visse avklaringer, men denne avklaringsadgangen er svært snever. Dette medfører i praksis at oppdragsgiver ofte må avvise leverandører fra konkurranse på grunn av uklarheter og ufullstendigheter i tilbudene deres som de ikke kan avklare.

Departementet mener at avklaringsadgangen bør utvides slik at oppdragsgiver kan ha dialog med leverandørene om uklarheter og ufullstendigheter i tilbudet, uten å stå i fare for å bryte forhandlingsforbudet. Forutsetningen er selvfølgelig at avklaringen ikke kan medføre at leverandørene forskjellsbehandles.

Forslag til gjennomføring av bestemmelser om ettersending av opplysninger og dokumentasjon fremgår av forslag til ny forskrift § 17-9. Samtidig foreslår departementet å oppheve bestemmelsen om forhandlingsforbudet i dagens § 21-1, og i stedet presisere forbudet mot å endre, eller forsøke å endre, tilbudene i nye bestemmelser om gjennomføring av åpen anbudskonkurranse og begrenset anbudskonkurranse, jf. forslag til ny forskrift §§ 17-10 og 17-11.

3.3.6 Gjennomføring av anskaffelsesprosedyrene

Prosedyrene for gjennomføring av åpen anbudskonkurranse, begrenset anbudskonkurranse, konkurranse med forhandling og konkurransepreget dialog er regulert i nytt direktiv artikkel 27 til 30. Reglene er stort sett like reglene i direktiv 2004/18/EØS.

Dersom oppdragsgiver ønsker å inngå et innovasjonspartnerskap med en eller flere partnere, må han følge reglene om gjennomføring av konkurranse med forhandling. Vi viser til omtalen i punkt 3.7.2.

Forslag til gjennomføring av bestemmelsene om gjennomføring av ankaffelsesprosdyrene fremgår av forslag til ny forskrift §§ 17-10 til 17-14.

Det følger av direktivets regler for gjennomføring av forhandlingene eller dialogen at oppdragsgiver skal likebehandle alle deltakerne. Oppdragsgiver skal herunder ikke levere ut opplysninger på en diskriminerende måte som kan gi noen tilbydere en fordel fremfor andre. Videre skal oppdragsgiver i gjennomføringen av forhandlinger eller dialog ikke røpe for de andre deltakerne foreslåtte løsninger eller annen taushetsbelagt

informasjon som de har mottatt fra en leverandør uten denne leverandørens skriftlige godkjennelse.

Ettersom disse bestemmelsene er felles for ovennevnte prosedyrer, foreslår departementet en fellesparagraf for disse, se forslag til § 17-15.

3.4 Avvisning

3.4.1 Innledning

Forenklingsutvalget har i NOU 2014: 4 foreslått en ny systematikk der avvisnings-bestemmelsene deles opp i følgende bestemmelser: Bestemmelser om avvisning på grunn av formalfeil, om avvisning på grunn av forhold ved leverandøren, om avvisning på grunn av forhold ved tilbudet og om fremgangsmåten ved avvisning. Departementet foreslår foreløpig å følge samme systematikk, men vil ta endelig stilling til dette etter en gjennomgang av høringsinnspillene.

Det bemerkes innledningsvis at avvisningsbestemmelsene – både i dagens forskrift og i forslag til ny forskrift – delvis er en gjennomføring av direktivbestemmelser og delvis nasjonale bestemmelser avledet av de generelle prinsippene, særlig prinsippene om likebehandling og gjennomsiktighet.

3.4.2 Avvisning på grunn av formalfeil

Forenklingsutvalget har foreslått en ny bestemmelse om avvisning på grunn av formalfeil, jf. NOU 2014: 4 kapittel 25. Departementet foreslår foreløpig å ta inn samme bestemmelse i forskriftens del III, jf. forslag til ny § 18-1.

3.4.3 Avvisning på grunn av forhold ved leverandøren

I ny artikkel 57 videreføres gjeldende direktivbestemmelser om avvisning på grunn av forhold ved leverandøren. Det gjøres likevel en rekke endringer og tilføyelser. Departementets forslag til nye bestemmelser om avvisning på grunn av forhold ved leverandørene finnes i §§ 18-2 til 18-7.

Oppdragsgiver har allerede i dag plikt til å avvise en leverandør som er dømt for visse nærmere angitte straffbare forhold. Det tilføyes her noen nye straffbare forhold som skal føre til avisning: barnearbeid, menneskehandel og terrorhandlinger, finansiering av terrorisme mv. Etter dagens direktiv gjelder plikten til å avvise korrupsjonsdømte leverandører bare for korrupsjon begått i forhold til EU-tjenestemenn. Dette utvides nå til å gjelde alle former for korrupsjon – noe som allerede i dag følger av foa. Kravet til å avvise for bedrageri gjelder fortsatt bare bedrageri knyttet til EUs finansielle interesser. Departementet foreslår å videreføre en bred avvisningsplikt som gjelder alle typer bedrageri, som i dagens forskrift. Det synes ikke hensiktsmessig at det foreligger en plikt til å avvise en leverandør som har begått bedrageri knyttet til EU-midler, mens det bare foreligger en rett til å avvise en leverandør som har begått bedrageri mot for eksempel den norske staten.

Departementet foreslår også å presisere at plikten til å avvise også inntrer der leverandøren har vedtatt et forelegg etter straffeprosesslovens § 255. Det er uklart om et slikt forelegg etter dagens anskaffelsesregelverk må sidestilles med en endelig dom. Departementet ønsker å fjerne denne rettslige usikkerheten, men ser at det er både fordeler og ulemper ved å sidestille endelig dom og vedtatt forelegg. På den ene side vil en slik sidestilling kunne gi uhensiktsmessige insentiver for leverandører til ikke å akseptere et forelegg. At leverandøren vedtar et forelegg vil dessuten ikke nødvendigvis innebære at han aksepterer skyld. Det vil også gi oppdragsgiver mindre fleksibilitet til å vurdere om det er hensiktsmessig å avvise en konkret leverandør. På den andre siden er det problematisk at samme straffbare forhold vil føre til ulike konsekvenser, avhengig av om leverandøren faktisk vedtar et forelegg eller ei. Det er heller ikke slik at forelegg bare ilegges for mindre alvorlige forhold. Departementet mener at en sidestilling er viktig redskap for å motvirke kriminalitet, bidra til allmennhetens tillit og skape like konkurransevilkår. Departementet ønsker særlig innspill på dette.

Som noe nytt innføres det også en plikt til å avvise leverandører som ikke har oppfylt sine forpliktelser til å betale skatter og avgifter og trygdeavgifter, der dette har blitt slått fast ved endelig dom eller endelig forvaltningsvedtak. Det kan likevel innføres et unntak fra plikten til å avvise i et slikt tilfelle, hvis avvisning klart ville være uforholdsmessig, for eksempel ved mindre ubetalte beløp. Departementet foreslår å innføre et slikt unntak. Det vil fortsatt foreligge en rett til å avvise for slike forhold der det ikke foreligger endelig dom eller forvaltningsvedtak, men der forholdet kan dokumenteres på annen måte.

Det vil også være mulig å videreføre unntaket fra plikten til å avvise når allmenne hensyn, som for eksempel offentlig helse eller beskyttelse av miljøet, gjør det nødvendig å inngå kontrakt. Departementet foreslår å videreføre dette unntaket, da dette anses som helt nødvendig.

Det nye direktivet innfører også en rekke nye fakultative avvisningsgrunner, dvs. der det bare foreligger en rett til å avvise:

- Ved inhabilitet som ikke kan avhjelpes med mindre inngripende tiltak.
- Når leverandøren har deltatt i forberedelsen av konkurransen og derved har oppnådd en urimelig konkurransefordel (rådgiverinhabilitet). Dette svarer til dagens § 20-12 bokstav f, jf. § 3-8.
- Når oppdragsgiver kan dokumentere at leverandøren har begått alvorlige eller gjentatte brudd på regler om miljø, anrbeidsforhold og sosiale forhold som følger av nasjonalt regelverk, EØS-regelverk, tariffavtaler eller visse internasjonale avtaler. Bestemmelsen er i prinsippet ny, men slike forhold vil i noen grad i dag være omfattet av avvisningsgrunnen knyttet til alvorlige forsømmelser.
- Når det foreligger klare holdepunkter for at leverandøren har inngått avtale med hensikt å vri konkurransen. Denne bestemmelsen skiller seg ut med et litt annet

beviskrav: Det er her tilstrekkelig at det foreligger "klare holdepunkter" for brudd. Dette reiser en rekke praktiske og juridiske spørsmål, ikke minst fordi slike brudd er straffesanksjonerte og det derfor kan gjelde en uskylds-presumpsjon som setter skranker for hvilke uttalelser offentlige myndigheter kan avgi.

- Når leverandøren tidligere har begått alvorlige eller gjentatte kontraktsbrudd i forbindelse med oppfyllelsen av en kontrakt. Dette forutsetter at et slikt brudd har ført til heving av kontrakten, erstatning eller lignende sanksjoner. Slike forhold må i dag antas å være omfattet av avvisningsgrunnen knyttet til alvorlige forsømmelser.
- Når leverandøren på en urimelig måte har forsøkt å påvirke oppdragsgivers beslutningsprosess eller få tilgang til taushetsbelagte opplysninger som kan gi leverandøren en fordel i anskaffelsesprosessen. Slike forhold må i dag antas å være omfattet av avvisningsgrunnen knyttet til alvorlige forsømmelser.

Etter dagens regler kan oppdragsgiver også avvise leverandører som er rettskraftig dømt for andre straffbare forhold som vedrører den yrkesmessige vandel. Denne bestemmelsen har ikke blitt videreført. Foreligger det en slik dom, må oppdragsgiver likevel fortsatt kunne avvise med henvisning til bestemmelsen om avvisning på grunn av alvorlige feil.

Medlemsstaten kan velge å gjøre de fakultative avvisningsgrunnene obligatoriske, slik at oppdragsgivere også får plikt til å avvise i disse tilfellene. Departementet foreslår å gjøre det obligatorisk å avvise i de to inhabilitetstilfellene (de første to kulepunktene), da det i utgangspunktet vil være i strid med likebehandlingsprinsippet å akseptere et tilbud fra slike leverandører. For øvrige forhold foreslår departementet at det overlates til oppdragsgiver å vurdere om det i den konkrete anskaffelsen er hensiktsmessig å avvise. Det presiseres imidlertid at oppdragsgiver ikke kan avvise etter de fakultative avvisningsbestemmelsene dersom en avvisning klart vil være uforholdsmessig.

Det fremgår videre av direktivbestemmelsen at det i noen tilfeller *skal* skje identifikasjon mellom leverandør og tilknyttede fysiske personer.. Departementet foreslår å presisere at det *kan* skje identifikasjon med slike fysiske personer også ved avvisning etter de fakultative avvisningsbestemmelser. Endelig foreslår departementet å presisere at det i noen tilfeller også kan skje identifikasjon mellom to juridiske personer, for eksempel mellom mor- og datterselskap. Departementets forslag til bestemmelser om identifikasjon finnes i ny § 18-3.

Departementet foreslår å innføre bestemmelser om at oppdragsgiver også skal kunne kontrollere om det foreligger forhold ved underleverandørene som gjør dem uegnet til å medvirke til kontraktens utførelse, jf. direktivets artikkel 71 nr. 6 bokstav b. Departementets forslag til gjennomføring finnes i ny § 18-4.

Direktivet fastsetter regler om konsekvensene av såkalt "self cleaning". Dette innebærer at leverandøren får mulighet til å gjøre opp for seg, dvs. treffe passende og tilstrekkelige tiltak for å forebygge at slike forsømmelser skjer igjen, og dermed unngå avvisning. Departementet foreslår i ny § 18-5 regulering av slike self cleaning tiltak der det overlates til oppdragsgiver å vurdere om eventuelle foretatte tiltak er tilstrekkelige. Dette gir oppdragsgiver fleksibilitet til å tilpasse vurderingen til den konkrete anskaffelsen.

Medlemsstatene skal videre fastsette nasjonale regler om maksimal utestengingsperiode: En leverandør kan maksimalt avvises i fem år fra datoen for den endelige dommen for de særlige straffbare forhold som er nevnt i bestemmelsens nr. 1, og tre år fra datoen for den relevante hendelsen som vist til i den fakultative avvisningsbestemmelsen i nr. 4. Departementet foreslår å innføre direktivets maksimale periode. Det vil så bli overlatt til oppdragsgiver å vurdere hva som er en passende avvisningsperiode i det konkrete tilfellet innenfor denne rammen. Dette må sees i sammenheng med muligheten for å gjennomføre såkalte self-cleaning tiltak. Det presiseres også at avvisning på grunn av leverandørens manglende oppfyllelse av forpliktelser med hensyn til betaling av skatter og avgifter, kan skje så lenge leverandøren ikke har oppfylt sine forpliktelser. Når det gjelder avvisning i inhabilitetstilfellene, kan leverandøren avvises så lenge inhabiliteten foreligger. Departementets forslag til bestemmelser om avvisningsperiode finnes i ny § 18-6.

Direktivets bestemmelser om dokumentasjon for fravær av avvisningsgrunner foreslås gjennomført i ny § 18-7.

3.4.4 Avvisning på grunn av forhold ved tilbudet

Det nye anskaffelsesdirektivet inneholder ikke generelle bestemmelser om avvisning på grunn av forhold ved tilbudet. Av artikkel 56 nr. 1 fremgår det imidlertid at oppdragsgiver bare kan tildele kontrakt når tilbudet oppfyller de krav, betingelser og kriterier som er fastsatt i anskaffelsesdokumentene. Dette gir således implisitt oppdragsgiver adgang til å avvise tilbud som ikke oppfyller disse kravene.

Det fremgår videre av denne bestemmelsen at oppdragsgiver kan unnlate å tildele en kontrakt til leverandøren med det mest økonomisk fordelaktige tilbudet, hvis det har blitt slått fast at tilbudet ikke oppfyller regler om miljø, arbeidsforhold og sosiale forhold som følger av nasjonalt regelverk, EØS-regelverk, tariffavtaler eller visse internasjonale avtaler. Denne bestemmelsen er tatt inn i forslag til § 18-8 annet ledd bokstav c.

Direktivet viderefører også bestemmelsen om unormalt lave tilbud i ny artikkel 69, men med noen endringer. For det første innføres det en ny plikt for oppdragsgiver til å foreta nærmere undersøkelser av tilbud som fremstår som unormalt lave. For det andre innføres det en plikt til å avvise tilbud som er unormalt lave fordi de ikke oppfyller regler om miljø, arbeidsforhold og sosiale forhold som nevnt over. Er tilbudet unormalt lavt av andre grunner, vil oppdragsgiver fortsatt bare ha en rett til å avvise.

Departementet foreslår å ta inn avvisningsbestemmelsene knyttet til unormalt lave tilbud i § 18-8 første ledd bokstav d og annet ledd bokstav b. Departementets forslag til gjennomføring av prosedyren for avvisning av unormalt lave tilbud er tatt inn i § 19-9.

Forenklingsutvalget har i NOU 2014: 4 foreslått en ny bestemmelse om avvisning på grunn av forhold ved tilbudet, jf. kapittel 25.4 og forslag til ny § 5-23 (del II). Departementet foreslår foreløpig en tilsvarende bestemmelse for forskriftens del III, jf. forslag til ny § 18-8. Det gjøres imidlertid noen tilpasninger for å oppfylle kravene som følger av anskaffelsesdirektivet.

Når det gjelder avvisning på grunn av vesentlige avvik, har utvalget foreslått at oppdragsgiver kan foreta en vurdering av om det foreligger et slikt avvik etter at eventuelle forhandlinger er gjennomført. En slik regel kan ikke gjelde i forskriftens del III, ettersom det i del III fortsatt vil gjelde et forhandlingsforbud i anbudskonkurranser. og trolig også visse begrensninger i hva man kan forhandle om også i en forhandlet prosedyre, jf. EU-domstolens avgjørelse i sak C-562/12.

Utvalget har også foreslått en sekkebestemmelse for avvisning av tilbud som for øvrig er uakseptable. Departementet foreslår å inkludere denne i del III også. Dette må forstås i samsvar med definisjonen av "uakseptable tilbud", jf. forslag til ny § 3-5 bokstav h. Dette er en samlebetegnelse for det som direktiver omtaler som hhv. "ukorrekte tilbud" og "uakseptable tilbud", jf. artikkel 26 nr. 4 bokstav b.

3.4.5 Fremgangsmåte ved avvisning

Nytt anskaffelsesdirektiv inneholder i artikkel 57 nr. 5 en bestemmelse om fremgangsmåten ved avvisning på grunn av forhold ved leverandøren. Etter dagens regelverk vil avvisning typisk skje i forbindelse med utvelgelsen, der oppdragsgiver vurderer om leverandøren er egnet. På grunn av de nye dokumentasjonsreglene – der leverandørene i første omgang kan levere en egenerklæring – vil slike forhold i mange tilfeller først bli oppdaget senere i prosessen enn i dag. Bestemmelsen tydeliggjør derfor at avvisning kan skje på et hvilket som helst tidspunkt i anskaffelsesprosessen.

Departementets forslag til ny bestemmelse om fremgangsmåten ved avvisning finnes i ny § 18-10. Her foreslås også å presisere at oppdragsgiver skal ta stilling til spørsmål om avvisning på grunn av formalfeil eller forhold ved tilbudet snarest mulig etter å ha mottatt forespørsel om deltakelse eller av tilbud.

3.5 Meddelelse og begrunnelse, karens og suspensjon

Reglene om meddelelse og begrunnelse i det nye direktivet er i all hovedsak en videreføring av dagens regler, jf. ny artikkel 55. Direktivet opererer fortsatt med en todelt plikt for oppdragsgiver. Han plikter å sende en automatisk meddelelse til alle leverandører om hvilke avgjørelser som er truffet med hensyn til tildeling av kontrakt. I tillegg skal han på anmodning fra berørte parter sende en mer utfyllende begrunnelse som blant annet skal inneholde en beskrivelse av årsakene til at tilbud ikke ble valgt.

Spørsmålet om det er hensiktsmessig med to forskjellige begrunnelser ble drøftet ved gjennomføring av håndhevelsesdirektivet (direktiv 2007/66/EF). Departementet konkluderte med at oppdragsgivers begrunnelsesplikt samles i én obligatorisk begrunnelse som skal gis til alle berørte leverandører, og som skal inneholde en redegjørelse for det valgte tilbudets egenskaper og relative fordeler i samsvar med angitte tildelingskriterier. Departementet foreslår at denne ordningen videreføres. Det passer best med regelen om oppdragsgivers karensperiode som først begynner å løpe når den utfyllende begrunnelse er gitt.

Departementet foreslår å samle reglene om oppdragsgivers meddelelse om valg av tilbud og begrunnelsen for dette valget i samme bestemmelse, jf. forslag til ny § 19-1. En egen bestemmelse om karens foreslås i § 19-2.

Dagens § 20-16 regulerer også bestemmelser oppdragsgivers begrunnelse for å avvise, ikke velge ut en leverandør, forkaste et tilbud ved reduksjon og avlyse. Departementet foreslår at denne begrunnelsesplikten tas inn i de respektive bestemmelsene, jf. forslag til §§ 18-10 tredje ledd, 12-13 fjerde ledd, 17-16 femte ledd og 19-4 annet ledd.

Direktivet innfører også en plikt til, på forespørsel, å gi opplysninger om gjennomføringen av og statusen på forhandlinger eller dialog. Denne bestemmelsen foreslås tatt inn i ny § 17-15 tredje ledd.

3.6 Anskaffelsesprotokoll, dokumentasjonsplikt og innsyn i kontrakten.

Direktivet viderefører bestemmelser om protokollplikt og dokumentasjonsplikt, jf. artikkel 84. Som noe nytt presiseres det at dokumentasjonen skal oppbevares i minst tre år. Det følger videre av artikkel 83 nr. 6 at oppdragsgiver, for kontrakter over visse terskelverdier, skal oppbevare kontrakten gjennom hele kontraktsperioden. Departementet anser det uansett for god forretningsskikk å oppbevare kontrakten i kontraktsperioden, og ser derfor ikke noen grunn til å innføre en slik terskelverdi.

Direktivets artikkel 83 nr. 6 innfører en regel om at oppdragsgiver skal gi innsyn i kontrakter over visse terskelverdier (ca. 8,6 millioner kroner for vare- og tjenestekontrakter og ca. 86,4 millioner kroner for bygge- og anleggskontrakter). Slikt innsyn kan likevel avslås i det omfang og på de vilkår som følger av EU-regler eller nasjonale regler om innsyn eller databeskyttelse.

For oppdragsgivere som omfattes av offentleglova, vil slikt innsyn i kontraktene allerede følge av lovens regler. En rekke oppdragsgivere, for eksempel visse offentligrettslige organer, vil imidlertid ikke være underlagt offentleglova, og det er derfor behov for å innføre en bestemmelse i foa. Her presiseres det at det kan gjøres unntak fra kravet om innsyn, i det omfang det finnes et relevant unntak fra innsynsretten etter offentleglova. Dette gjelder også for oppdragsgivere som ikke omfattes av offentleglova.

Departementet har vurdert om det er behov for å innføre terskelverdier for når kravet om innsyn i kontraktene gjelder. Departementet foreslår å innføre slike terskelverdier siden denne regelen vil kunne innebære nye administrative byrder for oppdragsgivere som ikke omfattes av offentleglova.

Departementets forslag til nye bestemmelser om protokoll- og dokumentasjonsplikt og adgang til kontrakter finnes i §§ 20-1 til 20-3.

3.7 Rammeavtaler, innovasjonspartnerskap og dynamiske innkjøpsordninger

3.7.1 Rammeavtaler

Det nye direktivet videreføre dagens bestemmelser om rammeavtaler, jf. artikkel 33. Det gjøres likevel noen endringer og presiseringer. Blant annet er bestemmelsen ikke lenger frivillig, slik at medlemsstatene nå er forpliktet til å gi oppdragsgivere adgang til å anvende rammeavtaler. Det presiseres også i bestemmelsen at avrop bare kan foretas av de oppdragsgivere som er tydelig identifisert i kunngjøringen, og at forskjellige måter å foreta avrop på kan kombineres i en rammeavtale. I dagens bestemmelse er det et krav at oppdragsgiver i en parallell rammeavtale må inngå kontrakt med minst tre leverandører, forutsatt at det er et tilstrekkelig antall egnede leverandører og tilbud. Dette kravet har ikke blitt videreført, slik at oppdragsgiver fremover kan inngå en parallell rammeavtale også med to leverandører.

Departementets forslag til gjennomføring av de nye direktivbestemmelsene om rammeavtaler fremgår av forslag til ny forskrift §§ 21-1 til 21-3.

3.7.2 Innovasjonspartnerskap

I direktivet løftes innovasjonspartnerskap frem som en ny prosedyre, jf. artikkel 31. Formålet med prosedyren er å legge til rette for at oppdragsgiver skal kunne utvikle et innovativt produkt, tjeneste eller bygge- og anleggsarbeid sammen med en eller flere utvalgte partnere, og deretter eventuelt kjøpe de utviklede varene, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene. Oppdragsgiver kan således i en og samme kontrakt kombinere det prekommersielle innkjøpet med det etterfølgende kommersielle innkjøpet. Dersom oppdragsgivere inngår partnerskap med flere leverandører, kan disse gjennomføre separate forsknings- og utviklingsaktiviteter.

Artikkel 31 spesifiserer i detalj hvordan partnerskapet skal gjennomføres, blant annet angis det at innovasjonspartnerskapet skal struktureres i suksessive faser i henhold til rekkefølgen av stegene i forsknings- og innovasjonsprosessen. Denne prosessen kan inkludere fremstillingen av varene, utførelsen av tjenestene eller ferdigstillelsen av bygge- og anleggsarbeidene. Basert på angitte delmål, kan oppdragsgiver etter hvert steg i prosessen avslutte innovasjonspartnerskapet eller, hvor oppdragsgiver har etablert innovasjonspartnerskap med flere partnere, redusere antallet partnere ved å avslutte individuelle kontrakter.

Oppdragsgiver skal sørge for at strukturen på partnerskapet, og i særdeleshet varigheten og verdien av de forskjellige fasene i partnerskapet, reflekterer graden av innovasjon i den foreslåtte løsningen og rekkefølgen av forsknings- og utviklingsaktivitetene. Videre skal den beregnede verdien av varene, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene som anskaffes ikke stå i misforhold til investeringene som er nødvendig for utviklingen av disse.

Etter departementets oppfatning er det i realiteten snakk om en ny kontraktsform. Bestemmelsen regulerer hovedsakelig hvordan kontrakten med den eller de utvalgte partnerne skal gjennomføres, ikke hvordan konkurransen skal gjennomføres. Departementet foreslår derfor å gjennomføre bestemmelsene slik at innvoasjonspartnerskapet ikke anses som en ny prosedyre, men en ny kontraktsform. Samtidig slås det fast at gjennomføringen av konkurransen om å inngå et innovasjonspartnerskap skal skje etter reglene for konkurranse med forhandlinger, jf. også premiss 49 i direktivets fortale. Vi ber om høringsinstansenes synspunkter på denne måten å regulere innovasjonspartnerskap.

Departementets forslag til bestemmelser om innovasjonspartnerskap fremkommer av § 21-4.

3.7.3 Dynamisk innkjøpsordninger

Bestemmelser om dynamisk innkjøpsordninger videreføres i det nye anskaffelsesdirektivet artikkel 34. Ifølge denne bestemmelsen plikter medlemsstatene nå å la oppdragsgiverne velge om de vil anvende dynamisk innkjøpsordning. Ordningen er forenklet og effektivisert på flere måter i forhold til dagens ordning. For det første ved at leverandørene ikke lenger må inngi veiledende (og ikke bindende) tilbud for å kunne bli tatt opp i ordningen. For det annet ved at kravet om at oppdragsgiver forut for hver enkelt kontrakt skal publisere en forenklet kunngjøring med mulighet for potensielle leverandører til å inngi veiledende tilbud, er tatt ut. Videre er fristene forkortet. Ordningen er heller ikke tidsbegrenset, men kan etableres som en varig ordning.

I det nye direktivet er dynamisk innkjøpsordning basert på en begrenset anbudskonkurranse (i stedet for en åpen anbudskonkurranse) og krever permanent kunngjøring av selve ordningen (og ikke ad hoc forenklet kunngjøring forut for den enkelte kontrakt). Også disse endringene innebærer forenkling og effektivisering av prosedyren.

Departementets forslag til bestemmelse om dynamisk innkjøpsordning fremkommer av §§ 21-5 til 21-8.

3.8 Elektroniske verktøy

Direktivet inneholder noen bestemmelser om elektroniske verktøy: Artikkel 35 om elektroniske auksjoner og artikkel 36 om elektroniske kataloger. Bestemmelsen om e-

auksjoner er i det vesentligste en videreføring avdagens bestemmelse. Bestemmelsen om elektroniske kataloger er ny.

Elektroniske kataloger er et format for presentasjon og systematisering av informasjon på en måte som er felles for alle deltagende leverandører, og som er egnet for automatisk/elektronisk behandling. Et eksempel kan være tilbud som er presentert i form av et regneark eller maskinlesbar form (typisk XML) slik det gjøres med EHF-kataloger. I Norge er det etablert standardiserte katalogmaler i form av Elektronisk handelsformat (EHF), basert på europeisk standardiseringsarbeid i regi av CEN (Den europeiske standardiseringsorganisasjon) og implementeringsguider fra PEPPOL-prosjektet (Pan European Public Procurement Online).

Det norske anskaffelsesregelverket inneholder ingen referanse til elektroniske kataloger. Imidlertid er det på det rene at flere leverandører i praksis opererer med elektroniske kataloger i dag. Elektroniske kataloger er særlig praktiske å anvende i forbindelse med rammeavtaler, og kan anses som en forutsetning for å få dynamiske innkjøpsordninger til å fungere effektivt. Det fremgår nå av det nye anskaffelses-direktivet at oppdragsgiver kan kreve eller tillate at leverandører gir tilbud i form av elektroniske kataloger.

Medlemsstatene kan også bestemme at bruk av elektronisk katalog skal være obligatorisk for enkelte typer anskaffelser. Departementets vurdering er at tiden enda ikke er moden for et obligatorisk krav om å benytte elektroniske kataloger.

Departementets forslag til bestemmelse om elektronisk katalog og elektronisk auksjon fremgår av §§ 22-1 til 22-5.

3.9 Endringer i kontrakt

Anskaffelsesregelverket inneholder i dag ingen eksplisitte regler om adgangen til å foreta endringer i eksisterende kontrakter. Regelverket gjelder i utgangspunktet bare for prosessen frem til kontraktsinngåelse. Endringer i en eksisterende kontrakt vil imidlertid i noen tilfeller bli sett på som inngåelse av en ny kontrakt. Dette følger av gjennomsiktighetsprinsippet og likebehandlingsprinsippet, og har blitt slått fast av EU-domstolen i den såkalte Pressetext-avgjørelsen, sak C-454/06. Det betyr at oppdrags-giver ikke uten videre kan foreta enhver ønsket endring.

Det nye direktivet inneholder i artikkel 72 en bestemmelse om endring av kontrakt. Dette er langt på vei en ren kodifisering av EU-domstolens praksis, men på noen punkter går bestemmelsen også lenger enn dette.

Bestemmelsen innebærer at oppdragsgiver ikke kan gjøre vesentlige endringer i en kontrakt, og det gis noen typetilfeller av endringer som alltid vil bli ansett som vesentlige. Dette er en ren kodifisering av praksis fra EU-domstolen. Slike endringer skal føre til en ny konkurranse. Foretar oppdragsgiver slike endringer uten ny konkurranse, vil det bli ansett som en ulovlig direkte anskaffelse.

Oppdragsgiver vil derimot kunne foreta ikke vesentlige endringer i en eksisterende kontrakt uten å gjennomføre en ny anskaffelse. Samtidig slår direktivet fast at følgende endringer alltid vil være tillatt uten å gjennomføre en ny anskaffelse:

- Når endringer skjer i henhold til en klar og presis endringsklausul som fremgikk av konkurransegrunnlaget.
- Ved visse tilleggsleveranser fra den opprinnelige leverandøren. Dette forutsetter blant annet at prisøkningen ved tilleggsleveranser ikke må overstige 50 prosent av den opprinnelige kontraktsverdien.
- Ved uforutsette omstendigheter som en aktsom oppdragsgiver ikke kunne forutse. Heller ikke i slike tilfeller må prisøkningen overstige 50 prosent av den opprinnelige kontraktsverdien.
- Ved overdragelse av kontrakten til en annen leverandør som helt eller delvis trer inn i den opprinnelige leverandørens rettigheter og plikter som følge av en omstrukturering, for eksempel i tilfelle av en fusjon eller konkurs.

Oppdragsgiver kan også alltid gjøre endringer når verdien av endringen ikke overstiger EØS-terskelverdiene og samtidig ikke overstiger hhv. 10 prosent av den opprinnelige vare- eller tjenestekontrakten eller 15 prosent av den opprinnelige bygge- og anleggskontrakten. Denne såkalte de-minimis regelen følger ikke av EU-domstolens praksis, men er tatt med for å gi økt rettssikkerhet og sikre at oppdragsgiver alltid skal ha mulighet til å foreta mindre endringer.

Departementets forslag til gjennomføring av de nye direktivbestemmelsene om endring av kontrakt fremgår av forslag til ny forskrift §§ 23-1 til 23-3.

3.10 Oppsigelse av kontrakt i særskilte tilfeller

Det følger av artikkel 73 i det nye direktivet at medlemsstatene skal sikre at oppdragsgiver kan si opp en kontrakt i visse tilfeller. Dette gjelder når det er foretatt så store endringer i kontrakten at konkurransen om kontrakten skulle ha vært kunngjort på nytt, når leverandøren ved tidspunktet for tildeling var i en slik situasjon at han skulle ha vært avvist, samt der EU-domstolen har slått fast at oppdragsgiver har foretatt alvorlige brudd på anskaffelsesreglene ved tildeling av kontrakten. Departementet foreslår at adgangen for oppdragsgiver til å si opp en kontrakt i disse tilfellene stadfestes ved at det tas inn i forskriftene. Bestemmelsen slår kun fast at oppdragsgiver kan si opp kontrakten, og fastsetter ingenting om på hvilke vilkår dette skal skje, det etterfølgende erstatningsoppgjør mellom partene etc.

Departementets forslag til gjennomføring av de nye direktivbestemmelsene om opphevelse av kontrakt fremgår av forslag til ny forskrift § 23-4.

3.11 Samordnede innkjøp

Det nye direktivet viderefører i artikkel 35 en bestemmelse om innkjøpssentraler. Denne svarer stort sett til dagens bestemmelse, men med enkelte presiseringer.

Det fremgår både av eksisterende og ny bestemmelse at oppdragsgivere oppfyller sine forpliktelser etter regelverket når de foretar en anskaffelse fra eller gjennom en innkjøpssentral. Etter gjeldende regler er det en forutsetning at innkjøpssentralen har overholdt anskaffelsesregelverket. Dette innebærer at oppdragsgiver uforvarende vil bryte regelverket der innkjøpssentralen for eksempel har inngått en rammeavtale i strid med reglene. En slik forutsetning fremgår ikke av den nye bestemmelsen, og oppdragsgiver vil således ikke lenger kunne stilles til ansvar der innkjøpssentralen har brutt anskaffelsesregelverket. Det presiseres imidlertid at oppdragsgiver vil være ansvarlig for de faser av anskaffelsen som oppdragsgiver selv skal gjennomføre. Oppdragsgiver må for eksempel sørge for at avrop på en innkjøpssentrals parallelle rammeavtale foretas i henhold til tildelingskriteriene.

Det presiseres også i det nye direktivet at oppdragsgiver kan kjøpe fra eller gjennom en innkjøpssentral i en annen EØS-stat, jf. artikkel 38.

Det innføres i artikkel 37 en ny bestemmelse som slår fast at oppdragsgivere kan foreta en anskaffelse i fellesskap. Det er også mulig å foreta et slikt fellesinnkjøp med oppdragsgivere fra andre EØS-stater, jf. artikkel 38. Bestemmelsene fastlegger ansvarsfordelingen ved slike felles innkjøp.

Departementets forslag til gjennomføring av bestemmelsene om samordnet innkjøp fremgår av forslag til ny forskrift §§ 24-1 til 24-3.

3.12 Sanksjoner

I dagens foa finnes regler om sanksjoner i kapittel 22A. Dette gjelder bestemmelser om søksmål om å kjenne kontrakt uten virkning, søksmål om å avkorte kontrakt eller om å idømme overtredelsesgebyr og tidsfrister for slike søksmål.

Som følge av de nye direktivene må det gjøres visse endringer i disse reglene. Dette skyldes at skillet mellom prioriterte og uprioriterte tjenester oppheves. Slike endringer vil imidlertid bli sendt på separat høring sammen med øvrige endringer i håndhevelsesreglene, se høringsbrevet til anskaffelsesloven punkt 5.

4 Plan- og designkonkurranser

Plan- og designkonkurranser er i dag regulert i foa del IV *Øvrige prosedyrer*.

Plan- og designkonkurranser er regulert i artikkel 78-82 i det nye anskaffelsesdirektivet. Disse bestemmelsene inneholder ikke noen store endringer i forhold til reglene i dagens anskaffelsesdirektiver.

Departementet foreslår å beholde dagens løsning med et eget kapittel for bestemmelsene om plan- og designkonkurranse. Dette er en særegen prosedyre som ikke hører naturlig sammen med de andre prosedyrebestemmelsene i foa.

Et viktig spørsmål er om reglene for plan- og designkonkurranser fortsatt skal gjelde under EØS-terskelverdiene som i dag. Forenklingsutvalget foreslår å videreføre særlige regler for gjennomføring av plan- og designkonkurranser uavhengig av oppdragets verdi, se NOU 2014: 4 punkt 12.6.1. Departementet har ikke tatt endelig stilling til dette spørsmålet ennå, men har foreløpig laget utkast til felles regler for plan- og designkonkurranser både over og under EØS-terskelverdiene.

Departementets forslag til gjennomføring av bestemmelsene om plan- og designkonkurranser fremgår av forslag til ny forskrift §§ 26-1 til 26-5.

5 Ikraftsetting og overgangsregler

Forslag om bestemmelser om ikraftsetting og overgangsregler fremgår av §§ 27-1 og 27-2. Departementet foreslår her at nye regler skal gjelde for kontrakter der oppdragsgiver kunngjør konkurransen etter ikraftsettingstidpunktet. For konkurranser som ikke kunngjøres, gjelder forskriften dersom kontrakt inngås etter ikraftsettingstidspunktet. Sistnevnte vil således gjelde både der oppdragsgiver ikke har plikt til å kunngjøre en kontrakt og der oppdragsgiver foretar en ulovlig direkte anskaffelse.

6 Økonomiske og administrative konsekvenser

Gevinster ved å ha et regelverk om offentlige anskaffelser knyttes i hovedsak opp mot effekten av å ha reell konkurranse om offentlige anskaffelser. Dette har en direkte priseffekt knyttet til selve objektet for anskaffelsen. Andre direkte gevinster kan være mer effektiv offentlig tjenesteproduksjon og verdiskapning gjennom innovasjon for den offentlige virksomhetens tjenesteproduksjon. Disse gevinstene må veies opp mot kostnadene forbundet med gjennomføring av konkurransene (transaksjonskostnadene). Det dreier seg om både kostnader på oppdragsgivernes og leverandørenes hånd.

Et viktig mål med EUs revisjon av anskaffelsesdirektivene er å redusere transaksjonskostnadene for oppdragsgivere, så vel som leverandører. I studien *Public procurement in Europe. Cost and effectiveness* (PwC et al., 2011) fremgår det at de totale kostnadene for offentlige anskaffelser i Norge utgjør 4,1 prosent av den samlede verdien av alle anskaffelsene. Dette er kostnader som fordeler seg med 25 prosent på oppdragsgiversiden og 75 prosent på leverandørmarkedet. Den årlige samlede verdien av alle anskaffelser som er omfattet av anskaffelsesregelverket, er estimert til 230 milliarder kroner, jf. *Oversikt over norske offentlige anskaffelser i perioden 2009-2012* (PwC, 2014). Legges dette estimatet til grunn, tilsvarer de årlige kostnadene for norske offentlige anskaffelser drøyt 9,4 milliarder kroner. Direktekostnaden for offentlige oppdragsgivere med å konkurranseutsette offentlige oppdrag tilsvarer i underkant av 2,4 milliarder kroner (25 prosent), mens den samlede kostnaden private leverandører har med å konkurrere om offentlige oppdrag er på i underkant av 7,1 milliarder kroner (75 prosent).

Et viktig bidrag til forenkling og effektivisering av offentlige anskaffelsesprosesser er kravet om elektronisk kommunikasjon i offentlige anskaffelser, jf. punkt 3.2.14. Dette må ses i sammenheng med det pågående digitaliseringsarbeidet i regi av Direktoratet for forvaltning og IKT som for øvrig omfatter bl.a. bruk av elektronisk faktura og elektronisk signatur i offentlige anskaffelser. Hvor stor reduksjon i de samlede kostnadene for offentlige anskaffelser dette vil gi opphav til, er det vanskelig for departementet å fastslå.

Et annet viktig forenklingstiltak er den nye bestemmelsen om bruk av et elektronisk egenerklæringsskjema som skal fungere som foreløpig dokumentasjon for at leverandøren oppfyller kvalifikasjonskrav og utvelgelseskriterier, og for fravær av avvisningsgrunner, jf. punkt 3.2.9. Som nevnt ovenfor, skal skjemaet kunne gjenbrukes i etterfølgende anskaffelser. Oppdragsgiver er kun forpliktet til å kreve at den leverandøren som har vunnet konkurransen, fremlegger den etterspurte dokumentasjonen. Det vil kunne lette leverandørenes byrder forbundet med fremlegging av dokumentasjon, og oppdragsgivernes arbeid med gjennomgang av dokumentasjonen. Egenerklæringsskjemaet vil bli fastsatt i form av en egen EU-forordning, men denne er ikke vedtatt ennå. Hvor stort forenklingstiltak dette vil være i praksis, vil avhenge av den endelige utformingen av skjemaet og hvor stor muligheten for gjenbruk faktisk vil være.

Det er også et viktig mål med EUs revisjon av anskaffelsesdirektivene å bedre små og mellomstore bedrifters tilgang tilgang til offentlige kontrakter, og slik styrke konkurransen om offentlige kontrakter over EØS-terskelverdiene. Nytt direktiv innfører i artikkel 46 en bestemmelse om oppdeling av kontrakt i delkontrakter, jf. punkt 3.2.14. Når det gjelder kvalifikasjonskrav, settes det tak på hvilke krav oppdragsgiver kan stille til leverandørenes omsetning, jf. punkt 3.2.9. Krav til årlig omsetning skal normalt ikke overstige to ganger verdien av kontrakten. Større adgang til å velge konkurranse med forhandling (punkt 3.2.5) og utvidet adgang til dialog om uklarheter og ufullstendigheter i tilbud (punkt 3.3.5) er andre eksempler som vil bidra til økt fleksibilitet og færre avviste tilbud. Disse endringene, sammen med egenerklæringsskjemaet, vil kunne gjøre det mer attraktivt for små og mellomstore bedrifter å delta i konkurransene.

Krav om at oppdragsgivere skal benytte kravspesifikasjoner som tar hensyn til universell utforming ved anskaffelser som skal brukes av personer, jf. punkt 3.2.7, vil medføre økte anskaffelseskostnader. Krav om universell utforming følger av lovens § 6 allerede i dag, men dagens lovbestemmelse er svært lite konkret. Departementet kan ikke anslå størrelsen på denne kostnadsøkningen.

Brukerne av regelverket vil ha behov for veiledning om nytt, revidert regelverk om offentlige anskaffelser. Dette vil inngå i den ordinære veiledningen til Direktoratet for forvaltning og IKT.

FORSLAG TIL NY FORSKRIFT OM OFFENTLIGE ANSKAFFELSER

Del I. Alminnelige bestemmelser

Kapittel 1. Virkeområde

§ 1-1. *Virkeområde*

(1) Denne forskriften gjelder når oppdragsgivere som nevnt i § 1-2 inngår kontrakter om varer, tjenester eller bygge- og anleggsarbeider eller gjennomfører plan- og designkonkurranser.

(2) Forskriften gjelder også når oppdragsgivere som nevnt i § 1-2 subsidierer kontrakter om bygge- og anleggsarbeider og tilhørende tjenester direkte med mer enn 50 prosent. Dette gjelder bare anleggsarbeider som nevnt i vedlegg 1 og oppføring av sykehus, idretts-, rekreasjons- og fritidsanlegg, skole- og universitetsbygninger og bygninger til forvaltningsformål. Oppdragsgiver skal sørge for at støttemottakeren overholder reglene i forskriften.

§ 1-2. *Oppdragsgivere som er omfattet av forskriften*

(1) Denne forskriften gjelder for
- a) statlige myndigheter,
- b) fylkeskommunale og kommunale myndigheter og
- c) offentligrettslige organer.

(2) Et offentligrettslig organ er et organ som
- a) er opprettet for å tjene allmennhetens behov og ikke er av industriell eller forretningsmessig karakter,
- b) er et selvstendig rettssubjekt og
- c) har tilknytning til det offentlige ved at
    1. organet hovedsakelig er finansiert av offentlige myndigheter eller andre offentligrettslige organer,
    2. organets forvaltning er underlagt slike myndigheters eller organers ledelsesmessige kontroll eller
    3. organet har et administrasjons-, ledelses- eller kontrollorgan der over halvparten av medlemmene er oppnevnt av slike myndigheter eller organer.

Kapittel 2. Unntak

Unntak for anskaffelser som er omfattet av andre regler

§ 2-1. *Unntak for anskaffelser som er omfattet av andre regler*

(1) Reglene i denne forskriften gjelder ikke for

a) anskaffelser som oppdragsgiver gjennomfører knyttet til utøvelsen av forsyningsaktiviteter,
b) anskaffelser på forsvars- og sikkerhetsområdet som definert i forskrift om forsvars- og sikkerhetsanskaffelser § 1-3 første ledd eller
c) konsesjonskontrakter.

(2) Reglene i anskaffelsesloven og denne forskriften gjelder ikke for kontrakter om offentlig persontransport som er omfattet av forskrift om offentlig persontransport.

(3) Reglene i anskaffelsesloven og denne forskriften gjelder ikke for anskaffelser som oppdragsgiver

a) er forpliktet til å gjennomføre etter anskaffelsesregler
    1. i en internasjonal avtale med offentlige myndigheter utenfor EØS-området, og som omfatter ytelser som er beregnet på et felles prosjekt som avtalepartene gjennomfører eller utnytter,
    2. i en internasjonal avtale i forbindelse med stasjonering av tropper eller
    3. som er fastsatt av en internasjonal organisasjon, eller
b) velger å gjennomføre etter anskaffelsesregler som er fastsatt av en internasjonal organisasjon eller finansieringsinstitusjon, forutsatt at organisasjonen eller institusjonen fullt ut finansierer anskaffelsen. Hvis en slik organisasjon eller institusjon finansierer hoveddelen av anskaffelsen, skal partene avtale hvilke regler som skal gjelde.

(4) Oppdragsgiver skal underrette departementet om internasjonale avtaler som nevnt i tredje ledd bokstav a nr. 1.

Særlige unntak for tjenestekontrakter

§ 2-2. ***Unntak for tjenestekontrakter som inngås på grunnlag av en enerett***

Reglene i anskaffelsesloven og denne forskriften gjelder ikke for tjenestekontrakter som oppdragsgiver inngår med en annen oppdragsgiver som har en enerett til å utføre tjenesten. Dette gjelder bare når eneretten er tildelt ved lov eller kunngjort forvaltningsvedtak som er forenlig med EØS-avtalen.

§ 2-3. ***Unntak for visse tjenestekontrakter***

Reglene i anskaffelsesloven og denne forskriften gjelder ikke for kontrakter om

a) erverv eller leie av jord, eksisterende bygninger eller annen fast eiendom, eller om rettigheter til slik eiendom,
b) anskaffelse, utvikling, produksjon eller samproduksjon av programmateriale som er beregnet på kringkasting eller audiovisuelle bestillingstjenester, og som en kringkaster eller tjenestetilbyder inngår, eller kontrakter om sendetider eller programtilbud som oppdragsgiver inngår med en kringkaster eller tjenestetilbyder,
c) voldgifts- og meklingstjenester,
d) følgende juridiske tjenester:

1. representasjon ved advokat i tvistesaker for nasjonale eller internasjonale domstoler, nemnder, offentlige myndigheter eller institusjoner, eller ved nasjonal eller internasjonal voldgift eller mekling,
2. juridisk rådgivning ved advokat til forberedelse av sak som nevnt i nr. 1 eller der det er klar sannsynlighetsovervekt for at spørsmål rådgivningen gjelder, vil bli gjenstand for slik sak,
3. notarialforretninger eller
4. tjenester som blir utført av en formuesforvalter, verge eller annen person som er oppnevnt av en domstol eller nemnd eller ved lov til å utføre bestemte oppgaver under tilsyn fra domstoler eller nemnder,

e) følgende finansielle tjenester:
   1. lån,
   2. tjenester i forbindelse med emisjon, salg, kjøp eller annen overdragelse av verdipapirer eller andre finansielle instrumenter,
   3. sentralbanktjenester eller
   4. prosjekter som oppdragsgiver utfører sammen med European Financial Stability Facility eller European Stability Mechanism,

f) ansettelser,

g) sivilforsvars-, beredskaps- eller forebyggingstjenester som oppdragsgiver inngår med ideelle organisasjoner, og som er omfattet av CPV-kodene 75250000-3 (brannvesen og redningstjenester), 75251000-0 (tjenester utført av brannvesenet), 75251100-1 (brannbekjempelse), 75251110-4 (brannforebygging), 75251120-7 (bekjempelse av skogbranner), 75252000-7 (redningstjenester), 75222000-8 (sivilforsvarstjenester), 98113100-9 (kjernefysiske sikkerhetstjenester) eller 85143000-3 (ambulansetjenester), unntatt pasienttransport med ambulanse, eller

h) tjenester som innebærer utøvelse av offentlig myndighet som er unntatt EØS-avtalen etter artikkel 39, jf. artikkel 32.

§ 2-4. *Unntak for kontrakter om forsknings- og utviklingstjenester*

(1) Reglene i anskaffelsesloven og denne forskriften gjelder for kontrakter om forsknings- og utviklingstjenester som er omfattet av CPV-kodene 73000000-2 (forsknings- og utviklingsvirksomhet og tilhørende konsulenttjenester), 73100000-3 (forskning og eksperimentell utvikling), 73110000-6 (forskning), 73111000-3 (forskningslaboratorietjenester), 73112000-0 (havforskning), 73120000-9 (eksperimentell utvikling), 73300000-5 (planleggingsarbeid og utførelse av forskning og utvikling), 73420000-2 (tidlig gjennomførlighetsundersøkelse og teknologisk demonstrasjon) eller 73430000-5 (test og evaluering), bare når

a) utbyttet fullt ut tilfaller oppdragsgiver til bruk i sin virksomhet og
b) oppdragsgiver fullt ut betaler for tjenesten.

(2) Reglene i anskaffelsesloven og denne forskriften gjelder ikke for kontrakter om forsknings- og utviklingstjenester som er omfattet av andre CPV-koder enn dem som er nevnt i første ledd.

Unntak på særlige områder

§ 2-5. *Unntak for anskaffelser som gjelder sikkerhetsmessige forhold*

(1) Reglene i anskaffelsesloven og denne forskriften gjelder ikke for anskaffelser

a) som oppdragsgiver kan unnta etter EØS-avtalen artikkel 123, eller

b) som er erklært hemmelige eller bare kan utføres under særlige sikkerhetstiltak etter sikkerhetsloven eller beskyttelsesinstruksen.

(2) Reglene i anskaffelsesloven og denne forskriften gjelder heller ikke hvis de vil forhindre oppdragsgiver fra å ivareta vesentlige sikkerhetsinteresser. Reglene gjelder likevel hvis oppdragsgiver kan ivareta disse interessene ved mindre inngripende tiltak, for eksempel ved å pålegge leverandørene taushetsplikt.

§ 2-6. *Unntak for anskaffelser om elektronisk kommunikasjon*

Reglene i anskaffelsesloven og denne forskriften gjelder ikke for anskaffelser som hovedsakelig har til formål å sette en oppdragsgiver i stand til å stille til rådighet eller drive et offentlig elektronisk kommunikasjonsnett eller levere en eller flere offentlige elektroniske kommunikasjonstjenester.

§ 2-7. *Unntak for visse anskaffelser som foretas av oppdragsgivere som leverer posttjenester*

Reglene i anskaffelsesloven og denne forskriften gjelder ikke når en oppdragsgiver som leverer posttjenester som definert i forsyningsforskriften § 1-8 første ledd bokstav a, inngår kontrakter knyttet til utøvelsen av følgende aktiviteter:

a) tilleggstjenester som har forbindelse med og utelukkende utføres med elektroniske verktøy, inkludert sikker elektronisk overføring av kodede dokumenter, adresseforvaltningstjenester og overføring av rekommandert elektronisk post,

b) finansielle tjenester som er omfattet av CPV-kodene 66100000-1 (formidlingstjenester i forbindelse med bankvesen og investeringer) til 66720000-3 (reforsikring av ulykkes- og sykeforsikringer) eller § 2-3 bokstav e nr. 2 og 4, inkludert postanvisninger og postgirooverføringer

c) filatelitjenester eller

d) logistikktjenester som kombinerer fysisk levering eller lagring med funksjoner som ikke omfatter posttjenester.

Unntak for samarbeid i offentlig sektor

§ 2-8. *Utvidet egenregi*

(1) Reglene i anskaffelsesloven og denne forskriften gjelder ikke når oppdragsgiver tildeler kontrakter til et annet rettssubjekt

(a) som oppdragsgiver utøver en kontroll over som svarer til den kontroll han utøver over sin egen virksomhet,

(b) som utfører mer enn 80 prosent av sin aktivitet for oppdragsgiver eller andre rettssubjekter som oppdragsgiver kontrollerer, og
(c) som det ikke er direkte private kapitalandeler i.

(2) Kravet til kontroll i første ledd bokstav a er oppfylt når oppdragsgiver utøver bestemmende innflytelse over både strategiske mål og viktige beslutninger i det kontrollerte rettssubjektet. Slik kontroll kan også utøves gjennom andre rettssubjekter som oppdragsgiver kontrollerer på samme måte.

(3) Når vilkårene i første ledd er oppfylt, gjelder reglene i anskaffelsesloven og denne forskriften heller ikke når det kontrollerte rettssubjektet tildeler kontrakter til det kontrollerende rettssubjektet eller andre rettssubjekter som det kontrollerende rettssubjektet kontrollerer. Dette gjelder bare når det heller ikke er direkte private kapitalandeler i rettssubjektet som blir tildelt kontrakten.

§ 2-9. *Felles kontroll*

(1) Selv om en oppdragsgiver alene ikke oppfyller vilkårene i § 2-8 første ledd, gjelder reglene i anskaffelsesloven og denne forskriften heller ikke når han tildeler kontrakter til et annet rettssubjekt

(a) som oppdragsgiver og andre oppdragsgivere i fellesskap utøver en kontroll over som svarer til den kontroll de utøver over sin egen virksomhet,
(b) som utfører mer enn 80 prosent av sin aktivitet for oppdragsgiverne eller andre rettssubjekter som oppdragsgiverne kontrollerer, og
(c) som det ikke er direkte private kapitalandeler i.

(2) Kravet til felles kontroll i første ledd bokstav a er oppfylt når

a) det kontrollerte rettssubjektets styrende organer er sammensatt av representanter for alle oppdragsgiverne. En representant kan representere flere av eller alle oppdragsgiverne;
b) oppdragsgiverne i fellesskap utøver bestemmende innflytelse over både strategiske mål og viktige beslutninger i det kontrollerte rettssubjektet, og
c) det kontrollerte rettssubjektet ikke forfølger interesser som er i strid med oppdragsgivernes interesser.

§ 2-10. *Samarbeidsavtaler*

Reglene i anskaffelsesloven og denne forskriften gjelder ikke for kontrakter som inngås utelukkende mellom to eller flere oppdragsgivere, og som etablerer eller gjennomfører et samarbeid

(a) som har til formål å sikre at offentlige oppgaver blir utført for å oppnå felles mål,
(b) som blir utført utelukkende av hensyn til offentlige interesser, og
(c) der mindre enn 20 prosent av aktivitetene som samarbeidet omfatter, blir utført for andre enn oppdragsgiverne.

§ 2-11. *Beregning av aktivitet*

(1) Beregningen av prosentvis aktivitet etter §§ 2-8 første ledd bokstav b, 2-9 første ledd bokstav b og 2-10 bokstav c skal baseres på enten gjennomsnittlig

omsetning eller annen egnet aktivitetsbasert metode, for eksempel kostnader som er pådratt i tilknytning til varene, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene.

(2) Beregningen skal baseres på virksomhetens aktiviteter de siste tre årene før kontrakten blir inngått. Dette gjelder ikke dersom det ikke finnes relevante omsetningstall eller andre opplysninger for den aktuelle perioden fordi virksomheten ble stiftet eller aktivitetene ble igangsatt eller endret i perioden. Det er tilstrekkelig å vise at beregningen av fremtidig aktivitet er sannsynlig, særlig ved hjelp av forventet forretningsutvikling.

Kapittel 3. Definisjoner

§ 3-1. *Kontraktstyper*

I denne forskriften menes med

a) kontrakt: gjensidig bebyrdende avtale som en eller flere oppdragsgivere inngår skriftlig med en eller flere leverandører;
b) varekontrakt: kontrakt som gjelder kjøp, avbetalingskjøp, leasing eller leie med eller uten rett til kjøp av varer. En varekontrakt kan inkludere monterings- og installasjonsarbeid;
c) tjenestekontrakt: kontrakt som gjelder tjenester, unntatt kontrakter som nevnt i bokstav d;
d) bygge- og anleggskontrakt: kontrakt som gjelder
    1. utførelse eller både utførelse og planlegging av bygge- og anleggsarbeider i forbindelse med aktiviteter som nevnt i vedlegg 1,
    2. utførelse eller både utførelse og planlegging av et bygge- og anleggsarbeid, eller
    3. utførelse på en hvilken som helst måte av et bygge- og anleggsarbeid som oppfyller krav som er satt av en oppdragsgiver som har avgjørende innflytelse på arbeidets art eller planlegging;
e) bygge- og anleggsarbeid: resultatet av et sett av bygge- og anleggsaktiviteter som i sin helhet er tilstrekkelig til å oppfylle en økonomisk eller teknisk funksjon;
f) særlige tjenester: tjenester som nevnt i vedlegg 2;
g) konsesjonskontrakt: kontrakt som gjelder tjenester eller bygge- og anleggsarbeider, der vederlaget består enten utelukkende av retten til å utnytte tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene eller en slik rett sammen med betaling. Driftsrisikoen knyttet til tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene, enten etterspørsels- eller leveringsrisikoen eller begge deler, skal være overført fra oppdragsgiver til leverandøren. Driftsrisikoen anses overført når leverandøren under normale driftsforhold ikke er garantert å tjene inn sine investeringer eller få dekket kostnader som påløper i driften. Risikoen som overføres til leverandøren, skal innebære en reell eksponering for svingningene i markedet, slik at anslåtte potensielle tap for leverandøren ikke skal være ubetydelige;

h) rammeavtale: avtale som en eller flere oppdragsgivere inngår med en eller flere leverandører, og som har til formål å fastsette kontraktsvilkårene for de kontrakter som oppdragsgiver skal inngå i løpet av en bestemt periode, særlig om pris og mengde.

§ 3-2. *Dokumenter*

I denne forskriften menes med

a) konkurransegrunnlag: alle dokumenter, unntatt kunngjøringen, som oppdragsgiver utformer eller henviser til for å beskrive eller fastlegge elementene i anskaffelsen eller konkurransen, inkludert dokumenter som beskriver ytelsene som skal anskaffes, kontraktsvilkårene og hvordan oppdragsgiver skal gjennomføre konkurransen, kvalifikasjonsgrunnlag og eventuelle supplerende dokumenter og tilleggsopplysninger;
b) anskaffelsesdokumentene: fellesbetegnelse for kunngjøringen og konkurransegrunnlaget.

§ 3-3. *Samordnede innkjøp*

I denne forskriften menes med

a) innkjøpssentral: oppdragsgiver som foretar samordnede innkjøp og eventuelt utfører tilknyttede innkjøpstjenester;
b) samordnede innkjøp: aktiviteter som på permanent grunnlag utføres på en av følgende måter:
    1. anskaffelser av varer og tjenester til bruk for oppdragsgivere eller
    2. inngåelse av kontrakter eller rammeavtaler om varer, tjenester eller bygge- og anleggsarbeider for oppdragsgivere;
c) tilknyttede innkjøpstjenester: støtte til innkjøpsaktiviteter, særlig i form av
    1. å stille til rådighet teknisk infrastruktur som gjør det mulig for oppdragsgivere å inngå kontrakter eller rammeavtaler,
    2. å gi råd om gjennomføringen eller utformingen av anskaffelser og
    3. å forberede og gjennomføre anskaffelser på vegne av oppdragsgivere.

§ 3-4. *Standarder og spesifikasjoner*

I denne forskriften menes med

a) standard: en offentlig tilgjengelig teknisk spesifikasjon som er godkjent av et anerkjent nasjonalt, europeisk eller internasjonalt standardiseringsorgan;
b) europeisk teknisk bedømmelse: en bedømmelse av vesentlige egenskaper ved en byggevares ytelse i samsvar med et europeisk bedømmelsesdokument som definert i Europaparlaments- og rådsforordning nr. 305/2011 (byggevareforordningen) artikkel 2 nr. 12;
c) felles teknisk spesifikasjon: en teknisk spesifikasjon for IKT som er utarbeidet i samsvar med Europaparlaments- og rådsforordning nr. 1025/2012 artikkel 13 og 14;

d) teknisk referanse: et produkt fra europeiske standardiseringsorganer, unntatt europeiske standarder, som er utarbeidet etter prosedyrer som er innført med tanke på utvikling av markedets behov;
e) CPV-kode: referansenummer som viser til EU-kommisjonens felles klassifikasjon for offentlige innkjøp;
f) CPC-kode: referansenummer som viser til De forente nasjoners sentrale produktnomenklatur.

§ 3-5. *Andre definisjoner*

I denne forskriften menes med

a) Doffin: den norske offisielle databasen for kunngjøringer;
b) TED-databasen: den europeiske offisielle databasen for kunngjøringer;
c) forsyningsaktiviteter: aktiviteter som definert i forsyningsforskriften §§ 1-3 til 1-9;
d) livssyklus: alle faser i hele varens, tjenestens eller bygge- og anleggsarbeidets levetid fra anskaffelse av råvarer eller opparbeiding av ressurser til avhending, kassering eller opphør. Dette inkluderer blant annet forskning og utvikling, produksjon, handel, transport, bruk og vedlikehold;
e) merkeordning: dokumenter, sertifikater eller attester som bekrefter at varene, tjenestene, bygge- og anleggsarbeidene, prosessene eller prosedyrene oppfyller etterspurte krav;
f) merkekrav: krav som varene, tjenestene, bygge- og anleggsarbeidene, prosessene eller prosedyrene skal oppfylle for å oppnå vedkommende merkeordning;
g) alternativt tilbud: et tilbud som på oppdragsgivers oppfordring beskriver en annen løsning enn den som er beskrevet i anskaffelsesdokumentene;
h) uakseptabelt tilbud: tilbud som inneholder avvik fra anskaffelsesdokumentene, ikke er levert innen tilbudsfristen, er unormalt lavt eller overstiger oppdragsgivers budsjett som fastsatt og dokumentert før iverksettelse av konkurransen, hvor det foreligger bevis for ulovlig tilbudssamarbeid eller korrupsjon, som er levert av en leverandør som ikke oppfyller kvalifikasjonskravene, eller hvor det foreligger liknende forhold ved tilbudet;
i) berørte leverandører: leverandører som har levert forespørsel om å delta i konkurransen og ikke har fått meddelelse om at forespørselen er avvist eller forkastet, og alle leverandører som har gitt tilbud;
j) karensperiode: tidsrommet mellom meddelelse om valg av leverandør og det tidspunktet oppdragsgiver tidligst kan inngå kontrakten;
k) ulovlig direkte anskaffelse: en anskaffelse hvor oppdragsgiver i strid med reglene i denne forskriften ikke har kunngjort konkurranse, eller en anskaffelse hvor oppdragsgiver bare har kunngjort konkurranse i Doffin når det etter denne forskriften foreligger en plikt til å kunngjøre konkurranse i TED-databasen.

Kapittel 4. Anvendelsesområde for de ulike delene i forskriften

Anvendelsesområde og terskelverdier

§ 4-1. *Anvendelsesområde*

(1) Reglene i del I gjelder for alle anskaffelser som er omfattet av denne forskriften.

(2) Reglene i del II gjelder for

a) kontrakter med en anslått verdi på minst 500 000 kroner ekskl. mva., men som ikke overstiger EØS-terskelverdiene i § 4-2, og

b) kontrakter om særlige tjenester med en anslått verdi på minst 500 000 kroner ekskl. mva.

(3) Reglene i del III gjelder for kontrakter med en anslått verdi som er lik eller overstiger EØS-terskelverdiene i § 4-2, unntatt kontrakter om særlige tjenester, jf. annet ledd bokstav b.

(4) Reglene i del IV gjelder for plan- og designkonkurranser med en anslått verdi på minst 500 000 kroner ekskl. mva.

§ 4-2. *EØS-terskelverdier*

(1) EØS-terskelverdien er

a) 1 million kroner ekskl. mva. for statlige myndigheters vare- og tjenestekontrakter og plan- og designkonkurranser,

b) 1,55 millioner kroner ekskl. mva. for andre oppdragsgiveres vare- og tjenestekontrakter og plan- og designkonkurranser og

c) 39 millioner kroner ekskl. mva. for bygge- og anleggskontrakter.

(2) EØS-terskelverdien er 6 millioner kroner ekskl. mva. for kontrakter om særlige tjenester.

(3) For statlige myndigheters varekontrakter på forsvars- og sikkerhetsområdet gjelder terskelverdien i første ledd bokstav a bare for varer som nevnt i WTO-avtalen om offentlige anskaffelser tillegg I, vedlegg 4, punkt 2, mens terskelverdien i første ledd bokstav c gjelder for øvrige varer.

(4) Departementet kan endre terskelverdiene i denne forskriften.

§ 4-3. *Beregning av anskaffelsens anslåtte verdi*

(1) Oppdragsgiver skal beregne anskaffelsens verdi på grunnlag av et anslag over samlet betaling, eksklusiv mva., inkludert enhver form for opsjon som er fastsatt i anskaffelsesdokumentene. Eventuell betaling eller premie til deltakere i konkurransen skal tas med i beregningen.

(2) Beregningen av anskaffelsens verdi skal være forsvarlig på tidspunktet for utsendelse av kunngjøringen. For anskaffelser som ikke krever kunngjøring, skal beregningen være forsvarlig på det tidspunktet oppdragsgiver innleder anskaffelsesprosessen.

(3) Dersom en oppdragsgiver består av flere atskilte driftsenheter, skal den samlede anslåtte verdien for alle driftsenhetene legges til grunn for beregningen. Dette

gjelder likevel ikke hvor en driftsenhet selv er ansvarlig for sine anskaffelser eller visse kategorier anskaffelser.

(4) Oppdragsgiver skal ikke velge beregningsmåte, eller dele opp en kontrakt, med det formål å hindre at regler i denne forskriften kommer til anvendelse.

(5) Ved rammeavtaler og dynamiske innkjøpsordninger skal oppdragsgiver legge til grunn maksimal verdi av alle kontrakter som forventes inngått i løpet av avtalens eller ordningens løpetid.

(6) Ved innovasjonspartnerskap skal oppdragsgiver legge til grunn maksimal verdi av forsknings- og utviklingsaktivitetene som skal utføres i løpet av partnerskapet. I tillegg skal oppdragsgiver ta verdien av varer, tjenester eller bygge- og anleggsarbeider som forventes utviklet eller anskaffet ved det planlagte partnerskapets opphør, med i beregningen.

(7) Ved bygge- og anleggskontrakter skal oppdragsgiver ta hensyn til verdien av både bygge- og anleggsarbeidene og alle varer og tjenester som oppdragsgiver stiller til leverandørens rådighet, og som er nødvendige for å utføre arbeidene.

(8) Dersom oppdragsgiver planlegger å anskaffe tjenester, bygge- og anleggsarbeider eller ensartede varer ved separate delkontrakter, skal den samlede verdien av alle delkontraktene legges til grunn. Dersom den samlede verdien av delkontraktene er lik eller overstiger en terskelverdi i § 4-1, skal denne terskelverdien legges til grunn ved avgjørelsen av hvilke regler som gjelder for hver enkelt delkontrakt. For delkontrakter med en anslått verdi under 600 000 kroner for varer og tjenester eller under 8 millioner kroner for bygge- og anleggsarbeider, gjelder likevel bare del I når verdien av delkontrakter som inngås etter reglene i del I ikke overstiger 20 prosent av den samlede verdien av alle delkontrakter som anskaffelsen er delt opp i.

(9) Ved vare- og tjenestekontrakter som inngås regelmessig eller skal fornyes innenfor et bestemt tidsrom, skal oppdragsgiver beregne kontraktens verdi på grunnlag av

a) den samlede faktiske verdien av liknende kontrakter som er tildelt i løpet av de foregående 12 månedene eller det foregående regnskapsåret, om mulig justert for forventede endringer i løpet av de 12 etterfølgende månedene, eller
b) den samlede anslåtte verdien av de kontrakter som vil bli tildelt i løpet av 12 måneder fra den første leveransen, eller i løpet av regnskapsåret hvis dette er lengre enn 12 måneder.

(10) Ved kontrakter om leasing eller leie av varer, med eller uten forkjøpsrett, gjelder følgende beregningsmetode:

a) for tidsbegrensede kontrakter med varighet på 12 måneder eller kortere skal verdien beregnes på grunnlag av kontraktens samlede verdi,
b) for tidsbegrensede kontrakter med varighet over 12 måneder skal verdien beregnes på grunnlag av kontraktens samlede verdi, inkludert anslått restverdi, og
c) for tidsubegrensede kontrakter eller kontrakter der varigheten ikke kan fastsettes nærmere, skal verdien beregnes på grunnlag av den månedlige verdien multiplisert med 48.

(11) Ved beregningen av verdien av visse tjenestekontrakter skal følgende verdier inkluderes:

a) forsikringstjenester: premier og andre former for vederlag;
b) banktjenester og andre finansielle tjenester: gebyrer, provisjoner, renter og andre former for vederlag; og
c) kontrakter vedrørende prosjektering: honorarer, provisjoner og andre former for vederlag.

(12) Ved tjenestekontrakter uten en fastsatt samlet pris gjelder følgende beregningsmetode:

a) for tidsbegrensede kontrakter med en løpetid på 48 måneder eller mindre skal verdien beregnes på grunnlag av den samlede verdien for hele løpetiden, og
b) for tidsubegrensede kontrakter eller kontrakter med løpetid over 48 måneder skal verdien beregnes på grunnlag av den månedlige verdien multiplisert med 48.

(13) Ved plan- og designkonkurranser skal oppdragsgiver beregne verdien på grunnlag av betaling eller premie til deltakere i konkurransen, samt verdien av en eventuell kontrakt.

Blandede anskaffelser

§ 4-4. *Blandede anskaffelser som bare er omfattet av denne forskriften*

(1) Kontrakter om minst to typer ytelser (varer, tjenester eller bygge- og anleggsarbeider) skal inngås etter reglene som gjelder for ytelsen som utgjør kontraktens hovedelement.

(2) I en blandet kontrakt om særlige tjenester og andre tjenester, eller tjenester og varer, utgjør ytelsene som har den høyeste verdien, kontraktens hovedelement.

§ 4-5. *Blandede anskaffelser som bare delvis er omfattet av denne forskriften*

(1) En oppdragsgiver som skal anskaffe ytelser som kan skilles fra hverandre på en objektiv måte, og som bare delvis er omfattet av denne forskriften, kan velge å inngå

a) separate kontrakter etter reglene som gjelder for den enkelte kontrakt, eller
b) en blandet kontrakt etter reglene i denne forskriften. Dette gjelder likevel ikke når §§ 4-6, 4-7 eller 4-8 gjelder.

(2) En oppdragsgiver som skal anskaffe ytelser som ikke kan skilles fra hverandre på en objektiv måte, men som bare delvis er omfattet av denne forskriften, skal inngå en blandet kontrakt etter reglene som gjelder for ytelsen som utgjør kontraktens hovedelement. Dette gjelder likevel ikke når § 4-8 gjelder.

§ 4-6. *Blandede anskaffelser som delvis er omfattet av denne forskriften og delvis er knyttet til utøvelsen av forsyningsaktiviteter*

Når oppdragsgiver inngår en blandet kontrakt om ytelser som kan skilles fra hverandre på en objektiv måte, og som delvis er omfattet av denne forskriften og delvis

er knyttet til utøvelsen av forsyningsaktiviteter, gjelder reglene i forsyningsforskriften § 4-9.

§ 4-7. ***Blandede anskaffelser som delvis er omfattet av denne forskriften og delvis innebærer en konsesjon***

Når oppdragsgiver inngår en blandet kontrakt om ytelser som kan skilles fra hverandre på en objektiv måte, og som delvis er omfattet av denne forskriften og delvis innebærer en konsesjon, gjelder reglene i denne forskriften. Konsesjonskontraktforskriften gjelder likevel når ytelsen som er omfattet av denne forskriften, ikke overstiger EØS-terskelverdiene i § 4-2, mens ytelsen som er omfattet av konsesjonskontraktforskriften, overstiger EØS-terskelverdien i den forskriftens § 4-3.

§ 4-8. ***Blandede anskaffelser som delvis er omfattet av denne forskriften og delvis inneholder forsvars- eller sikkerhetselementer***

(1) En oppdragsgiver som skal anskaffe ytelser som delvis er omfattet av denne forskriften og delvis inneholder forsvars- eller sikkerhetselementer, kan inngå en blandet kontrakt om ytelser som kan skilles fra hverandre på en objektiv måte. Dette forutsetter at valget om ikke å skille ytelsene fra hverandre er objektivt begrunnet og ikke tas med sikte på å unnta kontrakten fra virkeområdet til denne forskriften eller forskrift om forsvars- og sikkerhetsanskaffelser.

(2) Reglene i anskaffelsesloven og denne forskriften gjelder ikke for blandede kontrakter som nevnt i første ledd eller blandede kontrakter om ytelser som ikke kan skilles fra hverandre på en objektiv måte, og som delvis er omfattet av EØS-avtalen artikkel 123.

(3) Reglene i forskrift om forsvars- og sikkerhetsanskaffelser gjelder for blandede kontrakter som nevnt i første ledd og blandede kontrakter om ytelser som ikke kan skilles fra hverandre på en objektiv måte, og som delvis er omfattet av den forskriften. Dette gjelder likevel ikke når annet ledd gjelder.

Kapittel 5. Krav til alle anskaffelser

§ 5-1. *Grunnleggende krav for alle anskaffelser*
[FU har foreslått å oppheve bestemmelsen.]

§ 5-2. ***Skriftlighetskrav/protokollføring***
[FU har foreslått å erstatte bestemmelsen om protokollføring med en bestemmelse om skriftlighetskrav.]

§ 5-3. ***Skatteattest***
[FU har foreslått å oppheve bestemmelsen.]

§ 5-4. ***HMS-egenerklæring***
[FU har foreslått å oppheve bestemmelsen.]

§ 5-5 ***Språkkrav***
[FU har foreslått å oppheve bestemmelsen.]

§ 5-6. ***Fristberegning***
Frister skal beregnes i samsvar med forskrift om tidsfrister i EØS-avtalen.

§ 5-7 ***Kontraktsvilkår***
Oppdragsgiver kan fastsette kontraktsvilkår, inkludert kontraktsvilkår som vedrører økonomi, innovasjon, miljø, sysselsetting og sosiale hensyn. Kontraktsvilkårene skal ha tilknytning til leveransen og angis i anskaffelsesdokumentene.

[FU har foreslått å oppheve gjeldende § 3-11 første, tredje og fjerde ledd.]

§ 5-8. ***Reserverte kontrakter for virksomheter med funksjonshemmede eller vanskeligstilte personer***
Oppdragsgiver kan begrense konkurransen til virksomheter eller programmer som har til hovedformål å integrere funksjonshemmede eller vanskeligstilte personer i arbeidslivet. Dette gjelder bare når minst 30 prosent av de ansatte i virksomheten eller programmet har en funksjonshemming eller er vanskeligstilte. Dersom oppdragsgiver benytter denne muligheten, skal han angi dette i kunngjøringen.

Del II. Anskaffelser under EØS-terskelverdiene og særlige tjenester

[FU har foreslått nye regler.]

§ 6-x. ***Reserverte kontrakter for visse særlige tjenester***
(1) Oppdragsgiver kan reservere retten til å delta i konkurranser om helse-, sosial-, utdannings- og kulturtjenester som nevnt i vedlegg 3 til organisasjoner som oppfyller følgende vilkår:

a) organisasjonens formål er å utføre offentlige oppdrag knyttet til slike tjenester;
b) alle ansatte eier eller medvirker i ledelsen av organisasjonen, eller de ansatte, brukere eller interessenter deltar aktivt i ledelsen;
c) organisasjonens overskudd blir brukt til å oppnå organisasjonens mål. Eventuell utdeling eller omfordeling av overskudd skal skje i tråd med kravene til medvirkning eller deltakelse som nevnt i bokstav b; og
d) organisasjonen er ikke blitt tildelt kontrakt for de samme tjenestene i løpet av de siste tre årene av den samme oppdragsgiveren etter denne bestemmelsen.

(2) Kontraktslengden skal ikke overstige tre år.
(3) Kunngjøringen av konkurranse skal vise til denne bestemmelsen.

Del III. Anskaffelser over EØS-terskelverdiene

Kapittel 7. Dialog med markedet før konkurranse

§ 7-1. *Forberedende markedsundersøkelser*

(1) Oppdragsgiver kan gjennomføre markedsundersøkelser for å forberede anskaffelsen og gi informasjon til leverandører om sine planer og behov.

(2) Oppdragsgiver kan søke eller motta råd fra uavhengige eksperter, myndigheter, leverandører eller andre markedsaktører. Rådene kan brukes i planleggingen og gjennomføringen av anskaffelsen. Forutsetningen er at rådene ikke har konkurransevridende effekt eller fører til brudd på prinsippene om likebehandling og gjennomsiktighet.

§ 7-2. *Dialog med leverandører før konkurransen*

(1) Når en leverandør eller en virksomhet tilknyttet leverandøren har gitt råd til oppdragsgiver forut for en konkurranse, skal oppdragsgiver treffe egnede tiltak for å sikre at leverandøren ikke får en urimelig konkurransefordel dersom han deltar i konkurransen. Det samme gjelder dersom leverandøren har vært involvert i planleggingen av konkurransen på annen måte.

(2) Oppdragsgiver skal sørge for at de andre leverandørene som deltar i konkurransen, mottar de samme relevante opplysningene som er utvekslet i dialogen med en leverandør i planleggingen av konkurransen. Oppdragsgiver skal fastsette en tilstrekkelig frist for mottak av tilbud for å utjevne eventuelle fordeler.

Kapittel 8. Konkurransegrunnlag

§ 8-1. *Konkurransegrunnlag*

(1) Oppdragsgiver skal utarbeide et konkurransegrunnlag.

(2) Konkurransegrunnlaget skal inneholde følgende opplysninger, med mindre de allerede er tilstrekkelig beskrevet i kunngjøringen:

a) hvilken ytelse som skal anskaffes, inkludert eventuelle kravspesifikasjoner og merkekrav, jf. kapittel 11, og absolutte krav som alle leverandører må oppfylle,
b) hvilke kontraktsvilkår som gjelder for oppdraget, jf. § 5-7,
c) hvorvidt oppdragsgiver vil inngå en rammeavtale eller et innovasjonspartnerskap eller etablere en dynamisk innkjøpsordning, jf. kapittel 21,
d) hvordan oppdragsgiver skal gjennomføre konkurransen, inkludert
    1. hvilken anskaffelsesprosedyre som er valgt, jf. kapittel 9,
    2. hvilke frister som gjelder, jf. kapittel 10,
    3. hvilke kvalifikasjonskrav og utvelgelseskriterier leverandørene må oppfylle, jf. kapittel 12,
    4. hvilke tildelingskriterier som gjelder, jf. kapittel 13,

5. krav til kommunikasjon, jf. kapittel 15, og
6. hvorvidt elektroniske verktøy vil bli benyttet, jf. kapittel 22,

e) hvilke krav som gjelder for innhold og utforming av forespørsler om å delta i konkurransen eller tilbud, og
f) andre opplysninger som er av betydning for utarbeidelsen av forespørsler om å delta i konkurransen eller tilbud.

(3) Ved inngåelse av innovasjonspartnerskap skal konkurransegrunnlaget i tillegg inneholde følgende opplysninger:

a) beskrivelse av behovet for den innovative varen, tjenesten eller bygge- og anleggsarbeidet og
b) hvilke ordninger som gjelder for de immaterielle rettighetene.

(4) Opplysningene i konkurransegrunnlaget skal være tilstrekkelig presise til å sette leverandørene i stand til å identifisere anskaffelsens karakter og omfang og vurdere om de ønsker å delta i konkurransen.

(5) Oppdragsgiver har risikoen for uklarheter i konkurransegrunnlaget.

§ 8-2. *Rettelser, suppleringer eller endringer av konkurransegrunnlaget*

(1) Før tilbudsfristens utløp kan oppdragsgiver foreta rettelser, suppleringer og endringer av konkurransegrunnlaget som ikke er vesentlige. Slike rettelser, suppleringer og endringer skal umiddelbart sendes til samtlige leverandører som har mottatt konkurransegrunnlaget.

(2) På forespørsel fra en leverandør skal oppdragsgiver gi supplerende opplysninger om konkurransegrunnlaget senest seks dager før tilbudsfristens utløp, forutsatt at leverandøren har bedt om dem i tide. I hastetilfeller, jf. §§ 10-2 tredje ledd, 10-3 femte ledd og 10-4 første ledd, er fristen for å gi slike opplysninger fire dager. Opplysninger som gis på forespørsel fra en av leverandørene, skal sendes til samtlige leverandører som deltar i konkurransen.

(3) Ved rettelser, suppleringer og endringer av konkurransegrunnlaget skal oppdragsgiver forlenge tilbudsfristen i samsvar med § 10-1 tredje ledd.

§ 8-3. *Elektronisk tilgang til konkurransegrunnlaget*

(1) Oppdragsgiver skal gi gratis, direkte og ubegrenset elektronisk tilgang til konkurransegrunnlaget fra den dagen konkurransen er kunngjort i TED-databasen eller oppdragsgiver sender invitasjon til å bekrefte interesse. Kunngjøringen eller invitasjonen skal inneholde internettadressen hvor konkurransegrunnlaget er tilgjengelig.

(2) Dersom oppdragsgiver ikke kan gi gratis, direkte og ubegrenset elektronisk tilgang til deler av konkurransegrunnlaget av grunner som angitt i § 15-4, skal han i samsvar med § 15-4 fjerde ledd angi i kunngjøringen eller invitasjonen til å bekrefte interesse hvordan disse dokumentene vil bli overført til leverandørene. Oppdragsgiver skal i så fall forlenge tilbudsfristen med fem dager, unntatt i hastetilfeller, jf. §§ 10-2 tredje ledd, 10-3 femte ledd og 10-4 første ledd.

(3) Dersom oppdragsgiver ikke kan gi gratis, direkte og ubegrenset elektronisk tilgang til deler av konkurransegrunnlaget fordi det inneholder

forretningshemmeligheter, jf. anskaffelsesloven § 7 b, skal han i kunngjøringen eller invitasjonen til å bekrefte interesse angi hvilke tiltak som er nødvendige for å sikre opplysningenes fortrolighet, og hvordan leverandørene kan få tilgang til dokumentene. Oppdragsgiver skal i så fall forlenge tilbudsfristen med fem dager, unntatt i haste-tilfeller, jf. §§ 10-2 tredje ledd, 10-3 femte ledd og 10-4 første ledd.

Kapittel 9. Valg av anskaffelsesprosedyre

§ 9-1. *Tillatte anskaffelsesprosedyrer*

(1) Oppdragsgiver kan alltid bruke åpen anbudskonkurranse og begrenset anbudskonkurranse.

(2) Oppdragsgiver kan bruke konkurranse med forhandling etter forutgående kunngjøring og konkurransepreget dialog bare når vilkårene i § 9-2 er oppfylt.

(3) Oppdragsgiver kan bruke konkurranse med forhandling uten forutgående kunngjøring bare når vilkårene i § 9-3 er oppfylt.

(4) Oppdragsgiver kan gjennomføre en anskaffelse uten konkurranse bare når vilkårene i § 9-4 er oppfylt.

§ 9-2. *Vilkår for bruk av konkurranse med forhandling etter forutgående kunngjøring og konkurransepreget dialog*

Oppdragsgiver kan bruke konkurranse med forhandling etter forutgående kunngjøring og konkurransepreget dialog dersom

a) oppdragsgivers behov ikke kan oppfylles uten at det foretas tilpasninger i allerede tilgjengelige løsninger,
b) anskaffelsen inkluderer design eller innovative løsninger,
c) anskaffelsens karakter, kompleksitet, rettslige eller finansielle sammensetning eller tilknyttede risiko gjør det nødvendig å forhandle,
d) oppdragsgiver ikke kan utforme kravspesifikasjonene tilstrekkelig presist ved henvisning til en standard, europeisk teknisk bedømmelse, felles teknisk spesifikasjon eller teknisk referanse eller
e) oppdragsgiver i en forutgående åpen anbudskonkurranse eller begrenset anbudskonkurranse bare mottok uakseptable tilbud.

§ 9-3. *Vilkår for bruk av konkurranse med forhandling uten forutgående kunngjøring*

(1) Oppdragsgiver kan bruke konkurranse med forhandling uten forutgående kunngjøring dersom

a) oppdragsgiver i en forutgående åpen anbudskonkurranse eller begrenset anbudskonkurranse bare mottok uakseptable tilbud. Oppdragsgiver skal invitere alle leverandørene som ga tilbud i den forutgående anbudskonkurransen, og bare dem, til forhandlinger. Oppdragsgiver kan likevel ikke invitere leverandører som ble avvist etter §§ 18-1 eller 18-2. Oppdragsgiver kan ikke gjøre vesentlige endringer i kravspesifikasjonene eller kontraktsvilkårene;

b) oppdragsgiver i en forutgående åpen eller begrenset anbudskonkurranse ikke mottok forespørsler om å delta i konkurransen eller tilbud. Det samme gjelder dersom oppdragsgiver bare mottok forespørsler eller tilbud som skulle eller kunne avvises etter § 18-2, eller bare mottok tilbud som åpenbart ikke oppfylte oppdragsgivers behov eller krav som følge av vesentlige avvik fra anskaffelsesdokumentene. Oppdragsgiver kan ikke gjøre vesentlige endringer i kravspesifikasjonene eller kontraktsvilkårene;
c) en varekontrakt gjelder varer som produseres utelukkende for forsknings-, forsøks-, undersøkelses- eller utviklingsformål. Dette gjelder likevel ikke dersom varene produseres i større mengder for å påvise deres kommersielle muligheter eller for å dekke forsknings- og utviklingskostnader;
d) oppdragsgiver skal tildele en tjenestekontrakt til en av vinnerne av en plan- og designkonkurranse. Oppdragsgiver skal invitere alle vinnerne til forhandlinger; eller
e) det er nødvendig som følge av forhold som ikke skyldes oppdragsgiver, og som oppdragsgiver ikke kunne forutse, og dette gjør det umulig å overholde fristene for åpen anbudskonkurranse, begrenset anbudskonkurranse eller konkurranse med forhandling etter forutgående kunngjøring. Dette gjelder bare når kontraktens omfang ikke er større enn strengt nødvendig;
f) kontrakten gjelder dekningskjøp som er nødvendig fordi en kontrakt er kjent uten virkning etter § 25-1. Dette gjelder bare når det er umulig å overholde fristene for åpen anbudskonkurranse, begrenset anbudskonkurranse eller konkurranse med forhandling etter forutgående kunngjøring og oppdragsgiver ikke inngår kontrakt for en periode som er lengre enn nødvendig for å gjennomføre en slik konkurranse.

(2) Oppdragsgiver skal gjennomføre en konkurranse etter første ledd bare så langt det er mulig.

§ 9-4. *Vilkår for anskaffelse uten konkurranse*

Oppdragsgiver kan gjennomføre en anskaffelse uten konkurranse dersom

a) anskaffelsen gjelder ytelser som bare en bestemt leverandør kan levere fordi
    1. formålet er å skape eller anskaffe et unikt kunstnerisk verk eller en unik kunstnerisk fremføring,
    2. konkurranse er umulig av tekniske årsaker eller
    3. leverandøren har eneretter, inkludert immaterielle rettigheter.

    Nr. 2 og 3 gjelder bare når det ikke foreligger rimelige alternativer og den manglende konkurransen ikke skyldes at oppdragsgiver har tilpasset konkurransegrunnlaget til en bestemt leverandør;
b) oppdragsgiver skal inngå en varekontrakt om tilleggsleveranser med den opprinnelige leverandøren. Tilleggsleveransene skal være beregnet på enten delvis å erstatte leveranser eller installasjoner eller å utvide eksisterende leveranser eller installasjoner. Dette gjelder bare når et skifte av leverandør ville tvinge oppdragsgiver til å anskaffe varer med tekniske egenskaper som er uforenlige med de opprinnelige leveransene eller installasjonene, eller

som ville gjøre drift og vedlikehold uforholdsmessig teknisk vanskelig. Varigheten av den opprinnelige kontrakten og kontrakten om tilleggsleveranser skal normalt ikke overstige tre år;

c) oppdragsgiver skal inngå en kontrakt om nye tjenester eller bygge- og anleggsarbeider som er en gjentakelse av lignende tjenester eller bygge- og anleggsarbeider som er utført i forbindelse med en tidligere kontrakt mellom oppdragsgiver og samme leverandør. Dette gjelder bare når den tidligere kontrakten er inngått etter en konkurranse som er kunngjort etter reglene i § 16-4, og de nye tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene er i samsvar med det prosjektet som denne kontrakten gjaldt. Anskaffelsesdokumentene for den opprinnelige konkurransen skal angi omfanget av slike nye tjenester eller bygge- og anleggsarbeider, vilkårene for å inngå en ny kontrakt om disse ytelsene, og at oppdragsgiver forbeholder seg retten til å inngå kontrakten uten konkurranse. Oppdragsgiver skal inkludere den anslåtte verdien av de nye tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene i beregningen av verdien av den opprinnelige kontrakten. Oppdragsgiver kan inngå en slik kontrakt inntil tre år etter at den opprinnelige kontrakten ble inngått;

d) anskaffelsen gjelder varer som noteres og kjøpes på en varebørs;

e) anskaffelsen gjelder varer eller tjenester som oppdragsgiver kan anskaffe på særlig fordelaktige vilkår hos en leverandør som har stanset forretningsførselen, eller en forvalter av et konkursbo, en gjeldsforhandling eller en tilsvarende prosess med hjemmel i lov eller forskrift; eller

f) oppdragsgiver skal tildele en tjenestekontrakt til vinneren av en plan- og designkonkurranse.

Kapittel 10. Frister

§ 10-1. *Fastsettelse av frister*

(1) Ved fastsettelse av frister for mottak av forespørsler om å delta i konkurransen og tilbud skal oppdragsgiver ta hensyn til kontraktens kompleksitet og tiden det tar for leverandørene å utarbeide forespørsler og tilbud.

(2) Oppdragsgiver skal sette en tilbudsfrist som er forholdsmessig lenger enn minimumsfristen, dersom tilbud bare kan utarbeides etter en befaring eller gjennomgang av anskaffelsesdokumentene på stedet.

(3) Oppdragsgiver skal forlenge tilbudsfristen forholdsmessig dersom

a) det foretas endringer i anskaffelsesdokumentene som medfører at leverandørene trenger mer tid til å utarbeide tilbud, jf. § 8-2, eller

b) oppdragsgiver gir tilleggsopplysninger senere enn seks dager før tilbudsfristen, eller senere enn fire dager i hastetilfeller, jf. § 8-2 annet ledd.

(4) Oppdragsgiver er ikke forpliktet til å forlenge tilbudsfristen etter tredje ledd dersom opplysningene er ubetydelige for utarbeidelsen av tilbud eller leverandøren ikke har bedt om tilleggsopplysninger i rimelig tid før tilbudsfristens utløp.

§ 10-2. *Minimumsfrister i en åpen anbudskonkurranse*

(1) I en åpen anbudskonkurranse skal fristen for mottak av tilbud være minst 30 dager regnet fra den dagen den alminnelige kunngjøringen sendes til TED-databasen. Dersom oppdragsgiver gjør unntak fra plikten til å gi tilbud elektronisk, jf. § 15-4, skal tilbudsfristen være minst 35 dager.

(2) Oppdragsgiver kan forkorte tilbudsfristen i første ledd til minst 15 dager dersom

a) oppdragsgiver har publisert en veiledende kunngjøring etter reglene i § 16-2 tidligst 12 måneder og senest 35 dager før kunngjøringen,
b) den veiledende kunngjøringen ikke er benyttet som en forhåndskunngjøring og
c) den veiledende kunngjøringen inneholder alle opplysningene som skal fylles ut i kunngjøringsskjemaet for veiledende kunngjøringer, så langt disse opplysningene forelå på kunngjøringstidspunktet.

(3) Oppdragsgiver kan forkorte tilbudsfristen til minst 15 dager dersom det i hastetilfeller vil være umulig å overholde fristen i første ledd.

§ 10-3. *Minimumsfrister i en begrenset anbudskonkurranse*

(1) I en begrenset anbudskonkurranse skal fristen for mottak av forespørsler om å delta i konkurransen være minst 30 dager regnet fra den dagen den alminnelige kunngjøringen sendes til TED-databasen. Dersom oppdragsgiver har kunngjort konkurransen ved en forhåndskunngjøring, regnes fristen fra den dagen oppdragsgiver sender invitasjon til å bekrefte interesse.

(2) Fristen for mottak av tilbud fra leverandører som er invitert til å gi tilbud, skal være minst 25 dager regnet fra den dagen oppdragsgiver sender invitasjonen. Dersom oppdragsgiver gjør unntak fra plikten til å gi tilbud elektronisk, jf. § 15-4, skal tilbudsfristen være minst 30 dager.

(3) Ikke-statlige oppdragsgivere kan fastsette tilbudsfristen i samarbeid med leverandørene som vil bli invitert til å gi tilbud. Forutsetningen er at den samme tilbudsfristen gjelder for alle leverandørene. Dersom oppdragsgiver og leverandørene ikke blir enige om en frist, skal tilbudsfristen være minst 10 dager regnet fra den dagen oppdragsgiver sender invitasjon til å gi tilbud.

(4) Oppdragsgiver kan forkorte tilbudsfristen i annet ledd til 10 dager dersom

a) oppdragsgiver har publisert en veiledende kunngjøring etter reglene i § 16-2 tidligst 12 måneder og senest 35 dager før kunngjøringen,
b) den veiledende kunngjøringen ikke er benyttet som en forhåndskunngjøring og
c) den veiledende kunngjøringen inneholder alle opplysningene som skal fylles ut i kunngjøringsskjemaet for veiledende kunngjøringer, så langt disse opplysningene forelå på kunngjøringstidspunktet.

(5) Dersom det i hastetilfeller vil være umulig å overholde fristene i første og annet ledd, kan oppdragsgiver

a) forkorte fristen for mottak av forespørsler om å delta i konkurransen til minst 15 dager og
b) forkorte fristen for mottak av tilbud til minst 10 dager.

§ 10-4. ***Minimumsfrister i en konkurranse med forhandling etter forutgående kunngjøring***

(1) I en konkurranse med forhandling etter forutgående kunngjøring skal fristen for mottak av forespørsler om å delta i konkurransen være minst 30 dager regnet fra den dagen den alminnelige kunngjøringen sendes til TED-databasen. Dersom oppdragsgiver har kunngjort konkurransen ved en forhåndskunngjøring, regnes fristen fra den dagen oppdragsgiver sender invitasjon til å bekrefte interesse.

(2) Fristen for mottak av det første tilbudet fra leverandører som er invitert til å gi tilbud, skal være minst 25 dager regnet fra den dagen oppdragsgiver sender invitasjonen. Dersom oppdragsgiver gjør unntak fra plikten til å gi tilbud elektronisk, jf. § 15-4, skal tilbudsfristen være minst 30 dager.

(3) Reglene i § 10-3 tredje til femte ledd gjelder tilsvarende.

§ 10-5. ***Minimumsfrister i en konkurransepreget dialog***

I en konkurransepreget dialog skal fristen for mottak av forespørsler om å delta i konkurransen være minst 30 dager regnet fra den dagen den alminnelige kunngjøringen sendes til TED-databasen.

§ 10-6. ***Vedståelsesfrist***

(1) Oppdragsgiver skal fastsette en vedståelsesfrist, som angir tiden tilbudene skal være bindende. Fristen skal angis med dato og klokkeslett. Den bør ikke settes lenger enn det som er nødvendig av hensyn til behandlingen av tilbudene.

(2) Dersom ikke annet fremgår av anskaffelsesdokumentene, utløper vedståelsesfristen kl. 24.00, 30 dager etter tilbudsfristens utløp.

(3) Reglene i første og annet ledd er ikke til hinder for at oppdragsgiver før vedståelsesfristens utløp spør leverandørene som har gitt tilbud og ikke er avvist, eller som ikke har fått tilbudet forkastet etter § 17-16, om å forlenge vedståelsesfristen. Oppdragsgiver kan også innen rimelig tid etter fristens utløp spørre disse leverandørene om å fastholde tilbudet. Forlengelse av vedståelsesfristen eller fastholdelse av tilbudet etter fristens utløp kan skje bare når den ikke fører til en vesentlig endring av grunnlaget for konkurransen eller leverandørenes opprinnelige tilbud.

§ 10-7. ***Frist for begjæring om midlertidig forføyning***

(1) I en begrenset anbudskonkurranse, konkurranse med forhandling etter forutgående kunngjøring eller konkurransepreget dialog kan oppdragsgiver fastsette en frist for når begjæring om midlertidig forføyning mot oppdragsgivers beslutning om å avvise en forespørsel om å delta i konkurransen, jf. §§ 18-1 og 18-2, eller ikke velge ut en leverandør, jf. § 12-13, må settes frem for tingretten.

(2) Fristen skal være minst 15 dager regnet fra dagen etter oppdragsgiver sender en meddelelse etter §§ 18-10 tredje ledd eller 12-13 fjerde ledd.

(3) Oppdragsgiver skal angi fristen i anskaffelsesdokumentene og meddelelsen til leverandøren om at forespørselen er avvist eller forkastet.

Kapittel 11. Kravspesifikasjoner

§ 11-1. *Kravspesifikasjoner*

(1) Kravspesifikasjonene skal angi de krav som stilles til egenskapene til varene, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene som oppdragsgiver skal anskaffe.

(2) Kravspesifikasjonene skal ha tilknytning til leveransen og stå i forhold til anskaffelsens formål og verdi. De kan vise til alle sider av og trinn i livssyklusen til varene, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene som kontrakten gjelder, inkludert faktorer som inngår i produksjonsprosessen, leveringen av eller handelen med dem, eller en annen prosess i livssyklusen. Dette gjelder også når slike faktorer ikke påvirker deres egenskaper.

(3) Med mindre annet er fastsatt i rettslig bindende tekniske regler, skal kravspesifikasjonene utformes enten

a) som ytelses- eller funksjonskrav, inkludert miljøegenskaper;
b) ved henvisninger til tekniske spesifikasjoner og, i rangert rekkefølge, nasjonale standarder som gjennomfører europeiske standarder, europeiske tekniske bedømmelser, felles tekniske spesifikasjoner, internasjonale standarder eller andre tekniske referanser. Dersom ingen av disse finnes, skal kravspesifikasjonene vise til nasjonale standarder, tekniske godkjenninger eller tekniske spesifikasjoner for prosjektering, beregning og utførelse av bygge- og anleggsarbeidene og bruk av varene. Henvisninger skal følges av uttrykket ”eller tilsvarende”; eller
c) som kombinasjoner av bokstav a og b.

(4) Kravspesifikasjonene kan ikke vise til bestemte fabrikater, prosesser, varemerker, patenter eller typer eller en bestemt opprinnelse eller produksjon som fører til at visse leverandører eller produkter favoriseres eller utelukkes. En slik henvisning er likevel tillatt dersom

a) det er nødvendig ut fra anskaffelsens formål eller
b) det ikke er mulig for oppdragsgiver å beskrive anskaffelsen tilstrekkelig presist og forståelig etter tredje ledd. Henvisningen skal følges av uttrykket ”eller tilsvarende”.

(5) Dersom oppdragsgiver stiller ytelses- eller funksjonskrav etter tredje ledd bokstav a, kan han ikke avvise et tilbud dersom de tilbudte varene, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene oppfyller nasjonale standarder som nevnt i tredje ledd bokstav b første punktum og disse standardene er ment å dekke ytelses- eller funksjonskravene. Leverandøren skal på egnet måte påvise i tilbudet at varene, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene som oppfyller spesifikasjonene, oppfyller ytelses- eller funksjonskravene. En egnet måte kan blant annet være fremleggelse av testrapporter, sertifikater og annen dokumentasjon etter § 11-4.

(6) Oppdragsgiver kan ikke avvise et tilbud med den begrunnelse at de tilbudte varene, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene ikke oppfyller spesifikasjoner som nevnt i tredje ledd bokstav b, dersom leverandøren på egnet måte påviser i tilbudet at de tilbudte løsningene oppfyller kravene i spesifikasjonene. En egnet måte kan blant

annet være fremleggelse av testrapporter, sertifikater og annen dokumentasjon etter § 11-4.

§ 11-2. *Plikt til å ta hensyn til universell utforming i visse anskaffelser*

Kravspesifikasjonene skal ta hensyn til universell utforming når oppdragsgiver skal anskaffe ytelser som skal brukes av personer, enten allmennheten eller ansatte hos oppdragsgiver, med mindre unntak kan begrunnes særskilt. Dette gjelder særlig ved anskaffelser i sektorene bygg og anlegg, transport og informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT), og ved andre anskaffelser innen arbeidsliv, skole og utdanning. Kravspesifikasjonene skal vise til eventuelle bestemmelser i lov eller forskrift som stiller krav til universell utforming, for eksempel for bygninger, transport og IKT.

§ 11-3. *Merkeordninger*

(1) Oppdragsgiver kan kreve en bestemt merkeordning som dokumentasjon for at varene, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene har miljømessige, sosiale eller andre egenskaper som angitt i kravspesifikasjonene, tildelingskriteriene eller kontraktsvilkårene dersom

a) samtlige merkekrav har tilknytning til leveransen og er egnet til å beskrive egenskaper ved varene, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene som oppdragsgiver skal anskaffe,
b) merkekravene er basert på etterprøvbare og ikke-diskriminerende kriterier,
c) merkeordningen er utviklet i en åpen og gjennomsiktig prosedyre hvor alle relevante interessenter kan delta,
d) merkeordningen er tilgjengelig for alle interesserte leverandører, og
e) merkekravene er fastsatt av en tredjepart som leverandøren som søker om merkeordningen, ikke utøver bestemmende innflytelse over.

Oppdragsgiver skal angi hvilke merkekrav varene, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene skal oppfylle, dersom han ikke krever alle kravene i en merkeordning oppfylt.

(2) Oppdragsgiver som krever en bestemt merkeordning, skal også godta

a) andre merkeordninger som bekrefter at varene, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene oppfyller tilsvarende merkekrav, og
b) annen dokumentasjon for at merkekravene er oppfylt, dersom leverandøren ikke har mulighet til å delta i merkeordningen eller en tilsvarende merkeordning innen fristen og dette ikke skyldes leverandøren selv. Annen dokumentasjon kan blant annet være teknisk dokumentasjon fra produsenten.

(3) Dersom en merkeordning bare oppfyller vilkårene i første ledd bokstav b til e, kan oppdragsgiver utforme kravspesifikasjonene ved henvisning til merkekravene som har tilknytning til leveransen og er egnet til å beskrive egenskapene til varene, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene som oppdragsgiver skal anskaffe.

§ 11-4. *Testrapporter, attester og annen dokumentasjon*

(1) Oppdragsgiver kan kreve at leverandørene fremlegger en testrapport fra et samsvarsvurderingsorgan, eller en attest som er utstedt av et slikt organ, som dokumentasjon for at de tilbudte varene, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene oppfyller kravspesifikasjonene, tildelingskriteriene eller kontraktsvilkårene. Med samsvarsvurderingsorgan menes et organ som utøver samsvarsvurderingsvirksomhet, inkludert kalibrering, testing, sertifisering og inspeksjon, og som er akkreditert etter EØS-vareloven § 2.

(2) Dersom oppdragsgiver krever fremlagt attester som er utstedt av et bestemt samsvarsvurderingsorgan, skal han også godta attester fra tilsvarende organer.

(3) Oppdragsgiver skal godta annen passende dokumentasjon, for eksempel teknisk dokumentasjon fra produsenten, dersom leverandøren ikke har tilgang til testrapporter eller attester som nevnt i første ledd, eller ikke har mulighet til å få dem utstedt innen fristen, og dette ikke skyldes leverandøren selv. Dokumentasjonen skal påvise at de tilbudte varene, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene oppfyller kravspesifikasjonene, tildelingskriteriene eller kontraktsvilkårene.

Kapittel 12. Kvalifikasjonskrav og utvelgelse av leverandører

Kvalifikasjonskrav

§ 12-1. *Kvalifikasjonskrav*

(1) Oppdragsgiver kan stille krav til leverandørens kvalifikasjoner. Kravene kan bare gjelde registrering, autorisasjon mv., jf. § 12-2, økonomisk og finansiell kapasitet, jf. § 12-3 og tekniske og faglige kvalifikasjoner, jf. § 12-5. Kravene skal ha tilknytning til og stå i forhold til leveransen.

(2) Oppdragsgiver kan bare kreve attester, erklæringer eller andre typer dokumentasjon som angitt i § 12-2, 12-4, 12-6 eller 12-7 som dokumentasjon for oppfyllelse av kvalifikasjonskrav.

(3) Oppdragsgiver skal angi kvalifikasjonskravene sammen med de tilhørende dokumentasjonskravene i kunngjøringen eller invitasjonen til å bekrefte interesse.

§ 12-2. *Krav til leverandørens registrering, autorisasjon mv.*

(1) Oppdragsgiver kan stille krav om at leverandøren er registrert i et foretaksregister, faglig register eller et handelsregister i den staten leverandøren er etablert.

(2) Ved anskaffelse av tjenester kan oppdragsgiver stille krav om at leverandøren har en bestemt autorisasjon eller er medlem av en bestemt organisasjon, dersom dette er påkrevd i leverandørens hjemland.

§ 12-3. *Krav til leverandørens økonomiske og finansielle kapasitet*

(1) Oppdragsgiver kan bare stille krav som er relevante for å sikre at leverandøren har den økonomiske og finansielle kapasiteten til å utføre kontrakten, inkludert krav

a) om at leverandøren har en årlig minimumsomsetning, inkludert en årlig minimumsomsetning innenfor det området kontrakten gjelder. Kravet skal ikke overstige to ganger den anslåtte verdien av kontrakten. Oppdragsgiver kan likevel stille strengere krav dersom han har en saklig grunn, for eksempel når det foreligger særlig risiko på grunn av anskaffelsens karakter. Begrunnelsen for å stille strengere krav skal angis i anskaffelsesdokumentene;
b) til regnskapets balanse dersom han spesifiserer gjennomsiktige, objektive og ikke-diskriminerende metoder og kriterier for hvordan dette vil bli vurdert, i anskaffelsesdokumentene; og
c) om at leverandøren har relevant ansvarsforsikring.

(2) Dersom oppdragsgiver deler opp en anskaffelse i delkontrakter, gjelder denne bestemmelsen for hver enkelt delkontrakt. Oppdragsgiver kan likevel stille krav til årlig minimumsomsetning for grupper av delkontrakter dersom leverandøren kan bli tildelt flere delkontrakter som skal utføres samtidig.

(3) I en rammeavtale med flere leverandører der tildeling av kontrakt skjer etter gjenåpning av konkurransen, skal krav til årlig minimumsomsetning beregnes på grunnlag av den forventede maksimale verdien av kontraktene som skal utføres samtidig. Dersom denne verdien ikke er kjent, skal kravet beregnes på grunnlag av den anslåtte verdien av hele rammeavtalen.

(4) I en dynamisk innkjøpsordning skal krav til årlig minimumsomsetning beregnes på grunnlag av den forventede maksimale verdien av kontraktene som skal tildeles under ordningen.

§ 12-4. *Dokumentasjon for leverandørens økonomiske og finansielle kapasitet*

(1) Som dokumentasjon for leverandørens økonomiske og finansielle kapasitet kan oppdragsgiver som hovedregel stille krav om at følgende dokumenter fremlegges:

a) bankerklæringer,
b) ansvarsforsikringsbevis,
c) virksomhetens årsregnskap eller utdrag fra disse dersom publisering av årsregnskap er påkrevd i den staten hvor leverandøren er etablert,
d) regnskapets balanse eller
e) en erklæring om virksomhetens totale omsetning, og hvis relevant og tilgjengelig omsetning innenfor det området kontrakten gjelder, for maksimalt de tre siste tilgjengelige regnskapsårene.

(2) Dersom leverandøren har saklig grunn til ikke å fremlegge den dokumentasjonen oppdragsgiver har krevd, kan han dokumentere sin økonomiske og finansielle kapasitet ved å fremlegge ethvert annet dokument som oppdragsgiver anser egnet.

§ 12-5. *Krav til leverandørens tekniske og faglige kvalifikasjoner*

(1) Oppdragsgiver kan bare stille krav som er relevante for å sikre at leverandøren har de tekniske og faglige kvalifikasjonene, inkludert menneskelige og tekniske ressurser og erfaringer, til å utføre kontrakten.

(2) Ved anskaffelser av varer som inkluderer monterings- og installasjonsarbeid, tjenester eller bygge- og anleggsarbeider kan oppdragsgiver vurdere leverandørens faglige kvalifikasjoner på grunnlag av hans ferdigheter, effektivitet, erfaring og pålitelighet til å utføre slike tjenester og arbeider.

(3) Ved inngåelse av innovasjonspartnerskap skal oppdragsgiver særlig stille krav til leverandørens kvalifikasjoner innenfor forskning og utvikling, inkludert utvikling og gjennomføring av innovative løsninger.

§ 12-6. ***Dokumentasjon for leverandørens tekniske og faglige kvalifikasjoner***

(1) Som dokumentasjon for leverandørens tekniske og faglige kvalifikasjoner kan oppdragsgiver bare kreve følgende dokumenter:

a) referanser fra tidligere kontraktsforhold som viser leverandørens erfaring;
b) en oversikt over bygge- og anleggsarbeider som leverandøren har utført i løpet av de siste fem årene, sammen med attester over tilfredsstillende utførelse av de viktigste arbeidene. Oppdragsgiver kan angi at dokumentasjon for relevante bygge- og anleggsarbeider som leverandøren har utført for mer enn fem år siden, vil bli tatt i betraktning dersom det er nødvendig for å sikre tilstrekkelig konkurranse;
c) en oversikt over de viktigste vareleveransene eller tjenestene som leverandøren har utført i løpet av de siste tre årene, sammen med opplysninger om kontraktenes verdi, tidspunkt for levering eller utførelse og navn på mottaker. Oppdragsgiver kan angi at dokumentasjon for relevante leveranser eller tjenester utført for mer enn tre år siden vil bli tatt i betraktning, dersom det er nødvendig for å sikre tiltrekkelig konkurranse;
d) en beskrivelse av teknisk personell eller tekniske enheter, særlig dem som er ansvarlige for kvalitetskontrollen, som leverandøren råder over til å utføre kontrakten;
e) en beskrivelse av tekniske fasiliteter og undersøkelses- og forskningsfasiliteter som leverandøren råder over, og leverandørens kvalitetstiltak;
f) en beskrivelse av styringen av leveringskjeden og sporingssystemene som leverandøren vil benytte til å utføre kontrakten;
g) opplysninger om utdanning og faglige kvalifikasjoner dersom dette ikke skal benyttes som et tildelingskriterium;
h) en beskrivelse av miljøledelsestiltak;
i) en beskrivelse av leverandørens gjennomsnittlige årlige arbeidsstyrke og antallet medarbeidere i ledelsen i løpet av de siste tre årene;
j) en beskrivelse av redskaper, materiell og teknisk utstyr som leverandøren råder over til å utføre kontrakten; og
k) en beskrivelse av hvor stor del av kontrakten som leverandør vurderer å sette bort til underleverandører.

(2) Ved anskaffelse av varer kan oppdragsiver kreve følgende dokumentasjon:

a) prøver, beskrivelser eller fotografier av varene. På oppdragsgivers forespørsel skal leverandøren fremlegge attest for at de er ekte; og

b) attester utstedt av kompetente offisielle organer for kvalitetskontroll som kan bekrefte at varene oppfyller tekniske spesifikasjoner eller standarder.

(3) Ved anskaffelser av varer eller tjenester som er kompliserte, eller som unntaksvis skal benyttes til et spesielt formål, kan oppdragsgiver kontrollere leverandørens produksjonskapasitet eller tekniske kapasitet, og hvor det er nødvendig, leverandørens tilgjengelige undersøkelses- og forskningsfasiliteter og kvalitetskontrolltiltak. Oppdragsgiver kan i stedet overlate kontrollen til et kompetent offentlig organ i den staten leverandøren er etablert.

(4) Dokumentasjonskravene skal stå i forhold til anskaffelsens karakter, omfang, betydning og planlagte bruk.

§ 12-7. *Kvalitetssikringsstandarder og miljøledelsesstandarder*

(1) Oppdragsgiver kan kreve fremlagt sertifikater utstedt av uavhengige organer som dokumentasjon for at leverandøren oppfyller visse kvalitetssikringsstandarder, inkludert krav til universell utforming. Slike kvalitetssikringsstandarder skal være basert på relevante europeiske standardserier som er sertifisert av akkrediterte organer. Oppdragsgiver skal godta tilsvarende sertifikater utstedt av organer i andre EØS-stater.

(2) Oppdragsgiver kan kreve fremlagt sertifikater utstedt av uavhengige organer som dokumentasjon for at leverandøren oppfyller visse miljøledelsessystemer eller -standarder. Oppdragsgiver skal vise til EU-ordningen for miljøstyring og miljørevisjon (EMAS), andre anerkjente miljøledelsessystemer i forordning nr. 1221/2009 artikkel 45 eller andre miljøledelsesstandarder basert på relevante europeiske eller internasjonale standarder fra akkrediterte organer. Oppdragsgiver skal godta tilsvarende sertifikater utstedt av organer i andre EØS-stater.

(3) Oppdragsgiver skal godta annen dokumentasjon for tilsvarende kvalitetssikringstiltak eller miljøledelsestiltak dersom leverandøren ikke har mulighet til å få slike sertifikater innen fristen og dette ikke skyldes leverandøren selv. Dette forutsetter at leverandøren dokumenterer at disse tiltakene tilsvarer de etterspurte kvalitetssikringsstandardene eller miljøledelsessystemene eller -standardene.

§ 12-8. *Krav til leverandørens organisering*

(1) Oppdragsgiver kan ikke avvise en leverandør med den begrunnelse at leverandøren må være enten en fysisk eller juridisk person etter norsk lovgivning, dersom leverandøren har rett til å levere ytelsene etter lovgivningen i den staten han er etablert.

(2) Oppdragsgiver kan kreve at en leverandør som er en juridisk person, oppgir navn på og faglige kvalifikasjoner til personene som skal være ansvarlige for å utføre kontrakten. Opplysningene skal gis i forespørselen om å delta i konkurransen eller tilbudet. Dette gjelder ikke ved anskaffelser av varer som ikke inkluderer tjenester eller monterings- og installasjonsarbeid.

Støtte fra andre virksomheter og deltakelse i fellesskap

§ 12-9. ***Støtte fra andre virksomheter***

(1) En leverandør kan for en bestemt kontrakt støtte seg på kapasiteten til andre virksomheter for å oppfylle krav til økonomisk og finansiell kapasitet, jf. § 12-3, og tekniske og faglige kvalifikasjoner, jf. § 12-5. Dette gjelder uavhengig av den rettslige forbindelsen mellom dem.

(2) Dersom en leverandør støtter seg på kapasiteten til andre virksomheter for å oppfylle krav til utdanning og faglige kvalifikasjoner, jf. § 12-6 første ledd bokstav g, eller krav til relevant faglig erfaring, skal disse virksomhetene utføre tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene som krever slike kvalifikasjoner.

(3) Dersom en leverandør støtter seg på kapasiteten til andre virksomheter, skal han dokumentere at han råder over nødvendige ressurser, for eksempel ved å fremlegge en forpliktelseserklæring fra disse virksomhetene.

(4) Oppdragsgiver skal kontrollere om virksomhetene leverandøren støtter seg på, oppfyller de relevante kvalifikasjonskravene, og om det for øvrig foreligger grunner for avvisning. Oppdragsgiver skal kreve at leverandøren skifter ut virksomheter som ikke oppfyller de relevante kvalifikasjonskravene, eller som er i en situasjon som nevnt i § 18-2 første ledd bokstav b til d eller annet ledd. Oppdragsgiver kan kreve at leverandøren skifter ut virksomheter som er i en situasjon som nevnt i § 18-2 tredje ledd.

(5) Dersom en leverandør støtter seg på kapasiteten til andre virksomheter for å oppfylle krav til økonomisk og finansiell kapasitet, kan oppdragsgiver kreve at de er solidarisk ansvarlige for utførelsen av kontrakten.

(6) Leverandører som deltar i fellesskap, jf. § 12-10, kan støtte seg på kapasiteten til deltakerne i fellesskapet samt andre virksomheter. Ved anskaffelser av varer som inkluderer monterings- og installeringsarbeid, tjenester og bygge- og anleggsarbeider kan oppdragsgiver stille krav om at bestemte kritiske oppgaver utføres av en bestemt deltaker i fellesskapet.

§ 12-10. ***Krav til leverandører som deltar i fellesskap***

(1) Flere leverandører kan delta i konkurransen i fellesskap. Oppdragsgiver kan kreve at slike fellesskap etablerer en bestemt foretaksform bare etter at kontrakt er tildelt, og bare så langt det er nødvendig for å sikre en tilfredsstillende utførelse av kontrakten.

(2) Oppdragsgiver kan stille egne kontraktsvilkår for fellesskap hvis de er objektivt begrunnet og forholdsmessige.

(3) Oppdragsgiver kan presisere hvordan krav til økonomisk og finansiell kapasitet, jf. § 12-3, og tekniske og faglige kvalifikasjoner, jf. § 12-5, vil bli anvendt på fellesskap. Presiseringen skal være objektivt begrunnet og forholdsmessig.

Egenerklæring og offisielle lister over godkjente leverandører

§ 12-11. ***Det europeiske egenerklæringsskjemaet***

(1) Oppdragsgiver skal godta det europeiske egenerklæringsskjemaet som foreløpig dokumentasjon for

a) at leverandøren oppfyller kvalifikasjonskravene, jf. kapittel 12,
b) at det for øvrig ikke foreligger grunner for avvisning, jf. kapittel 18, eller
c) at leverandøren oppfyller eventuelle utvelgelseskriterier, jf. § 12-13.

(2) Leverandørene skal fylle ut egenerklæringen i samsvar med skjema fastsatt av departementet.

(3) Dersom en leverandør støtter seg på kapasiteten til andre virksomheter, skal egenerklæringen også inneholde opplysninger som angitt i første ledd for disse virksomhetene.

(4) Egenerklæringen skal inneholde
a) en formell erklæring fra leverandøren om at de relevante grunnene for avvisning ikke foreligger, og at han oppfyller de relevante kvalifikasjonskravene,
b) relevante opplysninger som oppdragsgiver har etterspurt,
c) opplysninger om hvilken offentlig myndighet eller tredjepart som er ansvarlig for å utarbeide dokumentasjonsbevis, og
d) en formell erklæring om at leverandøren på forespørsel og uten forsinkelse vil kunne levere dokumentasjonsbevisene.

(5) Leverandørene kan gjenbruke egenerklæringen dersom de bekrefter at opplysningene i den fortsatt er riktige.

(6) Oppdragsgiver kan på ethvert tidspunkt i konkurransen be leverandørene levere alle eller deler av dokumentasjonsbevisene dersom det er nødvendig for å sikre at konkurransen gjennomføres på riktig måte.

(7) Oppdragsgiver kan ikke be leverandørene levere dokumentasjonsbevis dersom han allerede har mottatt dem, eller dersom han har mulighet til å innehente de relevante opplysningene kostnadsfritt i en database i en EØS-stat. Dette gjelder bare når egenerklæringen inneholder opplysninger som er nødvendige for å innhente opplysningene, blant annet internettadressen til databasen, identifikasjonsopplysninger og en eventuell samtykkeerklæring.

(8) Før tildeling av kontrakt skal oppdragsgiver be den valgte leverandøren levere oppdaterte dokumentasjonsbevis. Dette gjelder ikke ved tildeling av kontrakter under en rammeavtale med en leverandør, jf. § 21-2, eller med flere leverandører der valget av leverandør foretas uten gjenåpning av konkurransen, jf. § 21-3 første ledd.

(9) Oppdragsgiver kan be leverandørene om å supplere eller forklare dokumentasjonsbevisene, jf. § 17-9.

§ 12-12. *Offisielle lister over godkjente leverandører og sertifisering*

(1) Som alternativ dokumentasjon for oppfyllelse av krav til kvalifikasjoner eller utvelgelse, eller for fravær av avvisningsgrunner, kan leverandørene fremlegge følgende attester:
a) attest for registrering på en offisiell liste over godkjente leverandører utstedt av en kompetent myndighet i den staten leverandøren er etablert, eller
b) attest for sertifisering som godkjent leverandør utstedt av et kompetent sertifiseringsorgan.

Attestene skal angi grunnlaget for at leverandøren er registrert eller sertifisert, og eventuelt hvilken klassifisering listen gir leverandøren.

(2) Leverandøren anses å ha dokumentert oppfyllelse av relevante krav til kvalifikasjoner eller utvelgelse, eller fravær av relevante avvisningsgrunner, dersom han har fremlagt attester som nevnt i første ledd. Dersom oppdragsgiver likevel bestrider at krav til kvalifikasjoner eller utvelgelse er oppfylt, eller at det ikke foreligger avvisningsgrunner, skal han gi en begrunnelse.

(3) Oppdragsgiver kan kreve at leverandørene fremlegger en tilleggsattest for oppfyllelse av sine forpliktelser til å betale skatter, avgifter og trygdeavgifter.

Utvelgelse av leverandører

§ 12-13. *Utvelgelse av leverandører*

(1) Ved begrenset anbudskonkurranse, konkurranse med forhandling etter forutgående kunngjøring og konkurransepreget dialog kan oppdragsgiver fastsette en nedre, eventuelt også øvre, grense for antallet leverandører som skal velges ut til å gi tilbud.

(2) Oppdragsgiver skal angi den nedre og øvre grensen i kunngjøringen eller invitasjonen til å bekrefte interesse, sammen med de objektive og ikke-diskriminerende kriterier eller regler for utvelgelsen av eventuelt overtallige kvalifiserte leverandører.

(3) Oppdragsgiver skal velge ut et antall deltakere som er tilstrekkelig til å sikre reell konkurranse, men likevel ikke færre enn fem ved begrenset anbudskonkurranse eller færre enn tre ved konkurranse med forhandling og konkurransepreget dialog. Oppdragsgiver kan velge ut færre leverandører enn oppgitt i kunngjøringen eller invitasjonen dersom det ikke foreligger et tilstrekkelig antall leverandører som oppfyller kvalifikasjonskravene, og som for øvrig ikke avvises.

(4) Oppdragsgiver skal snarest mulig gi leverandører som ikke blir valgt ut, en skriftlig meddelelse om utvelgelsen. Meddelelsen skal inneholde en kort begrunnelse.

Kapittel 13. Tildelingskriterier

§ 13-1. *Tildelingskriterier*

(1) Oppdragsgiver skal velge tilbud på grunnlag av

a) laveste pris,
b) laveste kostnad eller
c) beste forhold mellom pris og kvalitet.

(2) Ved valg av tilbud på grunnlag av laveste kostnad skal oppdragsgiver basere valget på en kostnadseffektivitetsberegning, for eksempel en beregning av livssykluskostnader etter § 13-2.

(3) Ved valg av tilbud på grunnlag av beste forhold mellom pris og kvalitet skal oppdragsgiver fastsette tildelingskriterier som har tilknytning til leveransen. Tildelingskriteriene har tilknytning til leveransen når de relaterer seg til varene, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene som kontrakten gjelder. Dette omfatter alle sider av og trinn i deres livssyklus, inkludert faktorer som inngår i

produksjonsprosessen, leveringen av eller handelen med dem eller en annen prosess i livssyklusen. Dette gjelder også når slike faktorer ikke påvirker deres egenskaper.

(4) Tildelingskriterier som nevnt i tredje ledd kan gjelde kvalitative, miljømessige og sosiale sider ved tilbudene, i tillegg til enten pris eller kostnad. Slike kriterier kan for eksempel være

a) kvalitet, inkludert tekniske, estetiske og funksjonelle egenskaper, tilgjengelighet, universell utforming og miljømessige, sosiale og innovative egenskaper,
b) den tilbudte bemanningens organisering, kvalifikasjoner og erfaringer, forutsatt at kvaliteten på bemanningen er av stor betydning for uførelsen av kontrakten, og
c) kundeservice, teknisk bistand og leveringsbetingelser, for eksempel leveringsmåte og tid for levering eller ferdigstillelse.

(5) Tildelingskriteriene kan ikke være så skjønnspregete at de gir oppdragsgiver ubegrenset valgfrihet.

(6) Oppdragsgiver kan fastsette en fast pris eller kostnad, og velge tilbud på grunnlag av bare kvalitative, miljømessige eller sosiale tildelingskriterier.

(7) Ved valg av tilbud på grunnlag av beste forhold mellom pris og kvalitet skal oppdragsgiver angi tildelingskriterienes relative vekt. Oppdragsgiver kan angi vekten innenfor et område med et passende maksimalt utslag. Dersom det av objektive grunner ikke er mulig å vekte tildelingskriteriene, skal oppdragsgiver angi dem i prioritert rekkefølge.

(8) Oppdragsgiver skal angi krav til dokumentasjon for hvert tildelingskriterium. Kravene til dokumentasjon skal sørge for at oppdragsgiver effektivt kan kontrollere hvor godt tilbudene oppfyller tildelingskriteriene.

(9) Ved konkurransepreget dialog og inngåelse av innovasjonspartnerskap kan oppdragsgiver velge tilbud bare på grunnlag av beste forhold mellom pris og kvalitet.

§ 13-2. *Beregning av livssykluskostnader*

(1) Hvis oppdragsgiver skal beregne livssykluskostnadene ved varene, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene, skal han angi i anskaffelsesdokumentene hvilke opplysninger leverandørene skal gi, og hvilken beregningsmetode han skal bruke.

(2) I beregningen av livssykluskostnadenene skal alle eller noen av følgende kostnader inngå så langt de er relevante:

a) kostnader som oppdragsgiver eller andre brukere dekker, for eksempel
    1. kostnader knyttet til anskaffelsen,
    2. driftskostnader, for eksempel forbruk av energi og andre ressurser,
    3. vedlikeholdskostnader og
    4. kostnader ved livssyklusens slutt, for eksempel innsamlings- og gjenvinningskostnader, og
b) kostnader som skyldes miljøbelastninger knyttet til varene, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene gjennom livssyklusen, inkludert kostnader ved utslipp av klimagasser og andre forurensende utslipp og andre

klimatiltakskostnader. Dette gjelder bare hvis verdien kan tallfestes og etterprøves.

(3) Metoden for å beregne kostnader som nevnt i første ledd bokstav b skal være

a) basert på objektivt etterprøvbare og ikke-diskriminerende kriterier,
b) tilgjengelig for alle interesserte parter og
c) basert på opplysninger som leverandørene skal kunne fremskaffe med rimelig innsats.

(4) Oppdragsgiver skal bruke felles metoder for beregning av livssykluskostnader som angitt i vedlegg 4 når det er relevant. Departementet kan endre vedlegget.

Kapittel 14. Oppdeling av anskaffelser og bruk av underleverandører

§ 14-1. *Oppdeling av anskaffelser*

(1) Oppdragsgiver kan velge å dele opp en anskaffelse i delkontrakter. Oppdragsgiver bestemmer selv størrelsen på og innholdet i delkontraktene.

(2) Dersom oppdragsgiver ikke deler opp en anskaffelse i delkontrakter, skal han gi en kort begrunnelse for dette i konkurransegrunnlaget eller anskaffelsesprotokollen. Begrunnelsen kan ikke overprøves.

(3) Dersom oppdragsgiver deler opp en anskaffelse i delkontrakter, skal han angi om leverandørene kan gi tilbud på en, flere eller alle delkontrakter i kunngjøringen eller invitasjonen til å bekrefte interesse.

(4) Oppdragsgiver kan begrense antallet delkontrakter som han kan tildele en leverandør. Dette gjelder også når leverandørene kan gi tilbud på flere eller alle delkontraktene. Oppdragsgiver skal angi det maksimale antallet delkontrakter som han kan tildele en leverandør, i kunngjøringen eller invitasjonen til å bekrefte interesse. Oppdragsgiver skal fastsette objektive og ikke-diskriminerende kriterier i anskaffelsesdokumentene for vurderingen av hvilke delkontrakter som skal tildeles hvilke leverandører, dersom evalueringen av tilbudene etter tildelingskriteriene ellers ville ført til at en leverandør ville fått tildelt flere enn det maksimale antallet delkontrakter.

(5) Dersom oppdragsgiver har tillatt leverandørene å gi tilbud på flere delkontrakter, kan han likevel tildele en samlet kontrakt til en leverandør. Dette gjelder selv om leverandøren ikke har levert det beste tilbudet for hver delkontrakt, når det samlede tilbudet fra denne leverandøren totalt sett oppfyller tildelingskriteriene bedre. Dersom oppdragsgiver vil forbeholde seg retten til å gjøre dette, skal han angi dette i kunngjøringen eller invitasjonen til å bekrefte interesse. Han skal også angi hvilke delkontrakter som kan slås sammen i en samlet kontrakt.

§ 14-2. *Bruk av underleverandører*

(1) Oppdragsgiver kan kreve at leverandøren angir i tilbudet hvilke deler av kontrakten han planlegger at underleverandører skal utføre, og hvilke

underleverandører han planlegger å bruke. Bruk av underleverandører har ikke betydning for leverandørens kontraktsansvar overfor oppdragsgiver.

(2) Ved anskaffelser av varer som inkluderer monterings- og installasjonsarbeid, tjenester og bygge- og anleggsarbeider, kan oppdragsgiver stille krav om at bestemte kritiske oppgaver utføres av leverandøren selv.

(3) Oppdragsgiver kan fastsette i kontrakten at leverandøren skal gi kontaktopplysninger til og opplysninger om hvem som har signaturrett for underleverandørene, før kontraktsoppstart. Oppdragsgiver kan også stille krav om å bli informert om endringer i slike opplysninger under kontraktens løpetid, inkludert opplysninger om nye underleverandører.

(4) Ved anskaffelser av tjenester som skal leveres på steder som er under oppdragsgivers direkte tilsyn, og bygge- og anleggsarbeider, skal oppdragsgiver kreve opplysninger som nevnt i tredje ledd for underleverandører som har kontrakt direkte med leverandøren, og som skal delta i utførelsen av tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene.

Kapittel 15. Kommunikasjon

§ 15-1. *Krav om bruk av elektronisk kommunikasjon*

(1) All kommunikasjon og informasjonsutveksling mellom oppdragsgiver og leverandørene skal skje ved bruk av elektroniske kommunikasjonsmidler etter reglene i dette kapittelet.

(2) Muntlig kommunikasjon kan likevel brukes, unntatt i forbindelse med utveksling av konkurransegrunnlaget, forespørsler om å delta i konkurransen, bekreftelser av interesse og tilbud. Muntlig kommunikasjon skal dokumenteres i tilstrekkelig grad, for eksempel i form av skriftlig referat eller sammendrag av hovedelementene i kommunikasjonen eller lydopptak. Oppdragsgiver skal tilpasse omfanget av dokumentasjonen til den betydning innholdet i den muntlige kommunikasjonen kan ha for forståelsen av anskaffelsesdokumentene.

§ 15-2. *Generelle krav til verktøy og løsninger som brukes til elektronisk kommunikasjon*

(1) Verktøy og løsninger som brukes til elektronisk kommunikasjon, skal være ikke-diskriminerende og alminnelig tilgjengelige og ikke begrense leverandørenes mulighet for å delta i konkurransen. De skal også kunne fungere sammen med alminnelig brukte IKT-produkter.

(2) Spesifikasjoner og andre opplysninger som er nødvendige for å kunne levere forespørsler om å delta i konkurransen eller tilbud elektronisk, inkludert opplysninger om kryptering og tidsstempling, skal være tilgjengelige for alle leverandører.

(3) Oppdragsgiver kan kreve bruk av bestemte verktøy og løsninger som ikke er alminnelig tilgjengelige, dersom de er nødvendige for å utveksle relevante dokumenter. Oppdragsgiver skal i så fall tilby alternative tilgangsmuligheter eller oppfyllelsesmåter. Oppdragsgiver anses å ha tilbudt tilfredsstillende alternative tilgangsmuligheter eller oppfyllelsesmåter dersom han

a) gir gratis, direkte og ubegrenset elektronisk tilgang til de aktuelle verktøy og løsninger fra kunngjøringstidspunktet eller den dagen oppdragsgiver sender invitasjon til å bekrefte interesse. Oppdragsgiver skal angi internettadressen hvor verktøyene og løsningene er tilgjengelige, i kunngjøringen eller invitasjonen;
b) gir leverandørene mulighet til å delta i konkurransen ved bruk av midlertidige passord eller andre midlertidige adgangstegn som han gratis stiller til disposisjon for leverandørene. Oppdragsgiver er likevel ikke forpliktet til å gi slik tilgang hvis en leverandør selv er skyld i at han ikke får tilgang; eller
c) tilbyr en alternativ kanal eller oppfyllelsesmåte for å gi tilbud elektronisk, for eksempel postforsendelse med en elektronisk versjon av tilbudet vedlagt på en fysisk informasjonsbærer.

§ 15-3. ***Krav til mottak og oppbevaring av forespørsler om å delta i konkurransen og tilbud mv.***

(1) Oppdragsgiver skal sikre at forespørsler om å delta i konkurransen og tilbud holdes fortrolig, og at innholdet beskyttes mot endringer og uautorisert innsyn under overføring og lagring.

(2) Ingen skal ha tilgang til innholdet i forespørslene om å delta i konkurransen eller tilbudene før fristen for mottak har løpt ut. Bare autoriserte personer skal kunne fastsette eller endre datoene for åpning av forespørslene eller tilbudene.

(3) Bare autoriserte personer skal ha tilgang til de mottatte opplysningene.

(4) Tidspunktet for mottak og åpning av forespørsler om delta i konkurransen og tilbud skal kunne fastslås nøyaktig.

(5) Oppdragsgiver skal i tilfredsstillende grad sikre at overtredelse eller forsøk på overtredelse av denne bestemmelsen klart kan spores.

§ 15-4. ***Unntak fra kravet om bruk av elektronisk kommunikasjon***

(1) Oppdragsgiver er ikke forpliktet til å kreve bruk av elektroniske kommunikasjonsmidler til levering av tilbud dersom han ikke kan tilby alternative tilgangsmuligheter eller oppfyllelsesmåter som nevnt i § 15-2 tredje ledd og

a) anskaffelsens art innebærer at bruk av elektroniske kommunikasjonsmidler ville kreve særlige verktøy, løsninger eller filformater som ikke er alminnelig tilgjengelige eller ikke kan behandles av alminnelig tilgjengelig programvare,
b) de filformater som ville vært egnet for utforming av tilbudene, ikke kan behandles av åpen eller alminnelig tilgjengelig programvare, eller er omfattet av en lisensordning og ikke kan lastes ned av oppdragsgiver eller gjøres tilgjengelig over internett eller på annen lett tilgjengelig måte, eller
c) opplysningene som skal utveksles, forventes å være av en slik art eller et slikt format at bruk av elektronisk kommunikasjonsmidler ville kreve særlig kontorutstyr som ikke er alminnelig tilgjengelig for oppdragsgiver.

(2) Oppdragsgiver er heller ikke forpliktet til å kreve bruk av elektroniske kommunikasjonsmidler til levering av fysiske modeller eller skalamodeller som ikke kan leveres ved hjelp av elektroniske kommunikasjonsmidler.

(3) Oppdragsgiver kan ikke tillate bruk av elektroniske kommunikasjonsmidler til levering av tilbud hvis det er nødvendig å bruke andre kommunikasjonsmidler

a) som følge av sikkerhetsbrudd i den elektroniske kommunikasjonsløsningen eller
b) fordi sensitive opplysninger ikke kan beskyttes på tilfredsstillende måte ved bruk av elektroniske verktøy og løsninger som er alminnelig tilgjengelig for leverandørene, eller som kan gjøres tilgjengelig på alternativ måte som nevnt i § 15-2 tredje ledd.

(4) Dersom oppdragsgiver ikke krever bruk av elektroniske kommunikasjonsmidler, skal tilbud leveres med ordinær postgang eller på andre egnede forsendelsesmåter, eventuelt kombinert med elektroniske hjelpemidler.

§ 15-5. *Bruk av elektroniske signaturer mv.*

(1) Oppdragsgiver kan ikke kreve at leverandørene skal bruke elektronisk signatur eller elektroniske identifikasjonsbevis for å få tilgang til konkurransegrunnlaget eller for å melde interesse.

(2) Oppdragsgiver kan kreve at leverandørene ved levering av forespørsler om å delta i konkurransen og tilbud bruker løsninger som gir tilfredsstillende sikkerhet for at han kan sannsynliggjøre hvilken leverandør som har levert den enkelte forespørsel og det enkelte tilbud, og knytte avsenderen til innholdet. Oppdragsgiver kan kreve bruk av

a) elektronisk signatur,
b) elektronisk segl eller
c) elektronisk identitetsbevis eller midlertidige adgangstegn dersom det benyttes tredjeparts innsendingsløsninger som støtter dette og kan knytte avsenderen til innholdet i forespørselen eller tilbudet.

(3) Oppdragsgiver skal i konkurransegrunnlaget angi kravene til sikkerhetsnivå for elektronisk signatur, elektronisk segl, elektronisk identitetsbevis og øvrige sikkerhetstiltak ved bruk av elektroniske kommunikasjonsmidler. Sikkerhetsnivået skal ikke være høyere enn det som er nødvendig av hensyn til relevante risikofaktorer.

(4) Når oppdragsgiver krever bruk av elektronisk signatur, skal han godta avanserte elektroniske signaturer som er understøttet av et kvalifisert sertifikat som er utstedt av et organ som er oppført på en liste over registrerte sertifikatutstedere i henhold til EU-kommisjonens beslutning 2009/767/EF.

(5) Oppdragsgiver kan etter en risikovurdering kreve bruk av avansert elektronisk signatur. Når oppdragsgiver krever bruk av slik signatur eller elektronisk segl, skal kravene til formater for signatur eller segl være basert på formater som er fastsatt i EU-kommisjonens beslutning 2011/130/EU. Oppdragsgiver skal iverksette tiltak som er nødvendige for å kunne behandle formatene teknisk. Oppdragsgiver kan velge å akseptere andre formater for signatur og segl som han er i stand til å validere på grunnlag av opplysninger i signaturen, seglet eller tilknyttet informasjon.

(6) Departementet kan fastsette nærmere regler om bruk av elektronisk signatur, elektronisk segl, elektroniske identitetsbevis, tredjeparts innsendingsløsninger og øvrige sikkerhetstiltak ved bruk av elektroniske kommunikasjonsmidler.

Kapittel 16. Kunngjøring

§ 16-1. *Fremgangsmåten ved kunngjøringer*

(1) Oppdragsgiver skal utarbeide kunngjøringer i Doffin i samsvar med skjemaer fastsatt av departementet.

(2) Oppdragsgiver skal utarbeide kunngjøringer på norsk og minst et av de offisielle EU-språkene. Oppdragsgiver kan benytte oversettingstjenesten til operatøren av Doffin.

(3) Operatøren av Doffin kan avvise kunngjøringer som ikke er i samsvar med reglene i kapittel 16 eller kapittel 10 eller de fastsatte kunngjøringsskjemaene.

(4) Operatøren av Doffin skal videresende kunngjøringene på det eller de offisielle EU-språk til TED-databasen. Det er bare kunngjøringene på disse EU-språkene som er autentiske.

(5) Oppdragsgiver skal kunne dokumentere datoen for utsendelse av kunngjøringer. TED-databasen, gjennom Doffin, skal bekrefte mottak av kunngjøringer og dato for publisering.

(6) Kunngjøringer eller opplysninger i dem skal ikke publiseres i Doffin eller på annen måte gjøres kjent nasjonalt før den dagen de publiseres i TED-databasen, med mindre TED-databasen ikke har publisert innen 48 timer etter at oppdragsgiver har mottatt bekreftelse på mottak av kunngjøringen. Nasjonal offentliggjøring skal ikke inneholde andre opplysninger enn dem som blir publisert i TED-databasen eller på en kjøperprofil.

§ 16-2. *Veiledende kunngjøring*

(1) Oppdragsgiver kan gjøre sine planlagte anskaffelser kjent ved å publisere en veiledende kunngjøring i Doffin. Kunngjøringen skal blant annet inneholde en kort beskrivelse av anskaffelsene med angivelse av hvilke ytelser som skal anskaffes, og omfanget av dem.

(2) Oppdragsgiver kan i stedet for å publisere den veiledende kunngjøringen i Doffin publisere den på sin kjøperprofil, jf. § 16-3.

§ 16-3. *Kunngjøring på kjøperprofil*

(1) Oppdragsgiver kan opprette en kjøperprofil på sine internettsider som kan inneholde opplysninger om oppdragsgivers anskaffelser, inkludert opplysninger om

a) oppdragsgiver og kontaktopplysninger,
b) pågående konkurranser,
c) planlagte anskaffelser,
d) inngåtte kontrakter og
e) avlyste konkurranser.

(2) Når oppdragsgiver bruker sin kjøperprofil til å publisere veiledende kunngjøringer, jf. § 16-2 annet ledd, skal han publisere en kunngjøring av bruk av kjøperprofil i Doffin. Oppdragsgiver kan ikke publisere veiledende kunngjøringer på sin kjøperprofil før den dagen kunngjøringen av bruk av kjøperprofil sendes til TED-databasen. Oppdragsgiver skal angi datoen for oversendelse av kunngjøringen til TED-databasen på kjøperprofilen.

§ 16-4. *Kunngjøring av konkurranse*

(1) Oppdragsgiver som skal inngå en kontrakt, en rammeavtale eller et innovasjonspartnerskap ved åpen anbudskonkurranse, begrenset anbudskonkurranse, konkurranse med forhandling etter forutgående kunngjøring eller konkurransepreget dialog eller innføre en dynamisk innkjøpsordning, skal kunngjøre konkurransen i en alminnelig kunngjøring i Doffin.

(2) Ved begrenset anbudskonkurranse og konkurranse med forhandling etter forutgående kunngjøring kan ikke-statlige oppdragsgivere i stedet kunngjøre konkurransen i en forhåndskunngjøring i Doffin. En forhåndskunngjøring er en veiledende kunngjøring som

a) angir presist hvilke varer, tjenester eller bygge- og anleggsarbeider kontraktene omfatter,
b) angir at kontraktene vil bli inngått uten annen kunngjøring av konkurransen, og at interesserte leverandører inviteres til å melde sin interesse, og
c) er sendt til publisering tidligst 12 måneder og senest 35 dager før den dagen oppdragsgiver inviterer leverandørene til å bekrefte sin interesse.

Oppdragsgiver kan ikke publisere en forhåndskunngjøring på en kjøperprofil i stedet for i Doffin.

§ 16-5. *Intensjonskunngjøring*

Oppdragsgiver som mener å ha hjemmel til å inngå en kontrakt uten å kunngjøre konkurransen i samsvar med § 16-4, kan etter at valg av leverandør er besluttet, kunngjøre i Doffin at kontrakt vil bli inngått.

§ 16-6. *Kunngjøring av kontraktsinngåelse*

(1) Oppdragsgiver som har inngått en kontrakt eller en rammeavtale, skal kunngjøre kontraktsinngåelsen i Doffin snarest og senest 30 dager etter at kontrakten eller rammeavtalen ble inngått.

(2) Oppdragsgiver har ikke plikt til å kunngjøre inngåelse av kontrakter under rammeavtaler.

(3) Oppdragsgiver som har inngått en kontrakt under en dynamisk innkjøpsordning, skal kunngjøre kontraktsinngåelsen senest 30 dager etter at kontrakten ble inngått. Oppdragsgiver kan i stedet velge å kunngjøre kontraktsinngåelser samlet hvert kvartal. I så fall skal oppdragsgiver kunngjøre kontraktsinngåelsene senest 30 dager etter utløpet av det kvartal kontraktene ble inngått.

(4) Dersom oppdragsgiver har kunngjort konkurransen ved en forhåndskunngjøring og ikke vil inngå flere kontrakter i tidsrommet som forhåndskunngjøringen dekker, skal oppdragsgiver angi dette i kunngjøringen av kontraktsinngåelsen.

(5) Oppdragsgiver kan unnta visse opplysninger fra publisering dersom publisering vil

a) hindre håndhevelse av regler eller på annen måte være i strid med offentlige interesser,
b) skade bestemte offentlige eller private virksomheters legitime økonomiske interesser eller
c) skade konkurransen mellom leverandørene.

Kapittel 17. Gjennomføring av konkurransen

Fremgangsmåte og invitasjoner

§ 17-1. *Fremgangsmåte ved valg av leverandør*

(1) Oppdragsgiver skal velge tilbud på grunnlag av tildelingskriterier fastsatt etter reglene i § 13-1. Før oppdragsgiver tildeler kontrakt, skal han kontrollere

a) om leverandørene oppfyller kvalifikasjonskravene, jf. kapittel 12,
b) om det for øvrig foreligger grunner til avvisning, jf. kapittel 18, og
c) om leverandørene oppfyller eventuelle utvelgelseskriterier, jf. § 12-13.

(2) Ved åpen anbudskonkurranse kan oppdragsgiver velge å evaluere tilbudene før han kontrollerer om leverandøren oppfyller kvalifikasjonskravene, eller om det for øvrig foreligger grunner til avvisning.

§ 17-2. *Invitasjon til å gi tilbud eller bekrefte interesse*

(1) Ved begrenset anbudskonkurranse, konkurranse med forhandling etter forutgående kunngjøring og konkurransepreget dialog skal oppdragsgiver skriftlig og samtidig invitere leverandørene til å gi tilbud eller delta i dialogen.

(2) Dersom oppdragsgiver har kunngjort konkurransen i en forhåndskunngjøring, jf. § 16-4 annet ledd, skal han samtidig og skriftlig invitere leverandørene som har meldt sin interesse, til å bekrefte interessen.

(3) Oppdragsgiver skal angi internettadressen hvor anskaffelsesdokumentene er tilgjengelig, i invitasjonen. Dersom oppdragsgiver ikke har gitt gratis, direkte og ubegrenset tilgang til anskaffelsesdokumentene av grunner som nevnt i § 15-4, og dokumentene ikke er gjort tilgjengelig på annen måte, skal han oversende dem sammen med invitasjonen. Invitasjonen skal i tillegg inneholde opplysninger som angitt i vedlegg 5.

Tilbudet

§ 17-3. *Tilbudets utforming*

[FU har foreslått endringer i tilsvarende bestemmelse i del II.]

§ 17-4. ***Avvik***
[FU har foreslått å oppheve tilsvarende bestemmelse i del II.]

§ 17-5. ***Alternative tilbud***

(1) Oppdragsgiver kan tillate eller kreve alternative tilbud. I så fall skal han angi dette i kunngjøringen eller invitasjonen til å bekrefte interesse. Alternative tilbud skal ha tilknytning til leveransen.

(2) Oppdragsgiver kan fastsette at leverandørene kan gi alternative tilbud bare når de også gir tilbud som er i samsvar med løsningen som er beskrevet i anskaffelsesdokumentene.

(3) Oppdragsgiver skal angi hvilke absolutte krav de alternative tilbudene skal oppfylle, og eventuelle særlige krav som gjelder for utformingen av alternative tilbud, i kunngjøringen eller invitasjonen til å bekrefte interesse.

(4) Dersom oppdragsgiver tillater eller krever alternative tilbud, skal han sikre at tildelingskriteriene kan anvendes ved evalueringen av både alternative tilbud og tilbud som er i samsvar med løsningen som er beskrevet i anskaffelsesdokumentene.

§ 17-6. ***Tilbakekall og endring av tilbud***
[FU har foreslått å oppheve tilsvarende bestemmelse i del II.]

§ 17-7. ***Registrering av innkomne tilbud***
[FU har foreslått å oppheve tilsvarende bestemmelse i del II.]

§ 17-8. ***Tilbudsåpning***
[FU har foreslått å oppheve tilsvarende bestemmelse i del II.]

§ 17-9. ***Ettersending av opplysninger og dokumentasjon***

Oppdragsgiver kan skriftlig be leverandørene ettersende, supplere, klargjøre eller utfylle mottatte opplysninger og dokumentasjon innen en kort tilleggsfrist dersom opplysningene eller dokumentasjonen inneholder eller synes å inneholde feil eller mangler, eller dersom bestemte dokumenter mangler.

Gjennomføring av ulike anskaffelsesprosedyrer

§ 17-10. ***Gjennomføring av åpen anbudskonkurranse***

(1) I en åpen anbudskonkurranse kan alle interesserte leverandører gi tilbud. Oppdragsgiver skal evaluere samtlige tilbud han ikke avviser.

(2) Det er ikke tillatt å endre tilbudene eller forsøke å endre tilbudene gjennom forhandlinger.

§ 17-11. ***Gjennomføring av begrenset anbudskonkurranse***

(1) I en begrenset anbudskonkurranse kan alle interesserte leverandører levere forespørsel om å delta i konkurransen. Bare de leverandørene som blir invitert av oppdragsgiver, kan gi tilbud.

(2) Det er ikke tillatt å endre tilbudene eller forsøke å endre tilbudene gjennom forhandlinger.

§ 17-12. ***Gjennomføring av konkurranse med forhandling etter forutgående kunngjøring***

(1) I en konkurranse med forhandling etter forutgående kunngjøring kan alle interesserte leverandører levere forespørsel om å delta i konkurransen. Bare de leverandørene som blir invitert av oppdragsgiver, kan gi tilbud.

(2) Oppdragsgiver skal forhandle med alle leverandørene om det første tilbudet og alle etterfølgende tilbud. Forhandlingene kan gjelde alle sider ved tilbudet og anskaffelsesdokumentene, unntatt tildelingskriteriene og absolutte krav.

(3) Endringer i konkurransegrunnlaget skal umiddelbart sendes til alle gjenværende leverandører. I etterkant av slike endringer skal oppdragsgiver gi leverandørene tilstrekkelig tid til eventuelt å gi reviderte tilbud.

(4) Oppdragsgiver skal avslutte forhandlingene ved å sette en felles frist for mottak av endelige tilbud fra de gjenværende leverandørene. Det er ikke tillatt å forhandle om de endelige tilbudene.

(5) Oppdragsgiver kan tildele kontrakt uten å gjennomføre forhandlinger dersom han har forbeholdt seg denne retten i kunngjøringen eller invitasjonen til å bekrefte interesse. Dette gjelder ikke ved inngåelse av innovasjonspartnerskap.

§ 17-13. ***Gjennomføring av konkurransepreget dialog***

(1) I en konkurransepreget dialog kan alle interesserte leverandører levere forespørsel om å delta i konkurransen. Bare de leverandørene som blir invitert av oppdragsgiver, kan delta i dialogen.

(2) Oppdragsgiver skal innlede dialog med alle leverandørene. Formålet med dialogen skal være å identifisere og definere hvordan oppdragsgivers behov best kan oppfylles. Oppdragsgiver kan drøfte alle sider ved anskaffelsen med leverandørene i dialogen.

(3) Oppdragsgiver kan tilby premier eller betaling til leverandørene som deltar i dialogen.

§ 17-14. ***Avslutning av konkurransepreget dialog***

(1) Når oppdragsgiver har funnet løsningene som kan oppfylle hans behov, skal han avslutte dialogen. Oppdragsgiver skal invitere de gjenværende leverandørene i dialogen til å gi endelige tilbud basert på løsningene de har fremlagt og presisert i dialogen. De endelige tilbudene skal innholde alle elementer som er obligatoriske og nødvendige for å gjennomføre løsningene.

(2) På forespørsel fra oppdragsgiver kan leverandørene avklare, presisere og optimere tilbudene. Avklaringer kan ikke innebære endringer i grunnleggende sider ved tilbudene eller anskaffelsesdokumentene, inkludert behovene og kravene

oppdragsgiver har fastsatt, dersom det er sannsynlig at slike endringer fører til konkurransevridning eller forskjellsbehandling.

(3) Oppdragsgiver kan ferdigforhandle kontraktsvilkårene med den valgte leverandøren for å få bekreftet finansielle forpliktelser eller andre vilkår i tilbudet. Forhandlingene kan ikke føre til endringer i grunnleggende sider ved tilbudet eller anskaffelsesdokumentene, inkludert behovene og kravene oppdragsgiver har fastsatt, dersom det er sannsynlig at slike endringer fører til konkurransevridning eller forskjellsbehandling.

§ 17-15. *Forhandlinger og dialog*

(1) Oppdragsgiver skal behandle leverandørene likt i forhandlingene eller dialogen. Oppdragsgiver kan ikke på en diskriminerende måte gi opplysninger som kan gi noen leverandører en fordel fremfor andre.

(2) Under forhandlingene eller dialogen skal oppdragsgiver ikke uten samtykke gi øvrige leverandører tilgang til løsninger eller andre fortrolige opplysninger som en leverandør har gitt. Et samtykke skal gjelde de bestemte opplysningene som oppdragsgiver planlegger å gi tilgang til.

(3) På forespørsel fra en berørt leverandør skal oppdragsgiver snarest mulig, og senest 15 dager etter mottak av forespørselen, gi leverandøren en skriftlig meddelelse om gjennomføringen av og status på forhandlingene eller dialogen.

§ 17-16. *Reduksjon av antallet tilbud eller løsninger*

(1) I en konkurranse med forhandling etter forutgående kunngjøring eller konkurransepreget dialog kan oppdragsgiver beslutte at forhandlingene eller dialogen skal skje i flere faser for å redusere antallet tilbud eller løsninger. Slike reduksjoner skal foretas på grunnlag av tildelingskriteriene.

(2) Oppdragsgiver skal angi om han forbeholder seg retten til å redusere antallet tilbud eller løsninger, i kunngjøringen eller invitasjonen til å bekrefte interesse.

(3) I den siste fasen av forhandlingene eller dialogen skal antallet tilbud eller løsninger være tilstrekkelig til å sikre reell konkurranse. Dette gjelder bare i den utstrekning det foreligger tilstrekkelig mange gjenværende tilbud eller løsninger.

(4) I en konkurranse med forhandling etter forutgående kunngjøring kan oppdragsgiver redusere antallet tilbud eller løsninger første gang i forkant av forhandlingene. Dette gjelder ikke ved inngåelse av innovasjonspartnerskap.

(5) Oppdragsgiver skal snarest mulig gi leverandørene som har fått sitt tilbud forkastet, en skriftlig meddelelse om dette. Meddelelsen skal inneholde en kort begrunnelse.

Kapittel 18. Avvisning

Avvisning på grunn av formalfeil

§ 18-1. *Avvisning på grunn av formalfeil*

(1) Oppdragsgiver skal avvise et tilbud

a) som ikke er mottatt innen tilbudsfristen, eller
b) som ikke er levert elektronisk, unntatt når oppdragsgiver har gjort unntak fra kravet om bruk av elektroniske kommunikasjonsmidler etter § 15-4.

(2) Oppdragsgiver kan avvise en leverandør eller et tilbud
a) når forespørselen om å delta i konkurransen ikke er mottatt innen fristen, eller
b) når forespørselen om å delta i konkurransen eller tilbudet ikke oppfyller kravene til utforming.

Avvisning på grunn av forhold ved leverandøren

§ 18-2. ***Avvisning på grunn av forhold ved leverandøren***

(1) Oppdragsgiver skal avvise en leverandør
a) som ikke oppfyller kvalifikasjonskravene,
b) når oppdragsgiver er kjent med at leverandøren ikke har oppfylt sine forpliktelser til å betale skatter, avgifter og trygdeavgifter i den stat han er etablert, eller i Norge, og dette er slått fast ved rettskraftig dom eller endelig forvaltningsvedtak,
c) når det foreligger inhabilitet som oppdragsgiver ikke kan avhjelpe med mindre inngripende tiltak, eller
d) som har oppnådd en urimelig konkurransefordel ved å delta i forberedelsen av konkurransen, jf. § 7-2. Før leverandøren avvises, skal oppdragsgiver gi ham mulighet til å sannsynliggjøre at deltakelsen i forberedelsen ikke vil medføre konkurransevridning.

(2) Oppdragsgiver skal også avvise en leverandør når han er kjent med at leverandøren er rettskraftig dømt eller har vedtatt et forelegg for følgende straffbare forhold:
a) deltakelse i en kriminell organisasjon,
b) korrupsjon,
c) bedrageri,
d) terrorhandlinger eller straffbare handlinger med forbindelse til terroraktivitet,
e) hvitvasking av penger eller finansiering av terrorisme eller
f) barnearbeid og andre former for menneskehandel.

(3) Oppdragsgiver kan avvise en leverandør
a) når oppdragsgiver er kjent med at leverandøren ikke har oppfylt sine forpliktelser til å betale skatter, avgifter og trygdeavgifter i den stat han er etablert, eller i Norge, dersom dette ikke er slått fast ved rettskraftig dom eller endelig forvaltningsvedtak som nevnt i første ledd bokstav b,
b) som er konkurs, gjenstand for insolvensbehandling eller under avvikling, har fått tvungen gjeldsordning eller stanset forretningsførselen, har sine aktiva forvaltet av en konkursforvalter eller retten, eller er i en tilsvarende prosess,
c) når oppdragsgiver kan dokumentere at leverandøren har begått alvorlige eller gjentatte brudd på regler om miljø, arbeidsforhold og sosiale forhold

som følger av nasjonalt regelverk, EØS-regelverk, tariffavtaler eller internasjonale avtaler som nevnt i vedlegg 6,

d) når det foreligger en interessekonflikt mellom oppdragsgiver og leverandøren som kan påvirke kontraktens oppfyllelse negativt,

e) når oppdragsgiver har klare holdepunkter for at leverandøren har inngått avtale med hensikt å vri konkurransen,

f) som tidligere har begått alvorlige eller gjentatte kontraktsbrudd i forbindelse med oppfyllelsen av en kontrakt. Dette forutsetter at et slikt brudd har ført til heving av kontrakten, erstatning eller lignende sanksjoner;

g) som har gitt grovt uriktige eller misvisende opplysninger som kan få vesentlig innflytelse på oppdragsgivers beslutninger om avvisning, utvelgelse eller tildeling, eller som har unnlatt å gi slike opplysninger,

h) som har forsøkt å påvirke oppdragsgivers beslutninger eller få tilgang til fortrolige opplysninger som kan gi leverandøren en urettmessig konkurransefordel, eller

i) når oppdragsgiver kan dokumentere at leverandøren for øvrig i sitt yrke har begått alvorlige feil som medfører tvil om hans integritet.

(4) Oppdragsgiver kan unnlate å avvise en leverandør etter første ledd bokstav b eller c eller annet ledd når allmenne hensyn gjør det nødvendig å inngå kontrakten med leverandøren. Oppdragsgiver kan ikke avvise en leverandør etter første ledd bokstav b eller tredje ledd når avvisning vil være klart uforholdsmessig.

(5) Avvisning etter denne bestemmelsen kan skje for handlinger eller unnlatelser som er foretatt både før og under konkurransen.

§ 18-3. *Identifikasjon*

(1) Ved vurderingen av om en leverandør skal avvises etter § 18-2 annet ledd, skal oppdragsgiver sidestille feil eller overtredelser begått av en person som er medlem av leverandørens administrasjons-, ledelses- eller tilsynsorgan, eller som har kompetanse til å representere, kontrollere eller treffe beslutninger i slike organer, med feil eller overtredelser begått av leverandøren selv.

(2) Ved vurderingen av om en leverandør kan eller skal avvises etter øvrige regler i § 18-2, kan oppdragsgiver sidestille feil eller overtredelser begått av personer som nevnt i første ledd med feil eller overtredelser begått av leverandøren selv.

(3) Ved vurderingen av om en leverandør kan eller skal avvises etter § 18-2, vil oppdragsgiver kunne sidestille feil eller overtredelser begått av en annen juridisk person med feil eller overtredelser begått av leverandøren selv. Avvisning i slike tilfeller må bero på en vurdering av graden av tilknytning mellom virksomhetene, inkludert personfellesskap og styrefellesskap, og omgåelsesbetraktninger.

§ 18-4. *Utskiftning av underleverandører*

(1) Hvis oppdragsgiver i løpet av konkurransen blir kjent med at en underleverandør er i en situasjon som nevnt i § 18-2 første ledd bokstav b til d eller annet ledd, skal han kreve at leverandøren skifter ut underleverandøren.

(2) Hvis oppdragsgiver i løpet konkurransen blir kjent med at en underleverandør er i en situasjon som nevnt i § 18-2 tredje ledd, kan han kreve at leverandøren skifter ut underleverandøren.

(3) Første og annet ledd gjelder tilsvarende for underleverandører som leverandøren engasjerer etter tildeling av kontrakt, når oppdragsgiver har krevd dokumentasjon for slike forhold etter fjerde ledd.

(4) Oppdragsgiver som ønsker å kontrollere om en underleverandør er i en situasjon som nevnt i § 18-2, kan kreve at leverandøren fremlegger dokumentasjon etter reglene i § 18-7, jf. § 12-11. For underleverandører som blir engasjert etter at kontrakt er inngått, kan oppdragsgiver kreve at leverandøren fremlegger sertifikater eller annen dokumentasjon i stedet for egenerklæringer.

§ 18-5. *Tiltak for å unngå avvisning etter § 18-2*

(1) Oppdragsgiver kan ikke avvise en leverandør etter § 18-2 annet ledd eller tredje ledd bokstav b til i dersom leverandøren kan dokumentere å ha gjennomført følgende tiltak som viser at han likevel har tilstrekkelig integritet og evne til å utføre kontrakten:

a) betaling av eller tilsagn om å betale erstatning for eventuelle skader som følge av forholdet,
b) aktivt samarbeid med myndighetene for å klargjøre fakta og omstendigheter ved forholdet og
c) egnede tekniske, organisatoriske og personalmessige tiltak for å forebygge gjentakelser.

(2) Ved vurderingen av om tiltakene som nevnt i første ledd er tilstrekkelige, skal oppdragsgiver legge vekt på grovheten av og de særlige omstendighetene ved feilen eller overtredelsen. Dersom oppdragsgiver ikke vurderer tiltakene som tilstrekkelige, skal han gi leverandøren en begrunnelse.

(3) Oppdragsgiver kan ikke avvise en leverandør etter § 18-2 første ledd bokstav b eller tredje ledd bokstav a dersom leverandøren har betalt skyldige beløp, inkludert renter og bøter, eller inngått en bindende betalingsavtale.

§ 18-6. *Avvisningsperiode*

(1) Oppdragsgiver kan avvise en leverandør etter § 18-2 første ledd bokstav b og tredje ledd bokstav a så lenge leverandøren ikke har oppfylt sine forpliktelser.

(2) Oppdragsgiver kan avvise en leverandør etter § 18-2 annet ledd i inntil fem år fra datoen for den rettskraftige dommen eller vedtakelsen av forelegget.

(3) Oppdragsgiver kan avvise en leverandør etter § 18-2 tredje ledd bokstav b, c og e til i i inntil tre år fra den relevante hendelsen.

§ 18-7. *Dokumentasjon for fravær av avvisningsgrunner*

(1) Oppdragsgiver skal godta følgende dokumentasjon som tilstrekkelig bevis for at det ikke foreligger avvisningsgrunner:

a) vandelsattest eller tilsvarende dokument utstedt av et kompetent organ i leverandørens hjemstat eller den stat hvor leverandøren er etablert, som

viser at det ikke foreligger avvisningsgrunner som nevnt i § 18-2 annet ledd, og

b) attest utstedt av en kompetent myndighet i leverandørens hjemstat eller den stat hvor leverandøren er etablert, som viser at det ikke foreligger avvisningsgrunner som nevnt i § 18-2 første ledd bokstav b og tredje ledd bokstav a og b.

(2) Dersom det ikke utstedes slike dokumenter i leverandørens hjemstat eller den stat hvor han er etablert, eller dersom de ikke dekker alle avvisningsgrunnene som nevnt i § 18-2 første ledd bokstav b, annet ledd og tredje ledd bokstav a og b, kan leverandøren i stedet fremlegge en erklæring avgitt under ed eller en forsikring avgitt for et kompetent organ i leverandørens hjemstat eller den stat hvor han er etablert.

Avvisning på grunn av forhold ved tilbudet

§ 18-8. ***Avvisning på grunn av forhold ved tilbudet***

(1) Oppdragsgiver skal avvise et tilbud

a) som ikke kan anses bindende,

b) som inneholder vesentlige avvik fra anskaffelsesdokumentene,

c) som er et alternativt tilbud som ikke oppfyller kravene i § 17-5, eller

d) som er unormalt lavt i forhold til ytelsen, jf. § 18-9, fordi det ikke oppfyller regler om miljø, arbeidsforhold og sosiale forhold som følger av nasjonalt regelverk, EØS-regelverk, tariffavtaler eller internasjonale avtaler som nevnt i vedlegg 6.

(2) Oppdragsgiver kan avvise et tilbud

a) som inneholder avvik fra anskaffelsesdokumentene, uklarheter eller lignende som ikke må anses ubetydelige,

b) som er unormalt lavt i forhold til ytelsen, jf. § 18-9, av andre grunner enn dem som er nevnt i første ledd bokstav d,

c) som ikke oppfyller regler om miljø, arbeidsforhold og sosiale forhold som følger av nasjonalt regelverk, EØS-regelverk, tariffavtaler eller internasjonale avtaler som nevnt i vedlegg 6, uten å være unormalt lavt i forhold til ytelsen, jf. § 18-9, eller

d) som for øvrig er uakseptabelt.

§ 18-9. ***Unormalt lave tilbud***

(1) Hvis et tilbud virker unormalt lavt i forhold til ytelsen, skal oppdragsgiver skriftlig kreve at leverandøren redegjør for tilbudets sammensetning, for eksempel i form av opplysninger om

a) besparelser ved fremstillingsmåten, utførelsen av tjenestene eller byggemetoden,

b) tekniske løsninger eller usedvanlig fordelaktige vilkår som er tilgjengelige for leverandøren,

c) ytelsens nyskapende karakter,

d) oppfyllelsen av regler om miljø, arbeidsforhold og sosiale forhold som følger av nasjonalt regelverk, EØS-regelverk, tariffavtaler eller internasjonale avtaler som nevnt i vedlegg 6, og
e) eventuell offentlig støtte han har mottatt.

(2) Oppdragsgiver kan avvise tilbudet bare hvis pris- eller kostnadsnivået ikke i tilstrekkelig grad kan forklares ut fra opplysningene.

(3) Hvis oppdragsgiver finner at et tilbud er unormalt lavt fordi leverandøren har mottatt offentlig støtte, kan han likevel ikke avvise tilbudet dersom leverandøren kan dokumentere at støtten er forenelig med EØS-avtalen. Oppdragsgiver skal fastsette en rimelig frist for mottak av dokumentasjonen. Dersom oppdragsgiver avviser leverandøren på dette grunnlaget, skal han informere EFTAs overvåkingsorgan.

Fremgangsmåten ved avvisning

§ 18-10. *Fremgangsmåten ved avvisning*

(1) Oppdragsgiver skal ta stilling til spørsmålet om avvisning etter § 18-1 og § 18-8 snarest mulig etter mottak av forespørsler om å delta i konkurransen eller tilbud.

(2) Oppdragsgiver skal ta stilling til spørsmålet om avvisning etter § 18-2 snarest mulig. Avvisning kan skje på ethvert tidspunkt i konkurransen når det viser seg at vilkårene for avvisning er oppfylt.

(3) Oppdragsgiver skal snarest mulig gi leverandøren en skriftlig meddelelse om avvisningen. Meddelelsen skal inneholde en kort begrunnelse.

Kapittel 19. Avslutning av konkurransen

§ 19-1. *Meddelelse om valg av leverandør og begrunnelse*

(1) Oppdragsgiver skal skriftlig og samtidig gi berørte leverandører en meddelelse om valget av leverandør før kontrakten inngås. Oppdragsgiver skal gi en begrunnelse for valget og angi karensperioden i meddelelsen.

(2) Begrunnelsen skal inneholde navnet på den valgte leverandøren og en redegjørelse for det valgte tilbudets egenskaper og relative fordeler i samsvar med tildelingskriteriene.

(3) Oppdragsgiver kan unnta visse opplysninger fra begrunnelsen dersom utsendelse vil
a) hindre håndhevelse av regler eller på annen måte være i strid med offentlige interesser,
b) skade bestemte offentlige eller private virksomheters legitime økonomiske interesser eller
c) skade konkurransen mellom leverandørene.

(4) Dersom oppdragsgiver finner at beslutningen om valg av leverandør er i strid med reglene i denne forskriften, kan beslutningen omgjøres frem til kontrakten er inngått.

(5) Kontrakten eller rammeavtalen anses inngått når begge parter har signert kontrakten eller rammeavtalen.

§ 19-2. *Karensperiode før inngåelse av kontrakt*

(1) Oppdragsgiver kan tidligst inngå kontrakt eller rammeavtale etter utløpet av en karensperiode fastsatt av oppdragsgiver. Karensperioden skal være minst 10 dager regnet fra dagen etter at meddelelsen om valget av leverandør er sendt. Dersom oppdragsgiver har gjort unntak fra kravet om bruk av elektronisk kommunikasjon, skal karensperioden være minst 15 dager.

(2) Kravet om karensperiode gjelder ikke

a) når oppdragsgiver ikke har plikt til å kunngjøre konkurranse, jf. §§ 9-3 og 9-4,
b) når den valgte leverandøren er den eneste berørte leverandøren,
c) ved tildeling av kontrakter under en rammeavtale eller
d) ved tildeling av kontrakter under en dynamisk innkjøpsordning.

§ 19-3. *Suspensjon av oppdragsgivers adgang til å inngå kontrakt*

(1) Ved begjæring om midlertidig forføyning etter oppdragsgivers valg av leverandør suspenderes oppdragsgivers adgang til å inngå kontrakt

a) når oppdragsgiver har fastsatt en karensperiode etter § 19-2 første ledd og begjæringen er fremsatt innen utløpet av karensperioden, eller
b) når oppdragsgiver har publisert en intensjonskunngjøring etter § 16-5 og begjæringen er fremsatt innen ti dager regnet fra dagen etter datoen for kunngjøringen.

(2) Suspensjonen inntrer når begjæringen er forkynt for saksøkte. Saksøkte informeres om suspensjonsvirkningen ved forkynnelsen.

(3) Tingretten skal samtidig som begjæringen sendes til forkynnelse, beramme muntlig forhandling til behandling av begjæringen. Partene kan samtykke i at behandlingen i stedet skal være skriftlig.

(4) Suspensjonen varer inntil tingretten har tatt stilling til begjæringen. Suspensjonen opphører likevel tidligst ved utløpet av karensperioden eller etter ti dager regnet fra dagen etter datoen for intensjonskunngjøringen.

(5) Det inntrer ikke suspensjon ved anke over tingrettens avgjørelse.

§ 19-4. *Avlysning av konkurransen*

(1) Oppdragsgiver kan avlyse konkurransen med øyeblikkelig virkning dersom det foreligger en saklig grunn.

(2) Oppdragsgiver skal snarest mulig gi leverandørene en skriftlig meddelelse om avlysningen. Meddelelsen skal inneholde en kort begrunnelse og eventuelle opplysninger om at han vil gjennomføre en ny konkurranse om den samme anskaffelsen.

Kapittel 20. Anskaffelsesprotokoll og dokumentasjonsplikt

§ 20-1. *Anskaffelsesprotokoll*

(1) Oppdragsgiver skal fortløpende føre protokoll for gjennomføringen av anskaffelsen.

(2) Protokollen skal inneholde følgende opplysninger i den utstrekning de er relevante:

a) oppdragsgivers navn og adresse,
b) en beskrivelse av hvilken ytelse som skal anskaffes, og den anslåtte verdien av anskaffelsen,
c) begrunnelsen for ikke å dele opp kontrakten,
d) begrunnelsen for å bruke prosedyrene konkurranse med forhandling etter forutgående kunngjøring eller konkurransepreget dialog,
e) begrunnelsen for å bruke konkurranse med forhandling uten forutgående kunngjøring eller anskaffelse uten konkurranse,
f) begrunnelsen for at oppdragsgiver har benyttet unntak fra kravet om bruk av elektronisk kommunikasjon ved mottak av tilbud,
g) navn på alle leverandører som har levert forespørsel om å delta i konkurransen,
h) navn på alle leverandører som er valgt ut i en konkurranse hvor det settes en grense for antallet deltakere, og begrunnelsen for utvelgelsen,
i) navn på alle leverandører som har levert tilbud,
j) navn på alle leverandører som er avvist, og begrunnelsen for å avvise deres forespørsel om å delta i konkurransen eller deres tilbud,
k) navn på alle leverandører som har fått sitt tilbud forkastet, og begrunnelsen for reduksjonen,
l) tilfeller av inhabilitet og eventuelle avhjelpende tiltak,
m) navn på den valgte leverandøren, begrunnelsen for valget og kontraktens verdi,
n) hvilke deler av kontrakten den valgte leverandøren planlegger at underleverandører skal utføre, og underleverandørenes navn, forutsatt at opplysningene er kjent,
o) begrunnelsen for at oppdragsgiver avlyser konkurransen og
p) andre vesentlige forhold eller vesentlige beslutninger.

(3) Plikten til å føre protokoll gjelder ikke ved tildeling av kontrakter under rammeavtaler som nevnt i §§ 21-2 og 21-3 første ledd.

§ 20-2. *Dokumentasjonsplikt*

(1) Oppdragsgiver skal dokumentere gjennomføringen av anskaffelsen.

(2) Oppdragsgiver skal oppbevare dokumentasjon som er tilstrekkelig til å begrunne alle beslutninger i anskaffelsesprosessen, i minst tre år fra tidspunktet for tildeling av kontrakt

(3) Oppdragsgiver skal oppbevare kontrakten gjennom hele kontraktsperioden.

§ 20-3. Innsyn i *kontrakten*

(1) Oppdragsgiver skal gi innsyn i kontrakten for vare- og tjenestekontrakter med en verdi på minst [1 mill euro] ekskl. mva. og bygge- og anleggskontrakter med en verdi på minst [10 mill euro] ekskl. mva.

(2) Innsyn i spesifikke dokumenter eller opplysninger kan likevel avslås i det omfang og på de vilkår det gjelder unntak fra innsynsretten i offentleglova. Der slike unntaksbestemmelser ikke kommer direkte til anvendelse, gjelder disse bestemmelsene tilsvarende.

Kapittel 21. Rammeavtaler, innovasjonspartnerskap og dynamiske innkjøpsordninger

Rammeavtaler

§ 21-1. *Rammeavtaler*

(1) Oppdragsgiver skal følge reglene i denne forskriften ved inngåelse av rammeavtaler.

(2) Oppdragsgiver skal tildele kontrakter under en rammeavtale etter prosedyrene i § 21-2 eller § 21-3.

(3) Bare oppdragsgivere som er klart identifisert i kunngjøringen eller invitasjonen til å bekrefte interesse og leverandører som opprinnelig er parter i rammeavtalen, kan inngå kontrakter under rammeavtalen.

(4) Oppdragsgiver kan ikke inngå rammeavtaler for mer enn fire år, med mindre det foreligger særlige forhold, for eksempel knyttet til leveransens karakter.

(5) Ved inngåelse av kontrakter under en rammeavtale kan ikke oppdragsgiver gjøre vesentlige endringer i kontraktsvilkårene i rammeavtalen.

§ 21-2. *Rammeavtaler med én leverandør*

(1) Under rammeavtaler med én leverandør skal oppdragsgiver tildele kontrakter på grunnlag av kontraktsvilkårene i rammeavtalen.

(2) Ved inngåelsen av en kontrakt kan oppdragsgiver kontakte leverandøren skriftlig og om nødvendig be ham om å utfylle tilbudet.

§ 21-3. *Rammeavtaler med flere leverandører*

(1) Dersom en rammeavtale med flere leverandører angir alle kontraktsvilkårene, skal oppdragsgiver fastsette en fordelingsnøkkel for tildeling av kontrakter under rammeavtalen. Fordelingsnøkkelen skal være angitt i konkurransegrunnlaget.

(2) Dersom en rammeavtale med flere leverandører ikke fastsetter alle kontraktsvilkårene, skal oppdragsgiver tildele kontrakter under rammeavtalen etter ny konkurranse mellom leverandørene.

(3) Dersom en rammeavtale med flere leverandører fastsetter alle kontraktsvilkårene, kan oppdragsgiver fastsette at han i angitte tilfeller i stedet vil tildele kontrakter under rammeavtalen etter ny konkurranse mellom leverandørene. Der oppdragsgiver ikke gjenåpner konkurransen, skal han tildele kontrakten i samsvar med prosedyren i første ledd.

(4) Oppdragsgiver skal gjenåpne konkurransen etter annet og tredje ledd på grunnlag av reglene som er angitt i konkurransegrunnlaget for rammeavtalen. Dette

kan være de samme reglene som ble brukt for å tildele rammeavtalen, eller andre regler. Oppdragsgiver kan om nødvendig presisere reglene for å tilpasse dem til den bestemte kontrakten. Konkurransen skal gjennomføres på følgende måte:

a) Oppdragsgiver skal skriftlig kontakte leverandørene som er i stand til å gjennomføre kontrakten.
b) Oppdragsgiver skal fastsette en tilstrekkelig frist for mottak av tilbud. Ved fastsettelse av fristen skal oppdragsgiver ta hensyn til kontraktens kompleksitet og tiden det tar for leverandørene å utarbeide tilbud.
c) Leverandørene skal gi tilbud skriftlig, og oppdragsgiver kan ikke åpne dem før utløpet av tilbudsfristen.
d) Oppdragsgiver skal tildele kontrakten til leverandøren som har gitt det beste tilbudet på grunnlag av tildelingskriteriene i konkurransegrunnlaget for rammeavtalen.

Innovasjonspartnerskap

§ 21-4. *Innovasjonspartnerskap*

(1) Oppdragsgiver kan inngå et innovasjonspartnerskap for å utvikle og anskaffe innovative varer, tjenester eller bygge- og anleggsarbeider. Oppdragsgiver skal i så fall bruke konkurranse med forhandling etter forutgående kunngjøring.

(2) Oppdragsgiver kan inngå innovasjonspartnerskap med en partner eller flere partnere som gjennomfører separate forsknings- eller utviklingsaktiviteter.

(3) Oppdragsgiver kan anskaffe de utviklede varene, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene bare når de oppfyller de avtalte ytelsesmålene og ikke overstiger de avtalte maksimumskostnadene.

(4) Innovasjonspartnerskapet skal sette delmål for forsknings- og innovasjonsprosessen som partneren eller partnerne skal oppfylle.

(5) Innovasjonspartnerskapet skal struktureres i faser etter rekkefølgen av trinnene i forsknings- og innovasjonsprosessen. Prosessen kan inkludere produksjonen av varene, utførelsen av tjenestene eller ferdigstillelsen av bygge- og anleggsarbeidene.

(6) Oppdragsgiver skal sørge for at innovasjonspartnerskapets struktur, og særlig varigheten og verdien av dets faser, reflekterer graden av innovasjon i den foreslåtte løsningen og rekkefølgen av forsknings- og utviklingsaktivitetene som er nødvendige for å utvikle en innovativ løsning som foreløpig ikke er tilgjengelig på markedet. Den anslåtte verdien av varene, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene som oppdragsgiver skal anskaffe, skal stå i forhold til investeringene som er nødvendige for å utvikle dem.

(7) Etter hvert trinn i prosessen kan oppdragsgiver avslutte innovasjonspartnerskapet eller redusere antallet partnere ved å si opp individuelle kontrakter på grunnlag av de avtalte delmålene. Dette gjelder bare når oppdragsgiver har forbeholdt seg denne retten og angitt vilkårene for å benytte den i anskaffelsesdokumentene.

(8) I et innovasjonspartnerskap med flere partnere kan oppdragsgiver ikke uten samtykke gi øvrige partnere tilgang til løsninger eller andre fortrolige opplysninger

som en partner har gitt innenfor rammene av partnerskapet. Et samtykke skal gjelde de bestemte opplysningene som oppdragsgiver planlegger å gi tilgang til.

(9) Oppdragsgiver skal betale vederlag i passende avdrag til partneren eller partnerne i innovasjonspartnerskapet.

Dynamiske innkjøpsordninger

§ 21-5. *Generelle regler om dynamiske innkjøpsordninger*

(1) Oppdragsgiver kan bruke en dynamisk innkjøpsordning til å anskaffe ytelser som ikke trenger særlige tilpasninger for å oppfylle hans krav, for eksempel hyllevarer.

(2) Alle leverandører skal gis mulighet til å søke om opptak i ordningen under hele dens varighet.

(3) Oppdragsgiver skal gjennomføre ordningen som en fullt ut elektronisk prosess. All kommunikasjon skal skje ved bruk av elektroniske kommunikasjonsmidler.

(4) Ordningen kan deles inn i kategorier som er objektivt definert på grunnlag av egenskapene ved anskaffelsene som skal gjennomføres innenfor den enkelte kategori. Slike egenskaper kan blant annet være den maksimalt tillatte størrelsen på kontraktene eller det geografiske området hvor kontraktene skal utføres.

(5) Oppdragsgiver kan ikke kreve gebyr fra leverandørene for søknad om opptak i eller gjennomføring av ordningen.

§ 21-6. *Etablering av en dynamisk innkjøpsordning*

(1) Ved etablering av en dynamisk innkjøpsordning skal oppdragsgiver bruke begrenset anbudskonkurranse.

(2) Oppdragsgiver skal kunngjøre etableringen av ordningen etter reglene i § 16-1.

(3) Oppdragsgiver skal angi ordningens varighet i kunngjøringen. Oppdragsgiver skal kunngjøre endringer i ordningens varighet

a) ved en kunngjøring som nevnt i annet ledd dersom ordningen ikke avsluttes, eller
b) ved en kunngjøring av kontraktsinngåelse, jf. § 16-6, dersom ordningen avsluttes.

(4) Oppdragsgiver skal gi gratis, direkte og ubegrenset elektronisk tilgang til konkurransegrunnlaget etter reglene i § 8-3 under hele ordningens varighet. Konkurransegrunnlaget skal inneholde følgende opplysninger:

a) hvilke ytelser og den anslåtte mengden oppdragsgiver planlegger å anskaffe,
b) eventuelle kategorier ordningen er delt inn i, egenskapene som definerer dem, og hvilke kvalifikasjonskrav som gjelder for hver enkelt kategori, og
c) andre opplysninger av betydning, inkludert hvordan ordningen virker, hvilket elektronisk utstyr som brukes, og tekniske ordninger og spesfikasjoner for tilkobling.

§ 21-7. *Opptak i en dynamisk innkjøpsordning*

(1) Alle leverandører som oppfyller kvalifikasjonskravene, skal tas opp i den dynamiske innkjøpsordningen. Oppdragsgiver kan ikke sette grenser for antallet leverandører som vil bli tatt opp i ordningen.

(2) Oppdragsgiver skal fastsette en frist for mottak av søknader om opptak i ordningen før han sender invitasjonene til å gi tilbud på den første anskaffelsen under ordningen. Fristen skal være minst 30 dager regner fra den dagen oppdragsgiver sender den alminnelige kunngjøringen til TED-databasen eller invitasjonen til å bekrefte interesse. Det gjelder ingen frist for mottak av søknader etter at oppdragsgiver har sendt invitasjonen til å gi tilbud på den første anskaffelsen.

(3) Oppdragsgiver skal kontrollere om leverandøren oppfyller kvalifikasjonskravene, senest 10 virkedager etter mottak av søknaden om opptak i ordningen. Fristen forlenges til 15 virkedager i særlig begrunnede tilfeller, særlig når det er nødvendig for å vurdere supplerende dokumentasjon eller på annen måte kontrollere om leverandøren oppfyller kvalifikasjonskravene.

(4) Oppdragsgiver kan i anskaffelsesdokumentene fastsette en lengre frist enn angitt i tredje ledd for å vurdere søknader som mottas før han sender ut den første invitasjonen til å gi tilbud under ordningen.

(5) Oppdragsgiver skal snarest mulig informere leverandørene om de er tatt opp i ordningen.

§ 21-8. *Anskaffelser under en dynamisk innkjøpsordning*

(1) For hver anskaffelse under den dynamiske innkjøpsordningen skal oppdragsgiver invitere alle leverandører som er tatt opp i ordningen, til å gi tilbud, jf. § 17-2. Dersom ordningen er delt inn i kategorier, skal oppdragsgiver bare invitere leverandørene som er tatt opp i den kategorien som anskaffelsen gjelder.

(2) Oppdragsgiver kan ikke sende invitasjonen til å gi tilbud på den første anskaffelsen før han har vurdert søknadene om opptak i ordningen som han har mottatt innen fristen i § 21-7 annet ledd.

(3) Fristen for mottak av tilbud skal være minst 10 dager fra den dagen invitasjonen ble sendt. Ikke-statlige oppdragsgivere kan fastsette en kortere frist i samarbeid med leverandørene som er tatt opp i ordningen, etter reglene i § 10-3 tredje ledd.

(4) Oppdragsgiver skal velge tilbud på grunnlag av tildelingskriteriene i kunngjøringen eller invitasjonen til å bekrefte interesse. Tildelingskriteriene kan presiseres i invitasjonen til å gi tilbud.

(5) Oppdragsgiver skal kunngjøre inngåelsen av kontrakten etter reglene i § 16-6 tredje ledd.

(6) Oppdragsgiver kan på et hvilket som helst tidspunkt kreve at leverandørene som er tatt opp i ordningen, leverer en oppdatert egenerklæring, jf. § 12-11, senest etter fem virkedager. Reglene i § 12-11 sjette til niende ledd gjelder under hele ordningens varighet.

Kapittel 22. Elektroniske verktøy

Elektroniske kataloger

§ 22-1. *Elektroniske kataloger*

(1) Oppdragsgiver kan kreve eller tillate at leverandørene gir tilbud i form av en elektronisk katalog, eller at tilbudet omfatter en elektronisk katalog. Tilbud som gis i form av en elektronisk katalog, kan ledsages av andre dokumenter som gjør tilbudet fullstendig.

(2) Oppdragsgiver skal angi i kunngjøringen eller invitasjonen til å bekrefte interesse om leverandørene skal eller kan gi tilbud i form av elektroniske kataloger. Oppdragsgiver skal gi alle nødvendige opplysninger om format, hvilket elektronisk utstyr som brukes, og tekniske ordninger og spesifikasjoner for tilkobling i anskaffelsesdokumentene, jf. §§ 15-2 og 15-5.

(3) Dersom oppdragsgiver har inngått en rammeavtale med flere leverandører etter en konkurranse hvor tilbudene er gitt i form av elektroniske kataloger, kan han beslutte at gjenåpningen av konkurransen om en bestemt kontrakt skal skje på grunnlag av oppdaterte kataloger. Oppdragsgiver skal i så fall

a) invitere leverandørene til å levere katalogene på nytt, slik at de er tilpasset kravene til den bestemte kontrakten, eller
b) informere leverandørene om at han har til hensikt å bruke opplysninger som er relevante for den bestemte kontrakten, i de allerede mottatte katalogene. Denne fremgangsmåten kan oppdragsgiver bruke bare når han har opplyst om den i anskaffelsesdokumentene for rammeavtalen.

(4) Dersom oppdragsgiver gjenåpner konkurransen om en bestemt kontrakt etter tredje ledd bokstav b, skal han informere leverandørene om dato og klokkeslett for når han vil hente ut opplysningene, og gi leverandørene mulighet til å avvise en slik uthenting. Før tildeling av kontrakt skal oppdragsgiver fremlegge opplysningene for den enkelte leverandør og gi ham mulighet til å bekrefte eller avkrefte at tilbudet, basert på disse opplysningene, ikke inneholder feil.

(5) Dersom oppdragsgiver har etablert en dynamisk innkjøpsordning, kan han kreve at leverandørene gir tilbud på en bestemt kontrakt i form av en elektronisk katalog. Oppdragsgiver kan også inngå kontrakt etter reglene i tredje ledd bokstav b og fjerde ledd dersom søknaden om opptak i den dynamiske innkjøpsordningen inneholder en elektronisk katalog som oppfyller spesifikasjonene for katalogen og er levert i det formatet oppdragsgiver har fastsatt. Når oppdragsgiver informerer leverandørene om at han vil inngå kontrakt etter reglene i tredje ledd bokstav b, skal de ferdigstille katalogene.

Elektroniske auksjoner

§ 22-2. *Generelle regler om elektroniske auksjoner*

(1) Ved åpen anbudskonkurranse, begrenset anbudskonkurranse og konkurranse med forhandling etter forutgående kunngjøring kan oppdragsgiver avholde en elektronisk auksjon før tildeling av kontrakt. Dette gjelder bare når

innholdet i konkurransegrunnlaget, særlig kravsspesifikasjonene, kan fastsettes nøyaktig og kvantifiseres.

(2) Oppdragsgiver kan ikke avholde en elektronisk auksjon ved anskaffelser av tjenester eller bygge- og anleggsarbeider som omfatter intellektuell innsats som gjør at tilbudene ikke kan rangeres med automatiske evalueringsmetoder.

(3) Oppdragsgiver kan avholde en elektronisk auksjon ved gjenåpning av konkurransen under en rammeavtale, jf. § 21-3 annet og tredje ledd, og ved tildeling av kontrakter under en dynamisk innkjøpsordning.

§ 22-3. *Forberedelse av en elektronisk auksjon*

(1) Oppdragsgiver skal strukturere den elektroniske auksjonen som en elektronisk prosess hvor leverandørene gjentagende tilbyr lavere priser eller lavere verdier av kvantifiserbare elementer i tilbudet.

(2) Auksjonen skal baseres på

a) pris alene dersom oppdragsgiver skal velge tilbud på grunnlag av laveste pris, eller
b) pris, verdier av kvantifiserbare elementer i tilbudet eller en kombinasjon av pris og slike verdier dersom oppdragsgiver skal velge tilbud på grunnlag av laveste kostnad eller beste forhold mellom pris og kvalitet.

(3) Dersom oppdragsgiver skal avholde en elektronisk auksjon, skal han angi dette i kunngjøringen eller invitasjonen til å bekrefte interesse. Anskaffelsesdokumentene skal minst inneholde følgende opplysninger:

a) elementene hvis verdier er gjenstand for elektronisk auksjon, kvantifisert og uttrykt i tall eller prosentdeler,
b) eventuelle begrensninger på verdiene som leverandørene kan tilby, slik de fremgår av kravspesifikasjonene,
c) hvilke opplysninger oppdragsgiver vil gi leverandørene under gjennomføringen av auksjonen, og eventuelt når de vil motta disse opplysningene,
d) relevante opplysninger om auksjonsprosessen, inkludert hvordan auksjonen skal avsluttes,
e) vilkårene for tilbudsgivningen, særlig eventuelle krav til minste tillatte forskjeller mellom tilbudene, og
f) relevante opplysninger om det elektroniske utstyret som leverandørene skal benytte, og tekniske ordninger og spesifikasjoner for tilkobling.

(4) Før oppdragsgiver gjennomfører auksjonen, skal han evaluere tilbudene i henhold til tildelingskriteriene og deres angitte vekt.

§ 22-4. *Gjennomføring av en elektronisk auksjon*

(1) Oppdragsgiver skal samtidig invitere alle leverandører som ikke er avvist, til å delta i den elektroniske auksjonen.

(2) Invitasjonen skal inneholde følgende opplysninger:

a) en evaluering av leverandørens tilbud, jf. § 22-3 fjerde ledd;

b) den matematiske formelen som skal brukes til å rangere tilbudene automatisk på grunnlag av de nye prisene eller verdiene som leverandørene tilbyr. Dersom oppdragsgiver skal velge tilbud på grunnlag av laveste kostnad eller beste forhold mellom pris og kvalitet, skal formelen inneholde tildelingskriterienes vekt. Når vekten er angitt innenfor et område med et passende maksimalt utslag, skal oppdragsgiver fastsette en bestemt verdi. Dersom oppdragsgiver tillater alternative tilbud, skal han angi en egen formel for hvert alternative tilbud; og
c) alle relevante opplysninger for individuell tilkobling, samt dato og klokkeslett for auksjonen.

(3) Auksjonen kan tidligst begynne to virkedager etter at oppdragsgiver sender invitasjonen.

(4) Auksjonen kan foregå i flere faser. I hver fase skal oppdragsgiver umiddelbart gi leverandørene tilstrekkelige opplysninger til at de til enhver tid kan fastslå sin respektive rangering. Oppdragsgiver kan gi opplysninger om tilbudte priser eller verdier dersom dette er angitt i konkurransegrunnlaget. Under auksjonen kan oppdragsgiver også opplyse om antallet gjenværende deltakere, men ikke deres identitet.

§ 22-5. *Avslutning av en elektronisk auksjon*

(1) Oppdragsgiver skal avslutte den elektroniske auksjonen på en eller flere av følgende måter:

a) den dagen og på det klokkeslettet som er angitt i konkurransegrunnlaget,
b) når oppdragsgiver ikke mottar nye priser eller verdier som oppfyller kravene til minste tillatte forskjeller mellom tilbudene, innen fristen som oppdragsgiver har satt for hvor lang tid som skal gå fra mottak av den sist tilbudte prisen eller verdien til auksjonen vil bli avsluttet, eller
c) når det angitte antallet faser er gjennomført.

(2) Dersom oppdragsgiver vil avslutte auksjonen etter første ledd bokstav c, eventuelt kombinert med bokstav b, skal invitasjonen til å delta i auksjonen inneholde en tidsplan for hver fase.

(3) Etter at auksjonen er avsluttet, skal oppdragsgiver velge tilbud på grunnlag av resultatet av auksjonen etter reglene i § 13-1.

Kapittel 23. Endringer i kontrakten og oppsigelse

Endringer i kontrakten

§ 23-1. *Endringsklausuler*

Oppdragsgiver kan fastsette endringsklausuler i en kontrakt eller rammeavtale, for eksempel en prisindeksklausul eller opsjon. Det skal fremgå klart av klausulen hvilke endringer som kan foretas, i hvilket omfang og på hvilke vilkår. Den kan ikke åpne for at anskaffelsens overordnede karakter blir endret. Oppdragsgiver skal angi endringsklausuler i anskaffelsesdokumentene.

§ 23-2. *Endringer som ikke er tillatt*

(1) Oppdragsgiver kan ikke foreta vesentlige endringer i en kontrakt eller rammeavtale uten å gjennomføre en ny konkurranse etter reglene i denne forskriften.

(2) En endring er vesentlig dersom den fører til at innholdet i kontrakten eller rammeavtalen blir avgjørende forskjellig fra den opprinnelige kontrakten eller rammeavtalen. Endringen er vesentlig dersom den

a) gjelder nye betingelser som, hvis de hadde vært en del av den opprinnelige konkurransen, ville ha ført til at andre leverandører potensielt kunne ha deltatt, eller at oppdragsgiver kunne tildelt kontrakten eller rammeavtalen til en annen leverandør,
b) endrer kontraktens eller rammeavtalens økonomiske balanse til fordel for leverandøren,
c) utvider kontraktens eller rammeavtalens omfang betydelig eller
d) gjelder skifte av leverandør i andre tilfeller enn dem som er nevnt i § 23-3 første ledd bokstav d.

§ 23-3. *Endringer som er tillatt*

(1) En endring er ikke vesentlig etter § 23-2 og kan foretas uten at oppdragsgiver må gjennomføre en ny konkurranse etter reglene i denne forskriften, dersom den

a) foretas etter en endringsklausul som nevnt i § 23-1;
b) gjelder nødvendige tilleggsleveranser som ikke inngikk i den opprinnelige kontrakten. Dette gjelder bare når et skifte av leverandør
    1. ikke kan skje av tekniske eller økonomiske grunner, for eksempel fordi tilleggsleveransene må kunne erstatte eller være kompatible med eksisterende utstyr, software, tjenester eller installasjoner som ble anskaffet ved den opprinnelige kontrakten, og
    2. vil føre til betydelige vanskeligheter eller vesentlige ekstrakostnader for oppdragsgiver;
c) er nødvendig som følge av omstendigheter som en aktsom oppdragsgiver ikke kunne forutse. Dette gjelder bare når anskaffelsens overordnede karakter ikke blir endret;
d) gjelder skifte av leverandør ved at en ny leverandør helt eller delvis trer inn i den eksisterende leverandørens rettigheter og plikter som følge av en omstrukturering, for eksempel ved overtakelse, fusjon, oppkjøp eller konkurs. Dette gjelder bare når den nye leverandøren oppfyller de opprinnelige kvalifikasjonskravene, det ikke foretas andre vesentlige endringer i kontrakten og skiftet av leverandør ikke skjer for å omgå denne forskriften.

Ved endringer som nevnt i bokstav b og c må prisøkningen ikke overstige 50 prosent av den opprinnelige kontraktsverdien. Dersom det foretas flere endringer etter hverandre, gjelder denne begrensningen for hver enkelt endring. Slike endringer må ikke foretas for å omgå denne forskriften. Oppdragsgiver skal kunngjøre endringer som nevnt i bokstav b og c etter reglene § 16-1.

(2) Uavhengig av om en endring er vesentlig etter § 23-2, kan oppdragsgiver foreta endringer i en kontrakt eller rammeavtale uten å gjennomføre en ny konkurranse etter reglene i denne forskriften dersom prisøkningen som følge av endringen ikke overstiger

a) terskelverdiene i § 4-2 og
b) 10 prosent av den opprinnelige kontraktsverdien for vare- og tjenestekontrakter eller 15 prosent av den opprinnelige kontraktsverdien for bygge- og anleggskontrakter.

Dette gjelder bare når anskaffelsens overordnede karakter ikke blir endret. Dersom det foretas flere endringer etter hverandre, skal prisøkningen beregnes på grunnlag av den samlede prisøkningen som følge av alle endringene.

(3) Dersom kontrakten inneholder en prisindeksklausul, skal prisøkningen som følge av endringer etter første ledd bokstav b og c og annet ledd beregnes med utgangspunkt i den justerte prisen.

Oppsigelse

§ 23-4. ***Oppsigelse i særlige tilfeller***

Oppdragsgiver kan si opp en kontrakt dersom

a) det er foretatt vesentlige endringer i kontrakten som krever at oppdragsgiver gjennomfører en ny konkurranse, jf. § 23-2,
b) leverandøren på tidspunktet for tildeling av kontrakten var i en situasjon som nevnt i § 18-2 annet ledd eller
c) EFTA-domstolen har slått fast at oppdragsgiver har begått et brudd på EØS-avtalen som innebærer at oppdragsgiver ikke skulle ha inngått kontrakten med den valgte leverandøren.

Kapittel 24. Samordnede innkjøp

§ 24-1. *Innkjøpssentraler*

(1) Oppdragsgiver kan anskaffe

a) varer og tjenester fra innkjøpssentraler eller
b) varer, tjenester og bygge- og anleggsarbeider gjennom innkjøpssentraler. Dette kan skje ved at oppdragsgiver bruker kontrakter eller rammeavtaler inngått eller dynamiske innkjøpsordninger etablert av en innkjøpssentral. Oppdragsgiver skal i så fall være identifisert i kunngjøringen.

(2) En oppdragsgiver som har anskaffet ytelser fra eller gjennom en innkjøpssentral, anses å ha overholdt reglene i denne forskriften. Oppdragsgiver er likevel ansvarlig for å overholde reglene for de deler av anskaffelsen som han selv gjennomfører, inkludert tildeling av kontrakt under innkjøpssentralens rammeavtale eller dynamiske innkjøpsordning.

(3) En innkjøpssentral skal bruke elektroniske kommunikasjonsmidler ved gjennomføringen av alle konkurranser.

(4) Oppdragsgiver kan tildele kontrakter om sentraliserte innkjøpsaktiviteter til en innkjøpssentral uten å følge reglene i denne forskriften. Slike kontrakter kan også inkludere tilknyttede innkjøpstjenester.

§ 24-2. *Anskaffelser som gjennomføres i fellesskap*

(1) Oppdragsgivere kan gjennomføre anskaffelser i fellesskap.

(2) Når oppdragsgivere gjennomfører anskaffelser i fellesskap i alle oppdragsgivernes navn, er de felles ansvarlig for å overholde reglene i denne forskriften. Dette gjelder også når en av oppdragsgiverne gjennomfører anskaffelsen på vegne av de andre oppdragsgiverne.

(3) Når oppdragsgivere gjennomfører bare deler av anskaffelsen i fellesskap, er de felles ansvarlig for å overholde reglene i denne forskriften bare for delene som de gjennomfører i fellesskap. Hver oppdragsgiver er ansvarlig for å overholde reglene for delene som de gjennomfører på egne vegne.

§ 24-3. *Samordnede innkjøp med oppdragsgivere fra andre EØS-stater*

(1) Oppdragsgiver kan anskaffe ytelser fra eller gjennom en innkjøpssentral i en annen EØS-stat etter reglene i § 24-1. Innkjøpssentralen skal gjennomføre sine anskaffelser etter reglene i den staten hvor sentralen er lokalisert. Disse reglene skal også gjelde dersom oppdragsgiver selv tildeler kontrakt under en rammeavtale eller en dynamisk innkjøpsordning.

(2) Oppdragsgivere fra forskjellige EØS-stater kan i fellesskap inngå en kontrakt eller rammeavtale eller etablere en dynamisk innkjøpsordning. De kan også i fellesskap tildele kontrakter under en rammeavtale eller en dynamisk innkjøpsordning.

(3) Med mindre annet følger av en internasjonal avtale, skal oppdragsgivere som foretar en anskaffelse i fellesskap etter annet ledd, inngå en avtale som fastsetter

a) oppdragsgivernes ansvarsområder og hvilke nasjonale regler som skal gjelde. Oppdragsgiverne kan fordele ansvaret til en eller flere av oppdragsgiverne og velge reglene i en EØS-stat hvor minst en av oppdragsgiverne er lokalisert. Fordelingen skal angis i anskaffelsesdokumentene; og
b) den interne organiseringen av anskaffelsen, inkludert gjennomføringen av konkurransen, fordelingen av varene, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene som skal anskaffes, og inngåelsen av kontrakter.

(4) Oppdragsgiver anses å ha overholdt reglene i denne forskriften når han foretar en anskaffelse fra en oppdragsgiver som er ansvarlig for gjennomføringen av anskaffelsen etter tredje ledd.

(5) Når oppdragsgivere fra forskjellige EØS-stater har etablert en juridisk enhet som skal gjennomføre felles anskaffelser for oppdragsgiverne, kan de begrense samarbeidet til en bestemt periode, visse typer kontrakter eller til en eller flere bestemte kontrakter. Samarbeidet kan også gjelde for en ubestemt periode dersom dette er fastsatt i stiftelsesdokumentet. Følgende regler skal gjelde når den juridiske enheten gjennomfører anskaffelser:

a) reglene i EØS-staten hvor enheten er lokalisert, eller

b) reglene i EØS-staten hvor enheten utøver sine aktiviteter.

Det kompetente organet under den juridiske enheten skal beslutte hvilke nasjonale regler som skal gjelde.

(6) Oppdragsgiver skal ikke bruke fremgangsmåtene i denne bestemmelsen for å unngå at nasjonale regler i lov eller forskrift skal gjelde.

Kapittel 25. Sanksjoner ved ulovlige direkte anskaffelser mv.

§ 25-1. *Søksmål om å kjenne kontrakten uten virkning*

§ 25-2. *Søksmål om å avkorte kontrakten eller ilegge oppdragsgiver overtredelsesgebyr*

§ 25-3. *Tidsfrister ved søksmål etter § 25-1 og § 25-2*

Del IV. Plan- og designkonkurranser

Kapittel 26. Plan- og designkonkurranser

§ 26-1. *Definisjon*

En plan- og designkonkurranse er en anskaffelsesprosedyre som gjør det mulig for oppdragsgiver å få utarbeidet en plan eller en design gjennom en konkurranse der en jury kårer en eller flere vinnere. Oppdragsgiver kan gjennomføre en plan- og designkonkurranse

a) som en del av en anskaffelsesprosedyre som skal lede til tildelingen av en tjenestekontrakt med eller uten premier og utbetalinger til deltakerne, eller
b) utelukkende med premier og utbetalinger til deltakerne. Oppdragsgiver kan i så fall eventuelt inngå en etterfølgende tjenestekontrakt etter reglene i § 9-3 første ledd bokstav d eller § 9-4 bokstav f.

§ 26-2. *Kunngjøring*

(1) Ved en plan- og designkonkurranse med en anslått verdi som er lik eller overstiger EØS-terskelverdiene i § 4-2, skal oppdragsgiver kunngjøre konkurransen i Doffin etter reglene i § 16-1.

(2) Ved en plan- og designkonkurranse med en anslått verdi på minst 500 000 kroner ekskl. mva, men som ikke overstiger EØS-terskelverdiene i § 4-2, skal oppdragsgiver kunngjøre konkurransen i Doffin etter reglene i *[FUs forslag til § 5-11]*.

(3) Dersom oppdragsgiver planlegger å tildele en etterfølgende tjenestekontrakt etter reglene i § 9-3 første ledd bokstav d eller § 9-4 bokstav f, skal han angi dette i kunngjøringen.

(4) Oppdragsgiver skal kunngjøre resultatene av en plan- og designkonkurranse etter reglene i § 16-6.

§ 26-3. *Organiseringen av en plan- og designkonkurranse og utvelgelsen av deltakere*

(1) Ved gjennomføring av en plan- og designkonkurranse gjelder reglene i §§ 12-8 og 12-10 og kapittel 15 tilsvarende.

(2) Dersom oppdragsgiver begrenser antallet deltakere i en plan- og designkonkurranse, skal han fastsette klare og ikke-diskriminerende utvelgelseskriterier. Antallet deltakere som oppdragsgiver velger ut, skal være tilstrekkelig til å sikre reell konkurranse.

(3) Oppdragsgiver skal angi kriterier for juryens valg av vinner eller vinnere i kunngjøringen.

§ 26-4. *Juryen*

(1) Juryen skal utelukkende bestå av fysiske personer som er uavhengige av deltakerne i konkurransen. Dersom oppdragsgiver krever at deltakerne har særskilte faglige kvalifikasjoner, skal minst en tredjedel av medlemmene i juryen ha tilsvarende kvalifikasjoner.

(2) Juryen skal foreta selvstendige og uavhengige vurderinger.

(3) Deltakerne skal levere sine planer og prosjekter anonymt. Anonymiteten skal bevares frem til juryens beslutning eller uttalelse foreligger.

(4) Juryen skal evaluere planene og prosjektene i henhold til kriteriene angitt i kunngjøringen. Juryen skal dokumentere evalueringen i en protokoll som alle medlemmene skal signere. Protokollen skal inneholde juryens merknader og eventuelle spørsmål som krever klargjøring. Spørsmålene kan gjelde alle sider ved prosjektene.

(5) Juryen kan be deltakerne om å svare på spørsmålene angitt i protokollen. Det skal føres et fullstendig referat av kommunikasjonen mellom medlemmene i juryen og deltakerne.

§ 26-5. *Sanksjoner ved ulovlige direkte anskaffelser*

(1) For en plan- og designkonkurranse med en anslått verdi som er lik eller overstiger EØS-terskelverdiene i § 4-2, gjelder reglene i kapittel 25 tilsvarende for forhold som nevnt i § 25-2 første ledd bokstav a.

(2) For en plan- og designkonkurranse med en anslått verdi på minst 500 000 kroner ekskl. mva, men som ikke overstiger EØS-terskelverdiene i § 4-2, gjelder reglene i *[FUs forslag til §§ 5-27 og 5-28]* tilsvarende for forhold som nevnt i *[FUs forslag til § 5-27 første ledd]*.

Del V. Avsluttende bestemmelser

Kapittel 27. Avsluttende bestemmelser

§ 27-1. *Ikraftsetting*

Forskriften gjelder fra den tid departementet bestemmer. Fra samme tidspunkt oppheves forskrift 7. april 2006 nr. 402 om offentlige anskaffelser.

§ 27-2. *Overgangsregler*

Forskriften gjelder for anskaffelser hvor oppdragsgiver kunngjør konkurransen etter forskriftens ikraftsetting. For anskaffelser hvor oppdragsgiver ikke kunngjør konkurransen, gjelder forskriften dersom kontrakten inngås etter forskriftens ikraftsetting.

Vedlegg 1. Bygge- og anleggsarbeider

Ved motstrid mellom CPV og NACE gjelder CPV-klassifikasjonen.

NACE Rev. 1[2]				CPV-kode
HOVEDAVDELING F			BYGGE- OG ANLEGGSVIRKSOMHET	
Hovedgruppe	Gruppe	Undergruppe	Beskrivelse	
45			Bygge- og anleggsvirksomhet	45000000
	45,1		Forberedende anleggsarbeid	45100000
		45,11	Nedrivning av bygninger og jordarbeid	45110000
		45,12	Prøvedrilling- og boring	45120000
	45,2		Deler av eller komplette byggekonstruksjoner samt anleggsarbeider	45200000
		45,21	Oppføring av bygninger og anleggsarbeider	45210000 Unntatt: -45213316 45220000 45231000 45232000
		45,22	Montasje av takkonstruksjoner og taktekking samt følgearbeid	45261000
		45,23	Bygging av veier, flyplasser og idrettsanlegg	45212212 og DA03 (offentlig*) 45230000 Unntatt: -45231000 -45232000 -45234115
		45,24	Anleggsarbeider i forbindelse med vannprosjekter	45240000
		45,25	Andre spesialiserte bygge- og anleggsarbeider	45250000 45262000
	45,3		Bygningsinstallasjonsarbeid	45300000
		45,31	Installasjon av elektriske ledninger og armaturer	45213316 45310000 Unntatt: -45316000
		45,32	Isoleringsarbeid	45320000
		45,33	Blikkenslager- og rørleggerarbeid	45330000
		45,34	Annet bygningsinstallasjonsarbeid	45234115 45316000 45340000

[2] Rådsforordning (EØF) nr. 3037/90 av 9. oktober 1990 om statistisk klassifisering av økonomisk virksomhet innen De europeiske fellesskap.

[*] Jf. hovedgruppe D, gruppe A i EU-kommisjonens forordning (EF) nr. 213/2008 av 28. november 2007 om en felles klassifikasjon for offentlige innkjøp (CPV).

	45,4		Ferdigstillende bygningsarbeid	45400000
		45,41	Pussearbeid	45410000
		45,42	Snekkermonteringsarbeid	45420000
		45,43	Utførelse av gulvlegging og veggbekledning	45430000
		45,44	Maler- og glassarbeid	45440000
		45,45	Øvrige arbeider i forbindelse med ferdiggjøring av bygninger	45212212 og DA04 (private*) 45450000
	45,5		Utleie av entreprenørmateriell og -utstyr med operatør	45500000
		45,50	Utleie av entreprenørmateriell og -utstyr med operatør	45500000

Vedlegg 2. Særlige tjenester

CPV-kode	Beskrivelse
75200000	Samfunnstjenester
75231200	Tjenester i tilknytning til forvaring eller rehabilitering av kriminelle
75231240	Tilsynsvergetjenester
79611000	Jobbsøkingstjenester
79622000	Formidling av hushjelpspersonal
79624000	Formidling av pleiepersonal
79625000	Formidling av medisinsk personal
85000000–85323000	Helse- og sosialtjenesteyting
98133100	Forbedring av samfunnet og støttetjenester til befolkningen
98133000	Tjenester levert av sosiale medlemskapsorganisasjoner
98200000	Konsulenttjenester for likestilling
98500000	Lønnet arbeid i private husholdninger
98513000–98514000	Arbeidskrafttjenester innen private husholdninger og husarbeid
85321000	Administrative tjenester i forbindelse med sosialtjenester
85322000	Kommunale handlingsprogrammer
75000000	Offentlig administrasjon, forsvars- og trygdetjenester
75121000	Administrative utdanningstjenester
75122000	Administrative helsetjenester
75124000	Administrative tjenester i forbindelse med rekreasjon, kultur og religion
79995000	Administrasjon av bibliotek
79995100	Arkiveringstjenester

79995200	Katalogisering
80000000–80660000	Tjenester i forbindelse med trening og utdannelse
92000000–92700000	Rekreasjon, kultur og sport
79950000	Organisering av utstillinger, messer og kongresser
79951000	Organisering av seminarer
79952000	Organisering av arrangement
79952100	Organisering av kulturarrangement
79953000	Organisering av festival
79954000	Organisering av selskap
79955000	Organisering av moteshow
79956000	Organisering av messer og utstillinger
79957000	Organisering av auksjoner
75300000	Obligatoriske trygdetjenester
75310000	Bidragstjenester
75311000	Sykebidrag
75312000	Bidrag i forbindelse med svangerskap og fødsel
75313000	Uføretrygd
75313100	Bidrag ved midlertidig uførhet
75314000	Arbeidsledighetstrygd
75320000	Pensjonsordninger for statlige ansatte
75330000	Familiebidrag
75340000	Barnebidrag
98000000	Andre kommunale, sosiale og personlige tjenester
98120000	Tjenester levert av fagforeninger
98132000	Tjenester levert av politiske organisasjoner
98133110	Tjenester utført av ungdomsorganisasjoner
98130000	Diverse medlemsorganisasjontjenester
98131000	Religiøse tjenester
55100000–55410000	Hotelltjenester
55521000–55521200	Catering til private
55521100	Matombringingstjenester
55521200	Matleveransetjenester
55520000	Cateringvirksomhet
55522000	Catering til transportvirksomheter
55523000	Catering til andre virksomheter eller institusjoner
55524000	Catering til skoler
55510000	Kantinevirksomhet
55511000	Kantine- og annen kafeteriavirksomhet med begrenset

	adgang
55512000	Drift av kantiner
55523100	Tjenesteytelser i forbindelse med skolemåltider
79100000–79140000	Juridiske tjenester
75231100	Administrative tjenester vedrørende domstoler
75100000–75120000	Offentlig forvaltning
75123000	Administrative boligtjenester
75125000–75131000	Administrative tjenester vedrørende turisme, støttetjenester for staten, statlige tjenester
75200000–75231000	Samfunnstjenester
75231210–75231230	Tjenester i forbindelse med fengsling, fangeledsagelse, fengselstjenester
75240000–75252000	Tjenester vedrørende allmenn sikkerhet, lov og orden og Brannvesen og redningstjenester
79430000	Krisehåndteringstjenester
98113100	Kjernefysiske sikkerhetstjenester
79700000–79723000	Etterforsknings- og sikkerhetstjenester
98900000	Tjenester utført av internasjonale organisasjoner og organer
98910000	Tjenester særskilt knyttet til internasjonale organisasjoner og organ
64000000	Post- og telekommunikasjonstjenester
64100000	Post- og budtjenester
64110000	Posttjenester
64111000	Posttjenester tilknyttet aviser og tidsskrifter
64112000	Posttjenester tilknyttet brev
64113000	Posttjenester tilknyttet pakker
64114000	Postkontortjenester
64115000	Utleie av postbokser
64116000	Poste restantetjenester
64122000	Interne post- og budtjenester
50116510	Regummiering av dekk
71550000	Smedtjenester

Vedlegg 3. Særlige tjenester som er omfattet av § 6-x

CPV-kode	Beskrivelse
75121000	Administrative utdanningstjenester
75122000	Administrative helsetjenester
75123000	Administrative boligtjenester
79622000	Formidling av hushjelpspersonell
79624000	Formidling av pleiepersonell
79625000	Formidling av medisinsk personell
80110000	Førskoleundervisning
80300000	Videregående utdannelse
80420000	E-læringstjenester
80430000	Voksenundervisning på universitetsnivå
80511000	Personaleutdannelse
80520000	Utdannelsesfasiliteter
80590000	Opplæringstjenester
85000000-85323000	Helse- og sosial tjenesteyting
92500000	Biblioteker, arkiver, museer og andre kulturtjenester
92600000	Tjenester vedrørende sport
98133000	Tjenester levert av sosiale medlemskapsorganisasjoner
98133110	Tjenester utført av ungdomsorganisasjoner

Vedlegg 4. Rettsakter som angir felles metode for beregning av livssykluskostnader, jf. § 13-2

- Direktiv 2009/33/EF om fremme av renere og mer energieffektive kjøretøy til veitransport

Vedlegg 5. Invitasjon til å levere tilbud, delta i konkurransepreget dialog eller bekrefte interesse etter § 17-2

1. Invitasjon til å levere tilbud eller delta i dialogen etter § 17-2 skal inneholde følgende opplysninger, med mindre dette allerede står i anskaffelsesdokumentene:
    a) Referanse til publisert kunngjøring.
    b) Hvilke frister som gjelder for mottak av tilbud, adresse for mottak av tilbud og på hvilket språk tilbudet skal utformes. For konkurransepreget dialog eller innovasjonspartnerskap skal denne informasjonen likevel ikke fremkomme i invitasjonen til å delta i dialogen eller til å forhandle, men skal fremkomme i invitasjonen til å levere tilbud.

c) Der valgt prosedyre er konkurransepreget dialog skal det fremkomme dato for når dialogen skal begynne, hvilket sted dialogen skal foregå og på hvilket språk,
d) Referanse til dokumenter som skal fremlegges,
e) Den relative vektingen som gis tildelingskriteriene eller, hvis det er hensiktsmessig, kriteriene i prioritert rekkefølge.

2. Der oppdragsgiver har kunngjort konkurransen med en forhåndskunngjøring, skal han samtidig og skriftlig invitere samtlige leverandører til å bekrefte sin interesse før oppdragsgiver velger ut tilbydere eller hvilke leverandører som skal delta i forhandlingene.

   Invitasjonen skal inneholde følgende opplysninger, med mindre dette allerede står i anskaffelsesdokumentene:
   a) Hva kontrakten gjelder, leveransens kvanititet,alle opsjoner, og eventuelt når opsjoneen kan gjøres gjeldende og, hvor det er mulig, anslått dato for publisering av kunngjøring av konkurranse.
   b) Om valgt anskaffelsesprosedyre er begrenset anbudskonkurranse eller konkurransepreget dialog.
   c) Hvis det er hensiktsmessig: Hvilken dato kontraktsytelsen skal begynne eller avslutte.
   d) Der elektronisk tilgang ikke kan gis, skal oppdragsgiver opplyse om hvordan leverandøren kan få tilgang til dokumentene.
   e) Adressen til oppdragsgiveren som skal tildele kontrakten.
   f) Kvalifikasjonskrav.
   g) Om kontrakten gjelder kjøp, leasing, leie, eller kombinasjon av disse.
   h) Vektingen av tildelingskriteriene eller, hvis det er hensiktsmessig, kriteriene i prioritert rekkefølge.

Vedlegg 6. Internasjonale konvensjoner

- ILOs konvensjon nr. 87 om foreningsfrihet og vern av organisasjonsretten

- ILOs konvensjon nr. 98 om retten til å organisere seg og til å føre kollektive forhandlinger

- ILOs konvensjon nr. 29 om tvangsarbeid

- ILOs konvensjon nr. 105 om avskaffelse av tvangsarbeid

- ILOs konvensjon nr. 138 om minstealder for adgang til sysselsetting

- ILOs konvensjon nr. 111 om diskriminering i sysselsetting og yrke

- ILOs konvensjon nr. 100 om lik lønn for mannlige og kvinnelige arbeidere for arbeid av lik verdi

- ILOs konvensjon nr. 182 om forbud mot og umiddelbare tiltak for å avskaffe de verste former for barnearbeid

- Wienkonvensjonen om beskyttelse av ozonlaget og Montrealprotokollen

- Baselkonvensjonen om kontroll av grensekryssende transport av farlig avfall og dets disponering

- Stockholmkonvensjonen om persistente organiske miljøgifter

- Rotterdamkonvensjonen om informasjon og forhåndssamtykke i handel med visse farlige kjemikalier